

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ І МОЛОДИХ УЧЕНИХ**

«МОЛОДЬ, НАУКА, БІЗНЕС»

**7 – 8 жовтня 2020 року
м. Миколаїв, Україна**

**Миколаїв
2020**

**Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний аграрний університет
Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу
Херсонський національний технічний університет
Університет імені Альфреда Нобеля
Дніпровський державний аграрно-економічний
університет
Національний університет «Львівська політехніка»
Львівський національний аграрний університет**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ І МОЛОДИХ УЧЕНИХ**

«МОЛОДЬ, НАУКА, БІЗНЕС»

**7 – 8 жовтня 2020 р.,
м. Миколаїв, Україна**

**Миколаїв
2020**

Друкується за рішенням вченої ради обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол № 3 від 23.11.2020 року).

Молодь, наука, бізнес : матеріали Всеукр. інтер.-конф. здоб.вищ.освіти і мол.учених, 7-8 жовтня 2020 р., Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2020. - 116 с.

Посвідчення про державну реєстрацію Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Молодь, наука, бізнес » видане УкрІНТЕІ № 44 від 31 січня 2020 року.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шебанін В.С., д-р техн. наук, професор, академік НААН, ректор МНАУ; **Новіков О.Є.**, д-р екон. наук, професор, проректор з наукової роботи МНАУ; **Андрусів У.Я.**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри теорії економіки та управління Івано-Франківського технічного університету нафти і газу; **Вишневська О.М.**, д-р екон. наук, професор, голова організаційного комітету конференції, декан обліково-фінансового факультету МНАУ; **Волосяк Ю.В.**, канд. техн. наук, доцент, завідувач кафедрою інформаційних систем і технологій МНАУ; **Дубініна М.В.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедрою обліку і оподаткування; **Загородній А.Г.**, канд.ек.наук, професор, професор кафедри обліку і аналізу Національного університету «Львівська політехніка»; **Кінаш І. П.**, д-р екон.наук, професор, професор кафедри менеджменту та адміністрування Івано-Франківського технічного університету нафти і газу; **Пінчук Т. А.**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку, аудиту і оподаткування Херсонського національного технічного університету; **Потриваєва Н.В.**, д-р екон. наук, професор, завідувач науково-дослідним відділом МНАУ; **Приходько І. П.**, д-р держ. управління, професор, завідувач кафедрою обліку, аудиту та управління фінансово-економічною безпекою Дніпровського державного аграрно-економічного університету; **Сарапіна О. А.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедрою обліку, аудиту і оподаткування Херсонського національного технічного університету; **Сімків Л. Є.**, д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедрою теорії економіки та управління Івано-Франківського технічного університету нафти і газу; **Сіренко Н.М.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедрою фінансів, банківської справи та страхування МНАУ; **Ханстантинов В.О.**, д-р політ. наук, професор, завідувач кафедрою економічної теорії і суспільних наук МНАУ; **Бобровська Н.В.**, канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування МНАУ.

У збірнику наведено матеріали Всеукраїнської студентської інтернет-конференції «Молодь, наука, бізнес», де викладено результати наукових досліджень здобувачів вищої освіти різних освітніх рівнів. Проведено захід із застосуванням дистанційних технологій.

Результати можуть бути використані для подальших досліджень, формування наукових ідей, ініціатив, участі у різних проєктах з актуальних досліджень в соціально-економічній, екологічній та суспільних сферах.

ПІЛЬГОВІ УМОВИ ЩОДО СПЛАТИ ПРЯМИХ ПОДАТКІВ

*А.В. БАБЕНКО,
здобувач вищої освіти групи Б 4/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

***Анотація:** зміна умов пільгового оподаткування веде до модифікації вітчизняної політичної філософії у податковій системі, що сприяє поступовому перетворенню податків на соціально-економічний мотиватор, формуванню стійких формальних та неформальних відносин в економічній системі. У зв'язку з цим, дослідження присвячено оцінці позиції пільгового оподаткування щодо прямих податків, які для України є основними з бюджетоутворюючих. Виявлено основні види, умови застосування і шляхи надання.*

***Ключові слова:** пільгове оподаткування, прямі податки, пільгові умови.*

***Abstract:** the change in the conditions of preferential taxation leads to the modification of the domestic political philosophy in the tax system, which contributes to the gradual transformation of taxes into a socio-economic motivator, the formation of stable formal and informal relations in the economic system. In this regard, the study is devoted to assessing the position of preferential taxation on direct taxes, which for Ukraine are the main budget-generators. The main types, conditions of application and ways of providing are revealed.*

***Key words:** preferential taxation, direct taxes, preferential conditions.*

Звертаючи увагу на умови сьогодення, роль акумулятора грошових коштів населення і підприємств відіграє податкова система, яка здійснює перерозподіл податків для оптимального функціонування державних інститутів. В Україні оптимізація податкової політики перебуває на ранній стадії свого розвитку і має деякі проблеми. Так, однією з них є збалансований рівень податкового навантаження кожного з учасників ринку прямими податками, який є серйозним і чи не ключовим фактором забезпечення належної динаміки практичної активності й зростання товаровиробництва в Україні.

Метою роботи є дослідження умов пільгового оподаткування вітчизняних учасників ринку прямими податками.

Проблеми вітчизняного оподаткування у напрямку надання пільг щодо прямих податків з метою підвищення рівня економічного потенціалу в країні постійно перебувають у центрі наукових дискусій. Дану проблематику у своїх наукових роботах висвітлюють такі вітчизняні науковці як: С. С. Дегтярьова [1], О. Р. Жидяк [2], Чижова Т. В. [4] та ін. Проте, віддаючи

належне результатам досліджень науковців, деякі питання потребують подальшого вивчення.

Звертаючи увагу на економічно розвинені країни світу, можна говорити про те, що максимізувати стабільні і регулярні надходження до державного бюджету країни можливо шляхом раціональної політики податкового навантаження. Така політика полягає в помірному регулюванні податкових ставок, залежно від суб'єкта господарювання, держава може збільшувати або зменшувати обсяги податкових пільг, що, у свою чергу, дасть можливість збільшити кількість платників податків, а відтак збільшити й обсяг бюджетних коштів держави.

При цьому саме прямі податки відіграють важливу роль під час формування податкової системи будь-якої держави, оскільки вони є суттєвим важелем у реалізації принципу соціальної справедливості. Шляхом використання прямого оподаткування країна спроможна вплинути на формування ділової активності учасників ринку, їх інвестиційну привабливість, сукупне споживання і на накопичення ними капіталу. Наприклад, податок на прибуток можна використати як потужний механізм для інвестиційної діяльності та прискорення економічного розвитку. Фіскальна функція цього виду податку вже давно поступилася місцем регуляторній та стимуляційній [4, С.904].

У зв'язку з цим, вплив прямого оподаткування на соціально-економічний розвиток України є очевидним. Дискусійними питанням залишаються умови пільгового кредитування. Так, країни з розвинутою ринковою економікою характеризують використання податкових пільг як стимулу для розвитку депресивних регіонів. Для країн, що розвиваються, які не мають політичної стабільності на противагу наявності низького рівня податкової культури платників, податкові пільги зазвичай виступають джерелом зловживань, легального уникнення сплати податків, і як результат – зменшення податкових надходжень до бюджетів різних рівнів [1].

Звертаючи увагу на визначення вітчизняної законодавчої бази, податкова пільга – це передбачене звільнення платника податків від обов’язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності особливостей, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об’єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат [3].

Податкові пільги за прямими податками надаються шляхом: 1) податкового вирахування (знижки) (для податку на доходи фізичних осіб); 2) зменшення податкового зобов’язання після нарахування податку та збору (для податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств); 3) встановлення зниженої ставки податку та збору (для податку на прибуток підприємств); 4) звільнення від сплати податку та збору (майже для всіх прямих податків) [3].

Право на застосування пільги виникає у платника податків з моменту виникнення відповідних підстав для її застосування протягом усього строку її дії [2]. Наприклад, пільгою з податку на прибуток можуть скористатися винятково юридичні особи, які відповідно до п. 133.1 ст. 131 Податкового кодексу є платниками цього податку, а також неприбуткові організації [3].

Таким чином, можна зробити висновок про те, що пільгові умови щодо сплати прямих податків суб’єктами господарювання в Україні інтегровані у світовий простір, де працює наладжений механізм взаємозв’язку між розвитком сталої економіки і податкової політики.

Література:

1. Дегтярьова С. С. Роль податкового навантаження як особливого складника податкової політики України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №5. С. 15-19.
2. Жидяк О. Р. Вдосконалення системи оподаткування підприємницьких структур аграрної сфери. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2092> (дата звернення: 03.10.2019).
3. Податковий кодекс України №2755-VI від 02.12.2010 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

4. Чижова Т. В. Сучасні реалії пільгового оподаткування в Україні та перспективи розвитку. *Вісник МНУ ім В. О. Сухомлинського*. 2017. Вип.20. С. 904-907.

*Науковий керівник – Лагодієнко Наталія Володимирівна,
кандидат економічних наук, старший викладач кафедри обліку і
оподаткування, МНАУ*

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

О. В. БУГАНОВ,
здобувач вищої освіти групи Б 6/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ

Анотація: Розглянуто штучний інтелект, як головний механізм прискорення трансформації ведення бухгалтерського обліку та фінансів до умов сьогодення. Охарактеризовано головні цілі технологій машинного навчання та наголошено на використанні хмарних сховищ при веденні бухгалтерського обліку.

Ключові слова: штучний інтелект, бухгалтерський облік, фінанси, економіка, інформаційні технології, програмне забезпечення.

Annotation: Artificial intelligence is considered as the main mechanism for accelerating the transformation of accounting and finance to today's conditions. The main goals of machine learning technologies are described and the use of cloud storage in accounting is emphasized.

Keywords: artificial intelligence, accounting, finance, economics, information technologies, software.

Штучний інтелект зараз є надзвичайно важливою технологією, що використовується в повсякденному суспільному житті та економічній діяльності людини. Значний вплив він має й на сферу бухгалтерського обліку. Найближчими роками цей сектор зазнає величезних змін, внаслідок застосування технології блокчейн [1] та штучного інтелекту.

Штучний інтелект – напрямлення сучасної науки, що досліджує механізми та способи навчання ЕОМ, роботизовану техніку, аналітичну систему мислити, як людина [2]. Аналіз ведеться шляхом вивчення розумових здібностей та впровадження отриманих результатів в програмні забезпечення. На основі масиву даних з допомогою технологій машинного навчання в комп'ютерах намагаються відтворити інтелект людини. Слід

виділити головні цілі штучного інтелекту: створення аналітичних систем, що володіють розумною поведінкою, можуть самостійно або під наглядом людини навчатися, робити прогнози і будувати гіпотези на основі масиву даних; реалізація інтелекту людини в машині – створення роботів-помічників, які можуть вести себе як люди: думати, вчитися, розуміти і виконувати поставлені завдання. Наразі штучний інтелект використовується в цифровому маркетингу, бухгалтерському обліку і різних фінансових галузях. Програмне забезпечення допомагає бухгалтерам бути більше ефективними та продуктивними під час роботи, скорочуючи на 80-90% часу [3], необхідного для виконання завдань. Це поліпшення надає можливість бухгалтерам приділяти більше уваги для консультування своїх клієнтів. Також, використовуючи штучний інтелект під час здійснення господарських операцій, зменшуються ризики виявлення помилок, оскільки діяльність буде комп'ютеризованою. Деякі аудиторські фірми та фінансові структури вже використовують технології штучного інтелекту для обробки великих масивів інформації за короткий час, для розрахунків та аналізу даних. Машинне навчання створює нові ідеї щодо господарських операцій, використовуючи математичні моделі. Самонавчання та передбачення дій людини є головною особливістю штучного інтелекту, а тому – його застосування в бухгалтерському обліку є особливо актуальним [4].

Таблиця 1 Програми з можливостями ведення бухгалтерського обліку в хмарному сховищі

Програма	Функції
IT-Enterprise	Зосереджуються дані виробничого, фінансового та торгового обліків
«Бухсофт»	Використовується для автоматизації бухгалтерського, податкового, складського, оперативного, кадрового обліку та нарахування заробітної плати
«ПАРУС»	Надається доступ користувачам до ведення бухгалтерського обліку з використанням хмарних обчислень
«iFin»	Можна вести складський та автоматизований облік у картках працівників. Наприклад, розрахунок лікарняних, відпускних, заробітної плати та податків через персональний календар
«1С»	Доступ до даних через веб-версію територіально-розподілених підрозділів до системи «1С: Консолідація 8». Є можливість налагодження колективної роботи над документами, а також формування і надавання електронної звітності

Джерело: побудовано за даними [5]

Також зараз деякими суб'єктами господарювання бухгалтерський облік ведеться з застосуванням хмарних технологій – віртуального середовища, де обчислюється та зберігається інформація. Розглянемо програми, в яких є можливості ведення бухгалтерського обліку в хмарному сховищі.

Перевагами використання хмарних технологій є: швидкий доступ до даних у хмарному сховищі незалежно від часу та місцезнаходження; підвищення ефективності ведення бухгалтерського обліку, покращення співпраці бухгалтерів з персоналом установи чи контрагентами; зменшення витрат на обслуговування власного серверного обладнання; постійний доступ до бухгалтерських даних; прискорення обміну даними бухгалтерського обліку [6].

Отже, враховуючи глобалізаційні процеси в світі, маємо, що вивчення питань застосування штучного інтелекту в бухгалтерському обліку є актуальним.

Література:

1. Дубініна М. В., Сирцева С. В., Буганов О. В., Тусова Н. О. Blockchain-технологія як засіб трансформації бухгалтерського обліку. *Modern Economics*. 2018. № 12. С. 75-80. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V12\(2018\)-11](https://doi.org/10.31521/modecon.V12(2018)-11).
2. Що таке штучний інтелект та як він працює. URL: <https://bit.ly/2Hnnylg> (дата звернення: 22.09.2020).
3. Штучний інтелект в бухгалтерському обліку та фінансах. URL: <https://bit.ly/33Ubyf6> (дата звернення: 22.09.2020).
4. Штучний інтелект у бухгалтерському обліку. URL: <https://bit.ly/2G2Q1Zj> (дата звернення: 22.09.2020).
5. Мачуга Р. І. Віртуалізація і хмарні технології в обліку: далеке майбутнє чи реальне сьогодення? URL: <https://bit.ly/2ZUxWUD> (дата звернення: 22.09.2020).
6. Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в контексті зміни технологічних укладів. URL: <https://bit.ly/2ROpZvB> (дата звернення: 22.09.2020).

*Науковий керівник – Баришевська Інна Володимирівна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
МНАУ*

МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ

*А. В. БУЛАТОВ,
здобувач вищої освіти групи Ф 4/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

Анотація: Розглянуто функціонування казначейств в розвинених країнах, охарактеризовано їх особливості та виділено напрямки удосконалення казначейського обслуговування в Україні.

Ключові слова: казначейство, казначейське обслуговування, фінанси, фінансові ресурси, державний бюджет.

Annotation: The article considers the functioning of Treasuries in various foreign countries, describes their features and provides directions for improving treasury services in Ukraine.

Key words: treasury, treasury services, finance, financial resources, state budget.

Казначейське обслуговування бюджетів забезпечує, підвищує стабільність та захищеність бюджетної системи. За цього процесу реалізуються заходи соціально-економічного розвитку держави. Функціонування Державної казначейської служби України (ДКСУ) забезпечує оптимізацію бюджетних потоків, робить механізм фінансування всіх учасників бюджетних відносин безперервним, а процес виконання бюджету – прозорим та ефективним. Реформоване казначейство в Україні має ряд переваг та недоліків, зокрема величиною функцій, що надаються. Так, в різних країнах світу, таких як США, Франція, Великобританія, є казначейства, що розробляють та проводять державну економічну та фінансову політику.

Проблемами казначейського обслуговування займалися українські вчені – Е. І. Курганська, В. М. Опаріна, С. І. Юрій, О. П. Гетьманець, О. О. Чечуліна, О. Д. Василик, В. І. Стоян, Й. М. Безкида та багато інших.

Метою публікації є обґрунтування шляхів вдосконалення казначейського Роль казначейства в деяких країнах визначаються економічною ситуацією, що сталася історично та розподілом повноважень між різними державними установами [1]. Так, сучасна практика свідчить, що є казначейства із широкими функціями, які несуть відповідальність за

розроблення і проведення державної економічної та фінансової політики. В кожній країні роль казначейства різна (табл. 1). ДКСУ сприяє оптимальному управлінню державними фінансовими ресурсами. Наприклад, у деяких державах з метою ефективного управління місцевими коштами органи місцевого самоврядування створюють місцеве казначейство за рахунок ресурсів місцевих бюджетів.

Таблиця 1 Казначейське обслуговування в різних країнах

Країна	Особливості
Велика Британія	Здійснюється контроль за видатками громадських фондів. Також через казначейське обслуговування відбувається управління економікою країни для досягнення економічних цілей
США	Міністерство фінансів розробляє фінансову і податкову політику, здійснює емісію грошових знаків і випуск монет, займається питаннями внутрішніх позик та управлінням державним боргом, контролює виконання фінансового законодавства, збір внутрішніх доходів, грошовий обіг
Франція	Здійснюється збір державних податкових і неподаткових платежів, зарахування відрахувань до фондів соціального страхування, проводяться виплати бюджетних коштів, здійснюється контроль і оплата видатків місцевих колективів і публічних установ, надається допомога службам префектур у дотриманні законності та бюджетного контролю діяльності місцевих колективів
Україна	Казначейство створено при Міністерстві фінансів, але діяльність координується Кабінетом Міністрів України. Складається з Державного казначейства України, Управління Державного казначейства обласного значення та районних відділень Державного казначейства
Італія	Управлінням фінансами займаються 4 державних органи: Казначейство (державними витратами і фінансовим контролем); Міністерство фінансів (доходами); Міністерство бюджету і планування (складанням державного бюджету і координуванням фінансових ресурсів); Міністерство внутрішніх справ (місцевими фінансами)
Латвія	Казначейство виконує функції в трьох напрямках: в галузі звітів про виконання державного бюджету і бюджету місцевого самоврядування; в галузі банківських справ, інвестицій, кредитів та кредитування; здійснює короткостроковий інвестиційний депозит або депозит у вигляді латвійських державних цінних паперів для управління грошовими коштами.
Австрія	Казначейство планує, розподіляє, складає, використовує бюджет, а також контролює використання фінансових ресурсів, консультує керівників всіх міністерств з питань щодо обсягу ресурсів, виступає з пропозиціями стосовно розподілу загального обсягу ресурсів між програмами, які здійснюють міністерства, враховуючи політику та фінансові зобов'язання уряду

Джерело: сформовано автором на основі [1, 2, 3]

В умовах нестабільної економіки України вчені Міжнародного валютного фонду вважають, що значну увагу для покращення казначейського обслуговування потрібно приділяти виконанню бюджету та фінансовим операціям [4]. Це надаватиме змогу швидко й ефективно реагувати на зміни економічної ситуації.

На нашу думку, Україні потрібно опиратися на досвід Франції та Латвії, щоб розподілити повноваження серед органів державної влади, забезпечити своєчасне та повне надходження податків до держбюджету, налагодити механізм щодо встановлення лімітів на зобов'язання та оплату витрат.

Отже, дослідивши приклади казначейського обслуговування бюджетів в різних країнах світу, встановлено, що в багатьох країнах передбачається активна участь цього органу як на стадії виконання бюджету, так і на стадії фінансового прогнозування. Наголошено, що для України пріоритетним напрямом діяльності органів ДКСУ є виконання бюджету і контроль за цим процесом.

Література:

1. Системи казначейств зарубіжних країн. URL: <https://bit.ly/3jmzfTQ> (дата звернення: 30.09.2020).
2. Зарубіжний досвід казначейського обслуговування бюджету за доходами. URL: <https://bit.ly/30IEKKX> (дата звернення: 30.09.2020).
3. Зарубіжний досвід касового виконання бюджету. URL: <https://bit.ly/3cM8G86> (дата звернення: 30.09.2020).
4. Боднар О.А. Необхідність фінансової реструктуризації та особливості її проведення / Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет – конференції, 20-21 листопада 2019 р., Миколаїв. МНАУ, 2019. С.4

***Науковий керівник – Боднар Олена Андріївна,
кандидат економічних наук,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
МНАУ***

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНОГО РОБОЧОГО МІСЦЯ «ОБЛІК ПЛАТНИКІВ – ПОДАТКІВ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ»

В.В. БУРЧ,
здобувач вищої освіти групи ЕК 4/1
факультету менеджменту, МНАУ

В. Ю. БОНДАРЄВА,
здобувач вищої освіти групи ЗБ 5/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ

Анотація: Розкрито сутність автоматизованого робочого місця "Облік платників - податків юридичних осіб". Наведено особливості роботи з автоматизованим робочим місцем

Ключові слова: автоматизоване робоче місце, інформаційна база даних.

В Україні було проведено значний обсяг робіт із модернізації засобів автоматизації функцій районних, обласних і головної податкових адміністрацій. Створено й функціонує Державний реєстр фізичних осіб – платників податків та інших обов’язкових платежів, де під час реєстрації в Державному реєстрі кожній фізичній особі централізовано надається єдиний ідентифікаційний номер. На сьогодні діють такі автоматизовані робочі місця:

- інспектор з обліку (реєстрація платників);
- інспектор з обліку надходжень до бюджету («Держдоходи»);
- реєстрація бухгалтерської звітності;
- складання звітності;
- контроль та аудит;
- «Податки в Україні» (чинні закони України)[1].

Одним із основних є автоматизоване робоче місце "Облік платників - податків юридичних осіб". Він являється програмним комплексом, який забезпечує обробку і облік інформації про платників, що зареєструвались у податкових інспекціях районного рівня, у відповідному реєстрі. Даний реєстр використовується працівниками обласних (місцевих) державних

фіскальних служб для обліку платежів платників обласного (місцевого) підпорядкування.[2]

За допомогою автоматизованого робочого місця здійснюються такі операції:

1.Реєстрація і облік даних про платника (введення основних і статистичних даних про платника);

2.Формування вихідної документації, а саме: списки для банків та книги обліку;

3.Формування довідок:

- про загальну кількість платників, у тому числі, у розрізі типів, форм власності, видів діяльності; стану платіжної дисципліни; органів управління тощо;

- про платників за типами, видами, формами власності, видами діяльності; відділеннями банків; дільницями інспекторів і органами управління;

- про платників-правопорушників і тих, що знаходяться у розшуку;

4.Друк даних по реєстрам:

- платників податку на прибуток;

- платників, які не платять податок на прибуток;

- представництв нерезидентів.

Інформаційна база даних містить чисельну нормативно-довідкову інформацію про довідники, які необхідні для ефективного ведення обліку платників податків, одні з яких формуються користувачем, дані до інших надходять централізовано. Зміни у довідниках виконуються у встановленому порядку відповідальними особами за наявності документальних підтверджень, обґрунтувань.

Автоматизоване робоче місце «Облік платників податків – юридичних осіб» забезпечений зручною пошуково-довідковою системою. Його впровадження дозволяє скоротити строки складання вихідних документів,

створити внутрішній електронний документообіг, підвищити продуктивність і якість роботи інспектора з обліку платежів.

Для забезпечення нормального функціонування автоматизованого робочого місця «Облік платників» у мережі, необхідно мати комп'ютер з продуктивністю процесора на рівні не нижчі 80586, обсягом вільної пам'яті не менш як 3Мб і дисковим кешем. Розмір вільного місця на жорсткому диску залежить від кількості платників, яка обслуговується у інспекції. Для зберігання файлів баз даних бажано мати виділений файл-сервер мережі. Програма працює під управлінням операційної системи MS DOS версії 5.0.

Основною вимогою для роботи з автоматизованим робочим місцем «Облік платників податків-юридичних осіб» є використання наступних функціональних клавіш:

- F1 - для отримання контексно-залежної підказки;
- F2 - для звернення до відповідних довідників при введенні інформації або формуванні запиту для виконання режиму;
- F5 - для коригування даних або внесення нових по новому платнику;
- F6 - для внесення або корегування даних по всім платникам, які надійшли з Держстатистики;
- F3 - перегляд реєстраційної картки платника.

Для запуску програми необхідно перейти до каталогу, що містить файли oblik.app і oblik.bat. Запустити програму за допомогою файла oblik.bat.[3]

Отже, застосування АРМ «Облік платників податків – юридичних осіб» дозволяє встановити факти безпідставного передавання майна у разі фіктивного банкрутства, проведення певних операцій, що дозволяють зменшити обсяги сплати податків.

Література:

1. О. І. Баштанник, Н. К. Максишко, Я. В. Глазова, В. О. Шаповалова. Інформаційні системи у фінансових установах [Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.]. – Б, 2015. – 66-70с.

2. Волохова І. С. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с

3. Технологія роботи з АРМ «Облік платників податків — юридичних осіб» [Електронний ресурс] :Режим доступу : <https://www.vuzlib.su/aopp/28.htm>.

*Науковий керівник – Пісоченко Тетяна Сергіївна,
кандидат економічних наук, асистент кафедри обліку і
оподаткування, МНАУ*

МОДЕРНІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В УКРАЇНІ

*С. О. ВИЦИНА,
здобувач вищої освіти групи Ф 4/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

Анотація: Досліджено сучасні методи осучаснення механізму казначейського обслуговування, розглянуто інформаційні системи, що рекомендовано до впровадження чи впроваджуються в казначействі та визначено принципи, якими потрібно керуватися в процесів модернізації казначейського обслуговування.

Ключові слова: модернізація, казначейство, казначейське обслуговування, інформаційні системи, інформаційні технології.

Annotation: The modern methods of modernization of the mechanism of treasury service are investigated, the information systems which are implemented in the treasury are considered and the principles which need to be guided at use of modernization processes are defined.

Keywords: modernization, treasury, treasury service, information systems, information technologies.

Головним завданням процесу модернізації казначейського обслуговування є використання сучасних інформаційних програмних забезпечень для створення системи електронного казначейства. Це є однією з умов підвищення ефективності роботи Державної казначейської служби України. Проте існують спірні питання стосовно методів модернізації казначейства та вирішення їх наразі є актуальним.

Питаннями осучаснення процесів казначейського обслуговування займалися українські вчені – К. В. Павлюк, В. І. Стоян, В. М. Федосова, В. Г. Дем'янишина, О. Д. Василика, Ю. В. Пасічник та багато інших.

Сьогодні як у закордонних, так і у вітчизняних суб'єктів господарювання та організаціях застосовується ERP-система [1]. За її впровадження створюється єдине сховище даних, в якому розміщено інформацію стосовно фінансових операцій та коштів бюджету. Вона забезпечує одночасний доступ до інформації будь-якого користувача, у якого є відповідні на це повноваження.

ERP – організаційна стратегія інтеграції виробництва і операцій, управління трудовими ресурсами, фінансового менеджменту й управління активами, орієнтована на безперервну оптимізацію ресурсів установ за допомогою спеціалізованого інтегрованого пакета прикладного програмного забезпечення, що забезпечує загальну модель даних і процесів для всіх сфер діяльності [2].

Використання ERP-системи надає такі можливості:

- збір, накопичення, систематизацію, аналіз та узагальнення бюджетних даних в одній базі;
- інформаційно-телекомунікаційні зв'язки між учасниками бюджетного процесу та обмін інформацією між ними;
- надання своєчасної, достовірної та повної інформації на етапах складання та аналізу виконання бюджету;
- оперативне інформування та оповіщення, підтримку, обґрунтування та прийняття управлінських рішень [1].

З впровадженням ERP-системи у Державну казначейську службу України розширюються її функціональні можливості, застосовуються новітні рішення з управління ресурсами, аналізу звітних даних, об'єднанню інформаційних даних в єдину систему, що надасть можливість більш оперативно й ефективно приймати управлінські рішення. Поряд з цією інформаційною мережею впроваджується й система управління державними

фінансами (СУДФ). Міжнародний досвід її застосування дозволяє сформувати наступні переваги: економія бюджетних коштів; користувачам надається система, в якій використовуються інформаційні технології; впроваджується єдине програмне забезпечення; оптимізується виробничий процес і документообіг.

Модернізувати Державну казначейську службу України можливо за врахуванням таких принципів:

- використання передових інформаційних технологій;
- забезпечення надання достовірних даних; використання електронного цифрового підпису;
- логічна єдність запроваджених змін, їх послідовність та економічність інвестицій;
- уніфікація технічних стандартів із забезпеченням максимальної сумісності; простота і систематизованість;
- високий рівень інформаційної безпеки та забезпечення конфіденційності;
- повна інтеграція з іншими інформаційними ресурсами та системами органів державної влади та місцевого самоврядування;
- загальна транспарентність та доступність інформації [3].

Отже, завдяки модернізації казначейського обслуговування бюджету з урахуванням міжнародного досвіду удосконалить процес виконання бюджету, розширить оперативну самостійність розпорядників бюджетних коштів щодо використання ресурсів бюджету, дасть можливість пришвидшити обіг коштів бюджету, підвищити ефективність державного фінансового контролю та зменшити рівень корупції в цій сфері.

Література:

1. Модернізація механізму казначейського контролю за видатками в органах Державної казначейської служби України за допомогою інформаційних технологій. URL: <https://bit.ly/3cNtxbg> (дата звернення: 28.09.2020).
2. Що таке ERP-система. URL: <https://bit.ly/3n6fFgS> (дата звернення: 28.09.2020).

3. Модернізація інформаційної системи казначейського обслуговування бюджетів. URL: <https://bit.ly/3ijAIJo> (дата звернення: 28.09.2020).

4. Полторак А. С., Гнатенко Є. П. Аналіз податкових надходжень у структурі доходів зведеного бюджету України. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. *Економічні науки*. 2015. № 2 (5). С. 130-134.

*Науковий керівник – Боднар Олена Андріївна,
кандидат економічних наук, асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування, МНАУ*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

*А. А. ВОЛХОНСЬКА,
здобувач вищої освіти групи Б 5 /І
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

Анотація: Розглянуто перспективи впровадження нових інформаційних технологій, що базуються на сучасних програмних продуктах та обґрунтовано важливість впровадження нових інформаційних технологій в роботу фахівців з обліку.

Ключові слова: бухгалтерський облік, технології, програмні продукти, інновації, новітні технології.

Annotation: Prospects for the implementation of new information technologies based on modern software products are considered; the importance of the implementation of new information technologies in the work of accountants is substantiated.

Key words: accounting, technologies, software products, innovations, new technologies

Вирішення актуальних проблем в економіці неможливе без прискорення науково-технічного прогресу, широкого впровадження інноваційних інформаційних технологій у всі галузі людської діяльності. Однією з найважливіших сфер застосування останніх є бухгалтерський облік, що є найбільш місткою частиною роботи в підприємствах, установах та організаціях.

Для обліку, як інформаційної системи підприємства, найбільш оптимальним є підхід до визначення інновацій, який враховує науково-технічний, технологічний, економічний, організаційний, інформаційний,

управлінський та процесний аспекти. Інформаційна система бухгалтерського обліку є підсистемою системи більш високого рівня. Інновації у обліку доцільно розглядати як процес, який приводить до появи новизни і результати якого генерують споживчі цінності, споживаються на ринку, забезпечують стійке зростання фінансового результату.

Бухгалтерський облік та аудиторська діяльність відіграють провідну роль в процесах створення надійного і достовірного інформаційного забезпечення для цілей прийняття економічних рішень, а професійні бухгалтерські організації займають вагоме місце серед світових гравців, що регулюють економічні та фінансові потоки [1, с.335].

Автоматизація облікової діяльності підприємства містить у собі безмежні можливості не тільки в оперативному контролі фінансів, товарів та інших активів з пасивами, а й в області їх аналітики. На основі отриманих даних у керівництва підприємства з'являється інструмент імітаційного моделювання, який дозволяє йому прогнозувати наслідки тих чи інших управлінських кроків. У свою чергу, це призводить до зниження ступеня невизначеності в процесі аналізу, а також оперативного і стратегічного планування діяльності підприємства. Таким чином, важко перебільшити значимість упровадження нових інформаційних технологій, що базуються на сучасних програмних продуктах.

З одного боку, для ефективного використання інформаційних технологій систему обліку необхідно структурувати з тим, щоб дані заносили в програму один раз із зазначенням всієї необхідної аналітики для подальшої обробки.

З іншого боку, процес упровадження автоматизованих систем — складний комплекс заходів, який може торкатися як окремих галузей обліку, так і роботи організації в цілому [2].

На думку Шигун М. М., для використання переваг, що надаються сучасними інноваційними технологіями у сфері обліку і аудиту, необхідні радикальні зміни у набутті навичок та компетенцій бухгалтерів, які

визначають можливість застосування нових підходів до визнання та оцінювання активів, обробки великих обсягів даних при підготовці масивів фінансової та нефінансової інформації, виявлення маркерів ризиків діяльності компанії для цілей управління ними [1, с. 335].

Забезпечення здійснення високоякісної професійної практичної діяльності бухгалтерів не можливе без належної підготовки таких фахівців у закладах освіти. Під час навчання студенти оволодівають навичками свідомого, обґрунтованого формування облікової політики підприємства та ефективної її оптимізації; дослідження закономірностей розвитку і управління податковими процесами, бюджетними відносинами держави відповідно до законодавчих і нормативних актів України; розумінням сутності податкових ризиків; вмінням здійснювати внутрішній контроль і вести податковий облік; вивчають та аналізують стандартні та нетипові податкові схеми. Важливими аспектами навчальної діяльності є формування високого професійного рівня спеціалістів із глибоким знанням гуманітарних, фундаментальних, загальноекономічних, фахових дисциплін, а також можливістю професійної адаптації в умовах ринкових економічних відносин [3].

Інформаційні системи та технології в значній мірі визначають рівень розвитку сучасного суспільства. На заході інформаційні технології забезпечують до 40% зростання ВВП і акумулюють при цьому до 20% всіх інвестицій. Інформаційні технології дуже ефективно вплинули на процеси бухгалтерського обліку. Сьогодні достатньо важко знайти когось, хто проводить облік вручну, а саме за допомогою паперу та олівця. Оскільки бухгалтерський облік безпосередньо пов'язаний з інформатикою, то будь-які досягнення в ній матимуть позитивний вплив на сферу бухгалтерського обліку.

Найбільш показовим проявом впливу технологій на облік є наявність комп'ютерів, принтерів, сканерів та факсів у наш час. Однією з головних переваг є те, що ціни на більшість обладнання є доступними. Це вигідно не

лише для великих корпорацій, але й для малих підприємств, які також можуть легко отримати ІТ-обладнання за прийнятною ціною. Таке устаткування є складним за будовою, але у той же час швидким та простим у використанні. Окрім виходу у світ нового обладнання, бухгалтери також слідкують за оновленнями програмного забезпечення. Наприклад, програми для електронних таблиць є дуже доцільними, оскільки допомагають проводити розрахунки та звітування. На ринку програмного забезпечення є бухгалтерські програми, які легко використовувати, що робить їх дуже популярними серед малих підприємств. Програмне забезпечення може також допомогти бухгалтерам в їх повсякденній роботі: оплата рахунків, запис операцій та звітності. Програми зберігають усі дані в централізованому розташуванні.

Бухгалтерський облік є найважливішим елементом інформаційної системи підприємства, що складає більше 80% всієї економічної інформації. Саме тому основним напрямком удосконалення бухгалтерського обліку (поруч із впровадженням міжнародних стандартів бухгалтерського обліку й фінансової звітності, вдосконаленням регуляторного середовища) є впровадження автоматизованих систем на основі інноваційних інформаційних технологій. Це дасть змогу більш повно реалізувати функції управління інформацією, контролю та обліку в системі управління підприємством [4, с.5].

Розвиток інформаційних технологій у нашій країні безпосередньо впливає не тільки на економічні аспекти життєдіяльності суспільства, а й у тому числі на всю систему бухгалтерського обліку

Отже, інформаційні технології в обліку і аудиті підприємств різних форм власності й видів діяльності мають розвиватися за електронною технологією — створенням інтегрованого банку даних для задоволення інформаційних потреб користувачів у реальному масштабі часу. Для українського бізнесу актуальними стають такі питання, як впровадження в господарську практику інформаційних технологій і програмних систем для

автоматизації не тільки бухгалтерського обліку, а, насамперед, для постачання, виробництва — власне, всього того, що й становить основну діяльність підприємства і приносить прибуток.

Література:

1. Шигун М. М. Професійна бухгалтерська освіта і кваліфікація : європейські орієнтири : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Тернопіль 2017. С. 335-337.
2. Євтушенко В. М. Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень в системі АПК, 2002. С. 63-65.
3. Інновації у вищій освіті: глосарій термінів і понять. І.В. Артьомова; Ужгород: ПП «АУТДОР – ШАРК», 2015. С. 160.
4. Бенько М. М. Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку. Київ, 2010. С. 336.

*Науковий керівник – Лугова Ольга Іванівна,
канд. екон. наук, старший викладач
кафедри обліку і оподаткування, МНАУ*

ТЕОРЕТИЧНІ СКЛАДОВІ ВПЛИВУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЇЇ ЗМІН І ТЕНДЕНЦІЙ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

*Л. ГАЄВСЬКА,
здобувач вищої освіти заочної форми навчання
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

***Анотація:** Представлено основні теоретичні аспекти глобалізації та її змін і тенденцій. Досліджено вплив глобалізації на економічний і соціальний прогрес, що призводить до глобальної нерівності.*

***Ключові слова:** глобалізація, глобалізаційні процеси, глобальна нерівність.*

На сучасному етапі розвитку людство зіткнулось із ситуацією, де значна частина держав світу знаходиться за межами економічного і соціального прогресу, що призводить до глобальної нерівності. А за умови впливу глобалізаційних тенденцій у процесі виникнення і формування нових етапів розвитку глобалізація здійснює загрози економічній безпеці країни. Зазначимо, що необхідно враховувати можливості і загрози глобалізаційних процесів, а також враховувати їх наслідки, з метою забезпечення стабільного

розвитку і конкурентоспроможності національної економіки будь-якої держави [1].

Глобалізація представляє нову економічну модель і є найвищою стадією розвитку процесу інтернаціоналізації (транснаціоналізації) множинних основ суспільного життя людства. Глобалізаційні процеси активізують взаємопроникнення та взаємозалежності соціально-економічних і суспільно-політичних аспектів світового простору, які долають національні бар'єри, поєднуючи різновекторні явища.

Україна як суверенна держава є членом міжнародних економічних організацій, як МВФ, Світовий банк, ЮНКТАД та ін. У цих організаціях Україна не тільки може проводити політику захисту своїх економічних інтересів, але й сама впливати на хід подій у світовій економіці. Але головні причини стримування руху України до світових ринків сьогодні - це, насамперед, наслідки глибокої загальної кризи, яка сьогодні долається інтегрування з державами СНД (які теж знаходились у стані економічної кризи), що об'єктивно зумовлено існуванням традиційних зв'язків між ними; низький рівень якості продукції, яка випускається та неконкурентоспроможність її на світових ринках; недосконалість системи управління зовнішньоекономічними відносинами і відсутність чіткої й сталої правової бази для них; відсутність кваліфікованих кадрів.

Глобалізація світового товариства, уніфікація національних економік, економічні тенденції у державах – членах ЄС щодо консолідованого, єдиною грошовою одиницею, Європейського Союзу, потенційна взаємовигідність вільної торгівлі є важливими факторами економічної інтеграції та розвитку торговельних відносин між Україною та ЄС. Економічний вимір глобалізації будь-якої країни перебуває в прямо пропорційній залежності від її політичної стабільності й наявності відпрацьованої законодавчої бази, яка не підлягає швидким змінам. Отже, показник є чутливим до рівня довіри інвесторів у питання стабільності в отриманні прибутку, а саме у поверненні інвестованих коштів.

Сприяє наростанню нерівності у світі й процес транснаціоналізації великого капіталу, коли потужні корпорації розповсюджують свої мережі по всьому світу, користуючись здебільшого дешевою робочою силою й природними ресурсами бідних країн або країн, що розвиваються. При цьому кінцеві прибутки отримують власники зазначених корпорацій, тобто, врешті-решт, резиденти розвинених країн. На початок 2006 р. Зафіксовано 65000 транснаціональних корпорацій, які контролюють понад 70% сукупного світового капіталу [2].

Зазначимо, що глобалізаційні зміни і тенденції впливають негативно і створюють загрози національній економіці, економічній безпеці держави. Таким чином, глобалізаційні процеси уникнути не можливо, що сприяє до адаптаційного періоду країни до змін, і можливим виявленням загроз та ризиків з метою забезпечення економічної безпеки держави. Отже, впровадження ефективного механізму щодо запобігання викликам глобалізаційних процесів сприятиме зменшенню загроз економічній безпеці країни [1].

Література:

1. Бобровська Н. В. Особливості глобалізаційних процесів у гарантуванні економічної безпеки держави / Н. В. Бобровська // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: освітньо-наукові та виробничі засади : матеріали II міжнарод. наук.-практ. конф., 22-24 листопада 2017 р., Миколаїв. - Миколаїв : МНАУ, 2017. - С. 99-102. (<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/4497>).
2. Теоретичні та практичні проблеми правового забезпечення соціально-економічного та політичного розвитку суспільства і держави: Монографія / В.Ф. Опришко, Ф.П. Шульженко, О.О. Гайдулін та ін.; За заг. ред. В.Ф. Опришко, Ф.П. Шульженко. – К.: КНЕУ, 2006. – 702 с.

***Науковий керівник – Бобровська Надія Володимирівна,
канд. екон. наук, старший викладач
кафедри обліку і оподаткування, МНАУ***

НАПРЯМИ ГАРАНТУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

*М. С. ГРИЦИНА,
здобувач вищої освіти спеціальності
071 «Облік і оподаткування», МНАУ*

***Анотація:** охарактеризовано стан екологічної безпеки. Оцінено основні напрями і результати охорони навколишнього середовища. Визначено напрями державної економічної політики.*

***Ключові слова:** екологія, екологічна безпека, навколишнє середовище, законодавство.*

***Abstract:** the state of ecological safety. Results of environmental protection. The directions of the state ecological policy are determined.*

***Key words:** ecology, ecological safety, environment, legislation.*

Екологічна безпека є стан навколишнього природного середовища за якого забезпечується упереджене погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей, що гарантується здійсненням широкого комплексу взаємопов'язаних екологічних, політичних, економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів [1].

Виявлено, що пріоритетними екологічними обмеженнями є: підпорядкованість екологічних пріоритетів економічній доцільності; неврахування наслідків для довкілля у законодавчих та нормативно-правових актах; переважання ресурсо- та енергоємних галузей у структурі економіки; зношення основних засобів в усіх галузях національної економіки; неефективна система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища; незадовільний стан системи державного моніторингу навколишнього природного середовища; незадовільний рівень дотримання законодавства, екологічних прав і обов'язків; незадовільний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства та незабезпечення невідворотності відповідальності за його порушення; недостатній рівень розуміння у суспільстві пріоритетів збереження довкілля

та переваг збалансованого розвитку; недосконалість системи екологічної освіти та просвіти. [2]

Недостатній рівень екологічної свідомості суспільства, призвів до надмірного забруднення поверхневих і підземних вод, повітря і земель, накопичення шкідливих і високотоксичних відходів виробництва. Такі процеси тривали десятиріччями і призвели до значного погіршення стану здоров'я людей, зменшення народжуваності та зростання рівня смертності.[3]

Основні засади державної екологічної політики ґрунтуються на стратегії зменшенні забруднення атмосферного повітря. Забруднення атмосферного повітря є однією з найгостріших екологічних проблем. Основними забруднювачами атмосферного повітря та джерелами викидів парникових газів є підприємства добувної і переробної промисловості, теплоенергетики, автотранспорт. Головними причинами, що зумовлюють незадовільний стан якості атмосферного повітря, а також спричиняють концентрацію парникових газів в атмосфері, є недотримання суб'єктами господарювання норм природоохоронного законодавства та низькі темпи впровадження новітніх технологій.[2]

Екологічна політика держави має втілювати досягнення науково-технічного потенціалу, а саме має стати цілеспрямованим напрямом діяльності у вирішенні екологічних проблем, орієнтованих на забезпечення екологічної безпеки, захист навколишнього природного середовища та дотримання режиму використання природних ресурсів. Одним з головних завдань держави має бути гарантування екологічної безпеки і захист екологічних прав людини на безпечне життя і здоров'я. Впровадження екологічної політики проводиться на основі довгострокових науково-технічних програм. Заходи економічного, науково-технічного, організаційного, матеріально-технічного та державно-правового забезпечення охорони життя та здоров'я громадян від небезпечного середовища повинні мати стійкий характер. Держава має запроваджувати систему гарантій і визначати основні засади права загального використання

природних ресурсів своїм громадянам, створювати необхідні соціально-економічні умови щодо взаємодії людини із навколишнім природним середовищем. Доцільно забезпечити відповідні гарантії ощадливого використання природних ресурсів для здоров'я та життя громадян.[4]

Напрями гарантування екологічної безпеки визначаються потребами суспільства, масштабами загроз та потенційними наслідками, можливостями упередження або їхньої нейтралізації.

Екологічна безпека формує передумови збереження сфери існування людства.

Література:

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», Розділ XI. Заходи щодо забезпечення екологічної безпеки, стаття 50 «Екологічна безпека». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018 (Дата звернення 29.09.2020)
2. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 16, ст.70. (Дата звернення 29.09.2020)
3. Постанова Верховної Ради України «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки» від 05.03.1998 № 188/98-ВР. Відомості Верховної Ради (ВВР). (Дата звернення 29.09.2020)
4. Заржицький О. С. Актуальні проблеми правового забезпечення екологічної політики України (теоретичні аспекти) : монографія / О. С. Заржицький. – Дніпропетровськ : Дніпропетр. нац. гірн. ун-т, 2012. – С. 9. (Дата звернення 28.09.2020)

***Науковий керівник – Вишневська Ольга Миколаївна,
д-р екон. наук, професор,
декан обліково-фінансового факультету, МНАУ***

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

*Н. А. ЖОВТА,
здобувач вищої освіти групи Б 3/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

***Анотація:** Досліджено ключові аспекти обліку основних засобів. Визначено пріоритетні напрями наближення бухгалтерського та податкового обліку. Узагальнено нормативно-правову базу обліку основних засобів у податковому та бухгалтерському обліках.*

***Ключові слова:** основні засоби, податковий облік, бухгалтерський облік, амортизація, облік.*

***Annotation:** The key aspects of the main parameters have been reported. The priority is given directly to the accountancy and tax payments. Regulatory legal base has been published for the main resources from the tax and accounting areas.*

***Key words:** basic, flexible, accounting, amortization.*

У сучасних умовах господарювання у підприємств існує необхідність висвітлення інформації про результати здійснення своєї діяльності, суттєвою частиною якої є інформація про стан активів підприємства, зокрема, основних засобів. На підприємстві основні засоби, зазвичай, займають головну частину активів та мають неабиякий вплив на показники діяльності. Суб'єкти господарювання одночасно ведуть бухгалтерський та податковий облік, які мають деякі відмінності. Розв'язання цієї проблеми дасть змогу уникнути неузгодженостей при визначенні первісної, залишкової та ліквідаційної вартості основних засобів, нарахуванні їх амортизації, визначення бази оподаткування при здійсненні операцій з основними засобами тощо.

Проблеми бухгалтерського та податкового обліку основних засобів було досліджено у наукових працях багатьох вчених, зокрема: Ф. Бутинця, М. Білухи, Т. Мельника, В. Медведєва, О. Кирилюк, О. Водоп'янова [1]. Результати їх досліджень мають велике значення для розвитку теорії та практики бухгалтерського та податкового обліку. Однак проблеми розбіжностей бухгалтерського та податкового обліку основних засобів залишаються недостатньо вирішеними.

Залежно від виду діяльності встановлюється необхідна кількість основних засобів, визначається рівень їх оновлення та ступінь зносу. Протягом певного часу основні засоби використовуються на підприємстві, тому існує необхідність відображення в обліку операцій з їх надходження, переоцінки, ремонту, вибуття.

Основними нормативно-правовими актами, які регламентують бухгалтерський та податковий облік основних засобів, є :

- Податковий Кодекс України (далі – ПКУ), який встановлює правила обліку основних засобів з метою оподаткування діяльності підприємства [4];
- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», що встановлює загальні правила ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності [2];
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (далі – П(С)БО 7), що встановлює в бухгалтерському обліку правила визнання та оцінки основних засобів, їх переоцінки, нарахування амортизації, відображення витрат на ремонт тощо [5];
- Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів [3].

Відповідно до п.п.14.1.138 ПКУ (з останніми змінами від 16.01.2020 р.) основні засоби - матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік) [4].

У П(С)БО 7 визначено, що основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [5].

Отже, наведені вище визначення вказують на деякі відмінності між визначеннями поняття «основні засоби» в даних законодавчо-нормативних документах. Так, в П(С)БО 7 на відміну від ПКУ не вказано, яку саме вартість повинен мати основний засіб. Для того, щоб не виникло проблем з ідентифікацією активу як основного засобу, потрібно звертатися до податкового законодавства, яке доповнює стандарти бухгалтерського обліку.

Амортизація основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) нараховується із застосуванням таких методів: прямолінійного, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного, виробничого. Метод амортизації обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання. При цьому прямолінійний і виробничий методи дозволено застосовувати до всіх груп, а інші три методи амортизації можуть бути використані тільки для певних груп основних засобів. Необхідно зазначити, що розрахунок за допомогою виробничого методу не передбачений у податковому обліку [6].

Як зазначено в П(С)БО 7, строк корисного використання (експлуатації) – очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або коли з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг) [5].

Під час визначення строку корисного використання слід ураховувати очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його

потужності або продуктивності; фізичний та моральний знос, що передбачається; правові або інші обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори [3].

Таким чином, зміни в податковому законодавстві значно підвищили рівень гармонізації бухгалтерського та податкового обліку. Наявність майже однотипної класифікації основних засобів, ідентичність методів нарахування амортизації (за винятком виробничого методу, що не передбачений у податковому обліку), правила визначення залишкової вартості, а також визначення витрат на ремонт і поліпшення свідчить про наближення правил в цих системах обліку.

Література:

1. Водоп'янова О. Зміни в обліку ОЗ. URL : <http://online.dtki.ua/Book/«ДК»%20№03-2015.epub/navPoint-10> (дата звернення 01.10.2020).
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996-XII (зі змінами і доповненнями). URL: www.rada.gov.ua (дата звернення 01.10.2020).
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів. Наказ Міністерства фінансів України від 30 вересня 2003 р. №561. URL: [www.https://zakon.help/law/561/](http://zakon.help/law/561/) (дата звернення 01.10.2020).
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-17 (із змінами і доповненнями станом на 01 серпня 2020 року). URL :<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 01.10.2020).
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. за № 288/4509 (із змінами та доповненнями). URL: www.minfin.gov.ua. (дата звернення 01.10.2020).
6. Полторак А. С., Головка М. Й. Міжнародні тенденції податкових трансформацій в умовах фіскальної децентралізації. *Економіка і управління*. 2017. № 2 (74). С. 90-99.

**Науковий керівник – Полторак Анастасія Сергіївна,
д-р екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування, МНАУ**

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

*Х.Ю. ЗАЙЦЕВА,
здобувач вищої освіти групи Б 4/2
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

***Анотація.** Розглянуто роль та місце інформаційного забезпечення в процесі прийняття управлінського рішення. Визначено сутність інформації для управлінського обліку та проаналізовано її завдання.*

***Ключові слова:** управлінський облік, інформація, рішення, альтернативні варіанти, система.*

***Abstract.** The role and place of information support in the process of making management decisions are considered. The essence of information for management accounting is determined and its tasks are analyzed.*

***Key words:** management accounting, information, decisions, alternatives, system.*

Збір і узагальнення інформації, безумовно, відіграють важливу роль у прийнятті керівництвом організації правильних управлінських рішень, що безсумнівно є одним з найважливіших завдань управлінського обліку.

В умовах ринкової економіки будь-яке підприємство націлене на високоефективну роботу, що не може не позначитися на підходах керівників до планування свого бізнесу, змусивши їх підходити до питання його організації набагато ретельніше. Для цього потрібна добре налагоджена система управлінського обліку та звітності, без якої практично неможлива нормальна діяльність підприємства.

У наш час усі рішення з розвитку та організації виробництва, збуту продукції, які приймає керівництво на підприємстві, по більшій мірі носять інтуїтивний характер, який відповідно не підкріплений наступними розрахунками, побудованими в свою чергу на інформаційній базі управлінського обліку.

На практиці прийняття рішення передбачає порівняльну оцінку ряду альтернативних варіантів і вибір з них оптимального, найбільшою мірою відповідає цілям підприємства. Для цього перш за все необхідно мати інформацію про витрати по всіх альтернативних варіантів, причому мова йде

про витрати майбутнього періоду. У ряді випадків в розрахунках доводиться враховувати і упущену вигоду підприємства.

Для управлінського обліку застосовується і бухгалтерська інформація, що підлягає чіткій, організованій документації та реєстрації, і інша будь-яка інформація, поряд з будь-якими методами і способами, необхідна керівництву для прийняття управлінських рішень. Остання може бути отримана не тільки з внутрішніх джерел організації, а й з зовнішніх (таких як соціологічні опитування, статистичні дані, різна преса та ін.) [3].

На базі інформації управлінського обліку вирішуються:

1) оперативні завдання:

- визначення точки беззбитковості;
- планування асортименту продукції(товарів), що підлягає реалізації;
- визначення структури випуску продукції з урахуванням лімітуючого фактора;
- відмова або залучення додаткових замовлень;
- прийняття рішень щодо ціноутворення (має для підприємств особливе значення в умовах конкурентної боротьби);

2) завдання перспективного характеру, тобто мають довгострокове стратегічне значення:

- про капіталовкладення;
- про реструктуризацію бізнесу;
- про доцільність освоєння нових видів продукції [2].

Для прийняття оперативних управлінських рішень може застосовуватися як повна, так і неповна інформація про об'єкт дослідження. Здавалося б, неповна інформація не може в собі нести корисність, але це не так. В управлінському обліку, в ряді випадків її буває цілком достатньо, тим більше вона піддається швидкій обробці. Слід також зазначити, що інформація в системі управлінських рішень може розділятися так само і на вхідну і вихідну інформацію. Вихідна інформація являє собою стандартизовані управлінські звіти з обов'язковою періодичністю їх

складання (прикладом такого звіту може бути звіт про виконання бюджетів) або ж аналітичні матеріали, які готуються спеціально для винесення рішень з конкретної проблематики. Такі звіти та огляди направляються в систему прийняття рішень, іншими словами, - керівникам на відповідні рівні організації [1].

Ключовим фактором, що визначає створення системи управлінського обліку на підприємстві є економічна ефективність самої системи, тобто вигоди, одержувані підприємством від наявності обліку за допомогою поліпшення якості прийнятих рішень. Отже, впровадження і використання системи управлінського обліку можна розглядати як виправдане тільки тоді, коли позитивний ефект, отриманий в результаті, перевищує витрати, потрібні для створення такої системи.

Література:

1. Вавилкін А. Г. підготовка і прийняття управлінського рішення [Текст] / А.Г. Вавилкін. - М.: Економіка, 2014. – 150 с.
2. Вахрушина М. А. Бухгалтерський управлінський облік. - М.: ІКФ; вищ. шк, 2016 р.
3. Вікуліна о.в. модернізація управління комунальним обслуговуванням як фактор інноваційної діяльності підприємств [Електронний ресурс] : автореф. дисс. канд. екон. наук / Є.в. Вікуліна. URL: <http://www.dissercat.com/content/modernizatsiyaupravleniya-kommunalnym-obsluzhivaniem-kak-faktorinnovatsionnoi-deyatelnosti>.
4. Новікова І. Г. основи управлінського обліку, визначення управлінського обліку. / Консультант бухгалтера. 2016. № 11.
5. Рibaкова о. в. Бухгалтерський управлінський облік [Текст] / О.В. Рibaков. - М., 2017. - 541 с.

***Науковий керівник - Баришевська Інна Володимирівна,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування, МНАУ***

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНOSTІ СПОЖИВЧОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

*А.О. ЗУБРИК,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового
факультет, МНАУ*

Дослідження проблем та перспектив розвитку ринку товарів народного споживання є актуальним питанням, оскільки споживчий ринок безпосередньо впливає на економіку країни та рівень життя населення.

Споживчий ринок складається з трьох основних елементів: ринок продовольчих товарів, ринок непродовольчих товарів, ринок споживчих послуг. Взаємодіючи один з одним, вони забезпечують потреби населення і створюють можливості для успішного функціонування економіки. Основною метою розвитку споживчого ринку є надання споживачам широкого асортименту якісних і доступних товарів та послуг [1]. Варто зауважити, що не менш важливою метою є орієнтація певних товарів та послуг на купівельну спроможність населення країни. Чим краще споживчий ринок відповідає платоспроможному попиту громадян, тим краще при цьому він функціонує.

Ринок товарів народного споживання в Україні забезпечує переважну частину кінцевого споживання домашніх господарств, опосередковує товарно-грошовий обмін величезної маси товарів та послуг 32-35 млрд. грн. щорічного, у тому числі 90-95% товарних ресурсів, вітчизняного виробництва. На споживчому ринку витрачається майже 76% грошових доходів населення [2].

Для стабільної роботи споживчого ринку необхідне поєднання деяких чинників: політики ціноутворення, розвиненості каналів реалізації продукції виробництва, а також наявності споживчого попиту. Останній елемент є непередбачуваним. На поведінку споживача впливають безліч факторів, наприклад, такі як: зацікавленість у певній категорії товарів та послуг, корисність продукції для певної категорії покупців, інформованість

споживача щодо якості необхідних видів товарів та послуг, вплив реклами та інших чинників. Рішення покупців не завжди можуть бути виправдані, тож, окрім орієнтації на споживача та інших вищеперерахованих елементів, необхідно розраховувати на баланс платоспроможного попиту і пропозиції споживчих товарів та послуг. Такий підхід призведе до врівноваження споживчого ринку. А на його розвиток суттєво вплине зосередження на споживчих інтересах населення, покращення інфраструктури ринку та оптимізація його економічних процесів.

Для збалансованості споживчого ринку необхідно врівноважити споживчий попит населення та пропозицію товарів та послуг народного споживання. Щоб розширити попит, потрібно підвищити рівень реальної заробітної плати. Для збільшення обсягів пропозиції необхідно оптимізувати співвідношення ціни та якості продукції.

Запропоновані вище методи слід впроваджувати поетапно для більш якісного впровадження змін у ринок товарів народного споживання.

Література:

1. Попадинець Н. М. Регіональний ринок споживчих товарів: сутність і засадничі положення функціонування. – Львів : Регіональна економіка. – 2017. – №1. – С. 17-22.
2. Шиманська Д.О. Споживчий ринок в Україні. Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти (частина I) // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конфер., м. Львів, 12-13 лютого 2020 р. – Львів : Львівський науковий форум, 2020. – С. 30-31.

***Науковий керівник - Біліченко Александр Степанович,
канд. екон. наук, доцент, МНАУ***

ДОДАТКОВА СОЦІАЛЬНА ВІДПУСТКА: ЗАКОНОДАВЧО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

*М.С. ІЩЕНКО,
здобувач вищої освіти групи ЗБ-6/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

***Анотація:** наведено особливості соціальної та додаткової соціальної відпустки в Україні у контексті нормативного та теоретичного підґрунтя*

***Ключові слова:** відпустка, соціальна відпустка, додаткова відпустка*

***Abstract:** features of social and additional social leave in Ukraine in the context of normative and theoretical basis are given.*

***Key words:** leave, social leave, additional leave*

Працівники, які працюють за трудовим договором з підприємствами та організаціями незалежно від форм власності мають повне право на відпустки. Відпустка – це час відпочинку, який обчислюється в календарних днях і надається працівникам із збереженням місця роботи і заробітної плати [1]. На кожному підприємстві є працівники, які мають дітей, а відтак, і право на додаткові соціальні відпустки. Додатковою соціальною відпусткою є додаткова до основної щорічної відпустки кількість днів відпустки, яка надається працівнику за певних умов на підставі заяви та відповідного документального оформлення.

Отже, додаткова соціальна відпустка – це відпустка, що може надаватися в будь-який час протягом календарного року, незалежно від відпрацьованого часу і дати народження дитини – до чи після [1]. На перший погляд, досить просте питання, але на практиці виникає безліч варіантів її надання, оформлення, відшкодування тощо, що стало підставою для наукових досліджень у зазначеному напрямі. Слід урахувати зазначений порядок змін при наданні відпусток за попередні роки чи виплати грошової компенсації в разі звільнення [2].

Відповідно до [Закону України «Про відпустки»](#) право на додаткові відпустки мають: жінка, яка працює і має двох або більше дітей віком до 15 років; жінка, яка працює і має дитину – інваліда; жінка, яка усиновила

дитину; мати інваліда з дитинства підгрупи А І групи; одинока мати (батько); батько інваліда з дитинства підгрупи А І групи, який виховує його без матері (у тому числі у разі тривалого перебування матері в лікувальному закладі); особа, яка взяла під опіку дитину або інваліда з дитинства підгрупи А І групи, чи одному із прийомних батьків [1]. Право на додаткову соціальну відпустку залежить від віку дитини.

Наявність неповнолітніх дітей або ж повнолітньої дитини–інваліда є окремими підставами для надання такої відпустки. А поєднання цих двох підстав (наприклад, в працівниці є дві неповнолітні дитини, одна з яких є інвалідом) дає право на підвищений розмір такої відпустки.

Починаючи з 2010 року і до сьогоднішнього дня тривалість відпусток на дітей становить 10 календарних днів, у випадку якщо є дві і більше підстави надають 17 календарних днів. Період зазначеної вище відпустки, як і у випадку зі щорічною, подовжують на святкові та неробочі дні [3].

За наявності відповідних підстав і підтверджувальних документів відпустку на дітей можна взяти в перший рік роботи ще до відпрацювання шести місяців. Але якщо працівник протягом поточного року вже скористався відпусткою за попереднім місцем роботи (отримав за неї компенсацію), новий роботодавець у цьому році відпустку не надає.

Право на «дитячу» відпустку можна втратити також, коли працівник або дитина втратить відповідний статус, а саме: одинока жінка виходить заміж та її чоловік всиновлює дітей; з дитини зняли інвалідність; працівника позбавили батьківських прав; дитина помирає [2]. Тоді останній рік, за який нададуть відпустку, той, коли відбулася відповідна подія.

Відпустка на дітей документально оформляється на підставі заяви працівника, копії свідоцтва про народження дітей та наказу керівника «Про надання додаткової соціальної відпустки». У наказі про надання відпустки зазначаються: прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце роботи працівника; вид, дата початку та строк відпустки; період, за який вона надається. Оплата за час відпустки належить до фонду оплати праці. А доходи у вигляді

заробітної плати, як встановлює Податковий кодекс України, включаються до загального оподаткованого доходу фізичної особи.

Отже, підсумовуючи вищезазначене, узагальнимо особливості надання додаткових відпусток на дітей [4]. Право на додаткову відпустку виникає раз на рік і не залежить від відпрацьованого часу. У випадку звільнення робітника має право відгуляти таку відпустку в повному обсязі або отримати грошову компенсацію. На додаткову відпустку на дітей розповсюджується загальні права переносу або продовження відпусток, яка встановлена [ст. 11 Закону «Про відпустки»](#). Роботодавець взагалі не має права відкликати працівника із додаткової відпустки на дітей. Додаткова відпустка на дітей дається зверх всіх інших відпусток. На додаткову відпустку на дітей мають право особи, які працюють за сумісництвом. Строку давності, після якого працівник втрачає право на додаткову відпустку, немає. Отримати грошову компенсацію за додаткову відпустку можна лише в разі звільнення. Перерахувати суму компенсації за невикористані дні додаткової відпустки на дітей новому роботодавцю, якщо працівник звільняється у зв'язку з переведенням на інше підприємство, не можна це можна зробити лише за основну відпустку.

Література:

1. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. №504/96 – ВР (станом на 11.06.2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр>
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dt-kt.com/dodatкова-sotsialna-vidpustka-pratsivnykam-yaki-mayut-ditej/>
3. Все про бухгалтерський облік: Всеукраїнська професійна бухгалтерська газета від 20 травня 2016 р. № 46 (спецвипуск) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vobu.com.ua/ukr/guide/view/1749>
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.buh24.com.ua/sotsialni-vidpustki-dodatкова-vidpustka-na-ditey/>

*Науковий керівник – Чебан Юлія Юріївна.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
МНАУ*

ФІНАНСОВА ІНФРАСТРУКТУРА МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

*К.С.КАЗЕМИРЧИК,
здобувач вищої освіти групи ФЗ/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

Анотація:** Визначено місце малого бізнесу в ринковій економіці, складові його фінансової інфраструктури; розглянуто основні форми фінансування малого підприємництва, визначені стримуючі фактори **розвитку фінансової інфраструктури малого бізнесу.

***Ключові слова:** малий бізнес, фінансова інфраструктура, фінансові посередники, фінансові інституції.*

Abstract:** The place of small business in a market economy, components of its financial infrastructure are determined; the basic forms of financing of small business are considered, restraining factors of development of a financial **infrastructure of small business are defined.

***Key words:** small business, financial infrastructure, financial intermediaries, financial institutions.*

Малий бізнес – це структурний елемент ринкової економіки, це найчисельніша форма існування ринку, яка відіграє важливу роль у вирішенні соціальних, економічних і політичних завдань. Оптимальна і результативна діяльність малого бізнесу забезпечується розгалуженою фінансовою інфраструктурою, що і наголошує на актуальності теми дослідження.

Мале підприємництво дуже диференційоване, тому фінансові зв'язки малого бізнесу також є досить розгалуженими.

Фінансова інфраструктура малого підприємництва являє собою сукупність комерційних та некомерційних, спеціалізованих державних інститутів створених з метою підвищення доступності внутрішнього фінансування бізнесу.

На основі проведених досліджень з'ясовано, що фінансова інфраструктура малого бізнесу включає:

- фінансовий відділ на конкретному підприємстві (управлінська складова фінансової інфраструктури);
- фіскальний сектор держави;

— фінансові інституції, за допомогою яких малий бізнес може зберігати, інвестувати, переміщувати фінансові ресурси (інституційна складова). До них відносяться банківські установи, інвестиційні фонди, страхові компанії, лізингові компанії, фінансово-кредитні небанківські установи, тощо;

— фінансові посередники і суб'єкти, які надають фінансові послуги (обслуговуюча складова). Це біржі, аудиторські фірми, аналітичні фірми, реєлторські контори, тощо.

Варто зазначити, що об'єкти фінансової інфраструктури малого бізнесу можуть бути як спеціалізовані (виникли за ініціативою держави саме для сприяння розвитку малого бізнесу), так і загальні інститути (банківські установи, лізингові компанії тощо).

Досліджено, що фінансова інфраструктура прямо впливає на розвиток малого бізнесу, а саме, через:

1. Форму державної фінансової підтримки.

В Україні існує три теоретично доступних зовнішніх джерела фінансування малого підприємництва:

- Український фонд підтримки підприємництва;
- Український державний фонд підтримки селянських (фермерських) господарств;
- Державний інноваційний фонд України.

Отримати фінансування з цих фондів складно, так як підприємство має задовольняти багато вимог. Як правило, фінансові ресурси надаються або інноваційним підприємствам, технологічним стартапам, або сільськогосподарським малим підприємствам[1].

2. Систему оподаткування малого бізнесу.

В Україні існує система спрощеного оподаткування для малого бізнесу з метою зменшення податкового навантаження і стимулювання розвитку малого підприємництва.

Спеціальна система оподаткування поділяється на чотири групи, кожна з яких відрізняється видами діяльності, річним лімітом доходу та обмеженнями в кількості найманих працівників.

3. Систему кредитування, фінансування і страхування діяльності малих підприємств[2].

У 2019 році в Україні запущено державну програму кредитування малого бізнесу «5-7-9». У 2020 у зв'язку з пандемією Covid-19, для підтримки малого бізнесу запроваджено нові відсоткові ставки – 3 і 0 % річних. Окрім державних програм, банківські установи України також створюють нові кредитні продукти для суб'єктів малого бізнесу [3].

Отже, фінансова інфраструктура малого підприємництва в Україні є розширеною та представлена багатьма інституціями [4]. Не зважаючи на це, результати дослідження дали можливість виявити фактори, які стримують розвиток фінансової інфраструктури малого бізнесу, а саме:

- складність отримання державного фінансування, кредитування;
- великі відсоткові ставки, які пропонують кредитно-фінансові установи;
- непривабливість малого бізнесу для інвесторів.

Література:

1. Абишева А.В. Фінансова інфраструктура малого підприємництва. Вісник: Російське підприємництво №9. 2009. URL: <https://cyberleninka.ru> (дата звернення: 27.09. 2020).
2. Державна фінансова підтримка малого підприємництва. Веб-сайт. URL: https://pidru4niki.com/18060203/ekonomika/derzhavna_finansova_pidt_rimka_malogo_pidpriyemnitstva (дата звернення: 29.09. 2020).
3. Оподаткування бізнесу в Україні. Веб-сайт. URL: <https://www.ipay.ua/blog/news/opodatkuvannya-v-ukraini> (дата звернення: 28.09.2020).
4. Мельник О. І. Оцінка інфраструктури підтримки інноваційного підприємництва. Modern Economics. Вип. 1. С. 31-37. Електр. текст. дані. <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/1-2017/UKR/melnik.pdf>.

***Науковий керівник – Боднар Олена Андріївна,
канд. екон. наук, асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування, МНАУ***

ВКЛАДЕННЯ КОШТІВ АГРАРІЇВ ПОЗА СЕЗОНОМ ТА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

М. С. КАЗЕМИРЧИК,

здобувач вищої освіти групи БЗ/2

обліково-фінансового факультету, МНАУ

Анотація: досліджено питання ефективного розміщення ресурсів в складних економічних умовах у поєднанні з фактором сезонності.

Ключові слова: фермерські господарства, банківський вклад, дорогоцінні метали.

Abstract: research on the issue of efficient allocation of resources with complex economic languages in combination with the seasonality factor.

Ключові слова: farms, bank deposits, precious metals.

З початком вжиття карантинних заходів в Україні значно погіршилось економічне середовище. Операції набувають більшої ризиковості, а отже доцільно обирати безпечні та ефективні способи інвестування капіталу. Цю проблему згадували у своїх працях вітчизняні науковці Є. Мних [1], С. Покропивний [2] та ін. Особливо гостро стоїть проблема інвестування перед аграріями, на яких тисне сезонність, пандемія та постійна нестабільність економік. Станом на вересень 2020 р. в Україні загальна площа посівів сільськогосподарських культур складає 27,7 млн га, що становить більше 45% території держави. На рисунку 1 зображені виробники аграрних продуктів, які обробляють чи використовують ці землі.

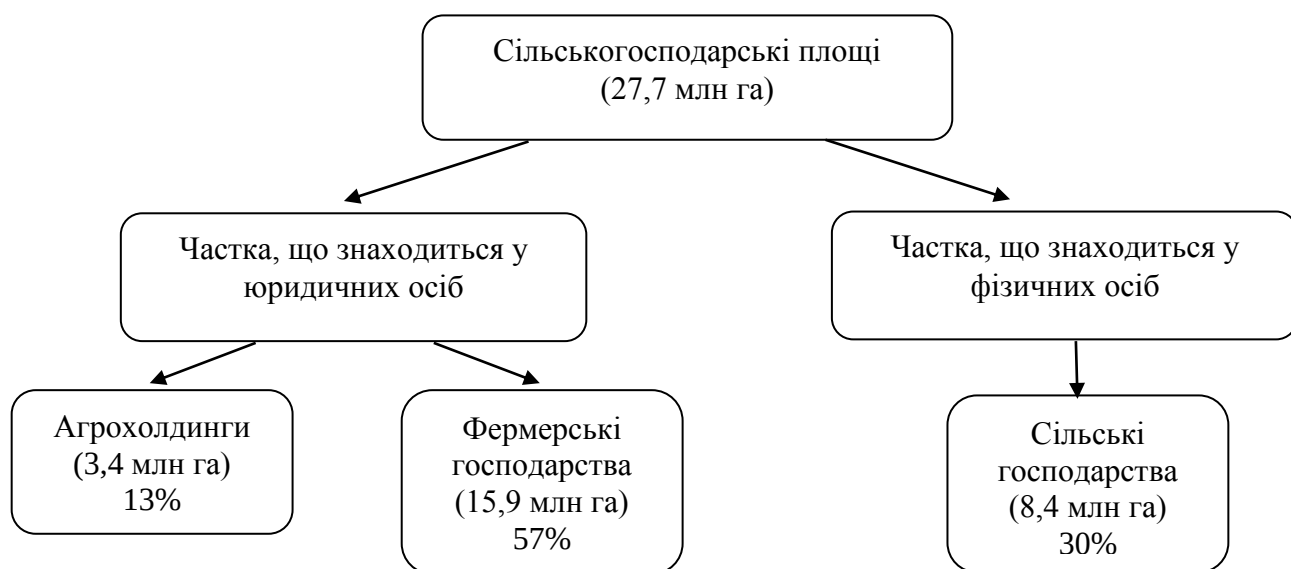

Рис. 1. Структура сільськогосподарських земель в Україні станом на вересень 2020 р.

Джерело: узагальнено за інформацією [3].

Агрохолдинги займають 13% посівних площ (3,4 млн га) та збільшують ефективність виробництва, конкуруючи з аграріями. Ці підприємства не тільки виробляють сировину, а й переробляють її в готову продукцію. Агрохолдинги проходять усі процеси від виробництва до продажу товарів, а тому сезонність, хоча і є вагомим фактором, повністю не зупиняє їх роботу. На жаль, це саме не можна віднести до особистих селянських господарств. Вони є виробниками безпосередньо сировини, або продукції з невеликим терміном придатності, тому сезонність – вагомий чинник ефективності виробництва. Ці господарства використовують 30% посівних площ, і становлять велику частку в агробізнесі. Проте, в рамках цього дослідження, власників особистих селянських господарств не можна віднести до суб'єктів вивчення через те, що для них прибуток не є ціллю існування, тобто мета – забезпечення умов простого відтворення. Дослідження має спрямовуватися саме на фермерські підприємства, які займають 57% земель, відведених на сільське господарство. Це ті аграрії, які не мають довгого та коштовного процесу виробництва товарів, проте діють з метою отримання позитивних фінансових результатів. Сільське господарство має розгалужену систему. Проте більшість фермерських господарств (далі ФГ) мають особливо активні періоди (з березня до вересень), та пасивні (інші 5 місяців). З жовтня по лютий перед аграріями постає проблема розміщення тимчасово вільних коштів, адже збір та продаж урожаю вже відбувся, а вкладати кошти в новий виробничий цикл ще зарано. В умовах пандемії та нестабільної економіки збереження цих коштів на поточному рахунку або у готівковій формі може принести фінансові збитки. Доцільно розглянути декілька варіантів для аграріїв (рис. 1), які допоможуть не тільки не втратити зароблені кошти, але, можливо, і заробити. Банківський вклад. У другій половині 2020 р. спостерігається постійне зменшення ставок за депозитними угодами у будь-якій валюті. Це явище спостерігається кожного року, але в умовах карантину, дохідність від вкладів знижується ще більше, адже кредити залучаються рідше. Так, наприклад, безстроковий депозит у національній валюті матиме

4,85% прибутку. Щодо вкладів на 3 місяці і більше – 7,54% в гривні, 0, 89% – в дол. США, 0,79% – євро.

Агентство прогнозу економіки розробляє планові ціни на валюту. У березні 2021 р. прогнозована вартість дол. США – 28,5 грн. Різниця із вересневим курсом (28,3 грн/дол. США) недостатня для покриття валютного ризику [4]. Котирування євро частіше відбувається за допомогою долара, а тому їх курс буде паралельним.

Отже, якщо ФГ має на меті вкласти кошти до банківських установ, то це найвигідніше зробити саме у гривні.

Вклад до Пайового інвестиційного фонду (далі – ПіФ). Користуючись послугами ПіФу, аграрій має можливість забезпечити одержання прибутку у перспективі. Його активами зможуть розпоряджатися професійні спеціалісти, направляючи грошові кошти до високорентабельних інвестицій. Проте, існує велика кількість недоліків, а саме: незадовільна якість управління активами, світове зменшення інвестицій (через пандемію), висока кількість ризикових операцій, недосконале законодавче регулювання.

Вклад до ПіФу

Дорогоцінні метали. Одна із форм збереження капіталу – купівля дорогоцінних металів. Золото – стабільний ліквідний актив. За прогнозами аналітиків, на майбутні 2 роки його вартість може збільшитись на 40%. Як і з валютою, операції купівлі-продажу золота вважаються ризиковими, і потребують великих капіталовкладень, утім, на основі прогнозованих статистичних даних можна розрахувати доцільність таких вкладень.

Станом на 16.02.2020 р. ціна за 10 троїцьких унцій становила 1880 дол. США, прогноз на березень 2021р. – 2200 дол. США [5]. Можливий прибуток становить 17% від вкладу. Проте ці операції є дещо небезпечними, і зможуть почати працювати лише за наявності великих грошових сум.

Розширення виробництва. В умовах COVID-19, досить важко підприємствам, але сільське господарство – сфера, пов'язана з постачанням

Більшість аграріїв працюють на посередників, тобто продають свої товари за нижчою ціною у великих кількостях. Якби усі ресурси розділити навпіл, то можна отримати капітал у вигляді половини фінансових ресурсів, а іншу частину – як продукцію. Кошти можуть бути витрачені на оренду складів, елеваторів чи інших місць схову. Продукцію можна зберігати до того моменту, поки вона не стане користуватися більшим попитом, і продати вже за більш вигідною ціною.

Для цього методу капіталовкладення також характерний ризик, а також спрямованість на окремі види продуктів.

Отже, кожного року перед українськими аграріями постає проблема збереження коштів. У 2020 р. необхідно враховувати наслідки пандемії – як вагомого фактору, що може вплинути як позитивно, так і негативно на фінансові результати вкладень. Для виробників сільськогосподарської продукції є декілька варіантів інвестування. Найбільш стабільний – вкладання коштів на короткостроковий депозит. За таких умов можливо отримати до 8% річних. Ризиковими можуть бути операції з купівлі-продажу золота та вкладання у ПіФи. Висока ризиковість не надасть змоги вкласти весь капітал у ці напрями, але саме вони допоможуть найефективніше отримати прибутки. Розширення виробництва, як елемент фінансового заробітку, не підійде для аграріїв, котрі виготовляють продукцію з коротким терміном придатності, але якщо ретельно дослідити ціни та витрати минулих років, можна розробити тактику, яка з високою вірогідністю принесе позитивні фінансові результати.

Література:

1. Мних Є. Ефективність інтегрованих обліково-аналітичних систем. «Вісник КНЕУ». 112 с.
2. С. Покропивний. Економіка підприємств. КНЕУ. 63 с.
3. Агрополіт. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/636-zemelniy-bank-ukrayini-2017-2019-roki-skilki-zemli-obroblyayut-holdingi-fermeri-ta-osg> (дата звернення: 16.09.2020).
4. Агентство прогнозування економіки. URL: <https://apecon.ru/kurs-dollar-a-k-grivne-prognoz-na-zavtra-nedelyu-mesyats-gody> (дата звернення: 16.09.2020).

5. Агентство прогнозування економіки. URL: <https://apecon.ru/tsena-na-zoloto-prognoz-tsen-na-zoloto-na-zavtra-nedelyu-mesyats-gody> (дата звернення: 16.09.2020).

*Науковий керівник – Мікуляк Катерина Анатоліївна,
асистент кафедри фінансів, банківської справи
та страхування, МНАУ*

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ФІНАНСОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

*А.А. КУГЛЯР,
здобувач вищої освіти академічної групи Ф 3/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

Анотація: у сучасному світі набуває популярності зовнішня фінансова допомога, яка спрямована на покращення життєдіяльності населення та економічний розвиток держави. З'ясовано, що матеріальна допомога міжнародних організацій є тим фактором, що збільшує залежність України від провідних європейських країн, втручається у зміни фінансової політики країни, здійснює вплив на зовнішньоекономічну діяльність України.

Ключові слова: міжнародні фінансові організації, фінансова система, платіжний баланс, кредитоспроможність.

Abstract: In the modern world, external financial assistance is gaining popularity, which is aimed at improving the livelihoods of the population and economic development of the state. Material assistance of international organizations is a factor that increases Ukraine's dependence on leading European countries, interferes in changes in the country's financial policy, has an impact on Ukraine's foreign economic activity.

Key words: international financial organizations, financial system, balance of payments, creditworthiness.

Міжнародні фінансові організації (МФО) – це такі організації, засновниками яких є кілька країн-членів, які здійснюють надання фінансових ресурсів іншим країнам – членам даної організації на умовах, визначених їх статутними документами. Згідно з чинним законодавством, Україна також є країною учасницею міжнародних фінансових організацій [4].

Вивченням даної теми займалось багато науковців серед яких: В. Танзі, Д. Шапіро, О.Зайцева, Л. Красавіна, О. Лютік та інші [1].

У сучасному світі набирає популярності зовнішня фінансова допомога, яка спрямована на покращення життєдіяльності населення та економічний

розвиток держави. Цей процес почав поширюватися ще в 60-х рр. минулого століття. Головними результатами співпраці країн-отримувачів з міжнародними фінансовими організаціями є: корінні зміни в народному господарстві, впровадження та розвиток сучасних інноваційних технологій, трансформація економічної, політичної та соціальної сфер та покращення рівня життя громадян та подолання бідності [3].

Варто відмітити, що співпраця України з МФО теоретично має підвищити обсяги резервів Національного банку України, попередити відтік капіталу, підтримати заходи Уряду щодо стабілізації платіжного балансу в країні. Необхідно зазначити, що від збільшення кількості кредитів зростає і зовнішня заборгованість України [2].

З кожним роком, обсяги кредитування України зростають. Проте, залишається відкритим питання щодо раціонального і правильного використання коштів, що надходять. На жаль, в країні існують випадки використання кредитів на незазначені цілі, неефективне використання коштів; бездіяльність щодо залучення коштів на фінансовому ринку; невідсутність реалізації проєктів у разі припинення їх фінансування. Такі проблеми можуть бути вирішені за допомогою здійснення належного контролю за доцільним використанням ресурсів, ліквідацією корупції, підвищення інвестиційної привабливості та кредитоспроможності підприємств.

Організації діють з метою реалізації основних проєктів розвитку державної економіки, інноваційно-технологічної допомоги та залученням прямих інвестицій в економіку України. Матеріальна допомога міжнародних організацій є тим фактором, що збільшує залежність України від провідних європейських країн, втручається у зміни фінансової політики країни, здійснює вплив на зовнішньоекономічну діяльність України. Вище зазначені фактори є негативним явищем для країни. Тому для забезпечення ліквідації наслідків такої співпраці, потрібно вирішувати нагальні проблеми одразу, а не відтягувати даний процес ще на десятки років вперед.

Література:

1. Колосова В. Вплив міжнародних фінансових організацій на економічний розвиток країни: питання теорії. Науковий журнал «Економіка України». 2016. №12.
2. Лютік О., Лисак Д. Вплив кредитів міжнародних фінансових організацій на фінансову політику України. Проблеми системного підходу в економіці. Випуск № 3(65), 2018. С. 65-69.
3. Миргород-Карпова В. Міжнародні фінансові організації як суб'єкти фінансової системи України. Актуальні проблеми правознавства. Випуск 2 (14). 2018 р.
4. Про порядок підтвердження податкових пільг та здійснення митного оформлення товарів, що ввозяться в Україну в рамках міжнародних договорів з міжнародними фінансовими організаціями : Наказ Державної митної служби України від 28 вересня 1999 року N 229/619.

*Науковий керівник – Лункіна Тетяна Іванівна,
д-р екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування, МНАУ*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Ю. В. МИТРОФАНОВА,
здобувач вищої освіти групи Б 3/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

Анотація: розглянуто теоретичні аспекти державного регулювання діяльності підприємств аграрного сектору, визначено інструменти, форми та засоби, за допомогою яких здійснюється цей процес.

Ключові слова: державне регулювання, аграрне підприємство, суб'єкти господарювання, аграрний сектор.

Abstract: Theoretical aspects of state regulation of the activities of enterprises of the agro-industrial complex are considered, the tools, forms and means by which this process is carried out are determined.

Keywords: state regulation, agricultural enterprise, business entities, agricultural sector.

Аграрний сектор є однією із стратегічно важливих галузей економіки України. Основою функціонування аграрних підприємств є виробнича діяльність, спрямована на задоволення потреб споживачів сільськогосподарською продукцією. Їх діяльність значно залежить від

ефективності аграрної політики та участі держави в її реалізації. З врахуванням обмежених бюджетних ресурсів виникає проблема щодо активізації державного регулювання економічних відносин в аграрному секторі. Оскільки будь-яке аграрне підприємство має на меті досягти високої прибутковості, максимізувати доходи, бути конкурентоспроможним та платоспроможним, держава повинна створювати клімат для розвитку цієї галузі та сприятливі умови для їх ефективної діяльності [1].

Значний внесок у розвиток теоретичних аспектів регулювання діяльності суб'єктів аграрного сектору зробили вітчизняні науковці, серед яких: О. М. Бородіна [2], А. Д. Діброва [3], О. М. Могильний [4], О. Є. Гудзь [5] та ін.

Проблема державного регулювання діяльності є достатньо актуальною, враховуючи тенденції скорочення бюджетних видатків та політичної й економічної нестабільності. Тому виникають питання аналізу теоретичних аспектів діяльності держави з підтримки стабільності та забезпеченості умов для розвитку аграрного сектору економіки України. Також необхідним є дослідження інструментів, що використовуються державою для впорядкування відносин в аграрному секторі та їх узагальнення.

Ефективність функціонування будь-якого підприємства залежить від економічної й соціальної політики держави та розвитку виробничо-господарської інфраструктури. Державне регулювання із застосуванням фінансово-економічних методів сприяє збільшенню структури ВВП, покращенню стану платіжного балансу, рівня зайнятості тощо [6]. Розробка ефективної фінансової політики є складною й актуальною проблемою на сьогоdnішньому етапі розвитку української економіки. Для її реалізації використовуються такі інструменти: кредитування (є важливим інструментом антициклічної політики); інвестування (контроль за інвестиційною діяльністю); регулювання цін (встановлення позичкової ставки та цільової ціни); бюджетне фінансування (здійснення міжгалузевого перерозподілу фінансових ресурсів); податки (забезпечення розподілу та перерозподілу

фінансів); надання гарантій на кредити (держава підтримує підприємства, не використовуючи при цьому кошти бюджету та несе відповідальність за гарантованими позиками, коли позичальник є наплатоспроможним) [6]. Державне регулювання за характером впливу на суб'єктів господарювання проявляється в двох формах: пряме регулювання (контроль держави за економічними процесами з використанням відповідних механізмів); непряме регулювання (контроль держави за господарською діяльністю із внесеннями змін до умов функціонування ринку) [7]. Паралельно з інструментами використовуються й засоби державного регулювання. Так, О. Г. Мордвінов [8] виділяє такі: адміністративні (ліміти, дозволи, стандарти, штрафи, заборони); економічні (державні інвестиції, субсидії, кредити, позички, податки, ціни на сільськогосподарську продукцію); інформаційні (публікації у ЗМІ, документи). Ефективне використання інструментів та засобів державного регулювання сприяє підвищенню виробництва та нарощуванню конкурентоспроможності продукції аграрних підприємств та їх діяльності.

Розглянуті теоретичні аспекти державного регулювання діяльності суб'єктів аграрного сектору, дають змогу виявити, що основною передумовою підвищення ефективності цього процесу є реалізація аграрної політики, що забезпечить стабільний розвиток сільського господарства, його конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Подальшого розгляду потребують питання податкового регулювання в системі державного впливу на розвиток аграрного виробництва.

Література:

1. Системне управління діяльністю аграрних підприємств Бобринецького району. URL: <https://bit.ly/3cV24Es> (дата звернення: 02.10.2020).
2. Бородіна О. М. Державна підтримка сільського господарства: концепція, механізм, ефективність. *Економіка і прогнозування*. 2006. № 1. С. 109-125.
3. Діброва А. Д. Аграрна політика США: тенденції розвитку та уроки для України. *Економіка АПК*. 2007. №6. С.127-130.
4. Могильний О. М. Державне регулювання аграрного виробництва в період трансформації економіки. *IAE UAAN*, 2002. 430 с.

5. Гудзь О. Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств. *ННЦ ІАЕ*, 2007. 578 с.

6. Фінансове регулювання аграрного сектору економіки України. URL: <https://bit.ly/3jzb9p6> (дата звернення: 02.10.2020).

7. Форми, засоби і методи державного регулювання економіки. URL: <https://bit.ly/2SttaJm> (дата звернення: 02.10.2020).

8. Мордвінов О. Г. Управління аграрним прородокористуванням в умовах ринкової трансформації: Монографія. *Вид-во УАДУ*, 2000. 344 с.

*Науковий керівник – Мікуляк Катерина Анатоліївна,
асистент кафедри фінансів, банківської справи
та страхування, МНАУ*

БАНКРУТСТВО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

*М. О. МИХАЙЛІЧЕНКО,
здобувач вищої освіти групи БЗ/2
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

***Анотація:** досліджено питання банкрутства сільськогосподарських підприємств під час пандемії, розглянуто можливості усунення фінансових складнощів.*

***Ключові слова:** банкрутство, криза, пандемія, підприємство.*

***Abstract:** the issue of bankruptcy of agricultural enterprises during the pandemic is investigated, the possibilities of eliminating financial difficulties are considered.*

***Keywords:** bankruptcy, crisis, pandemic, enterprise.*

Банкрутство підприємств значно впливає на розвиток економіки та знижує доходи державного бюджету [8]. Незважаючи на значну кількість внутрішніх і зовнішніх причин на підприємстві може виникати фінансова криза (на будь-якій стадії його економічного розвитку). Це є, як правило, ознакою неефективного менеджменту на підприємстві. Ситуація, коли діагностика фінансової кризи не була своєчасно проведена – є найбільш поширеною, та є наслідком того, що криза дуже швидко зросла, при цьому з'явилася загроза банкрутства та ліквідації. Як відомо, кризу легше попередити та перемогти на ранніх етапах. Це є сигналом до дій, тобто, провести певні зміни і вчасно виявити кризу дозволяє легко здолати її.

Сільськогосподарські підприємства є дуже вразливими до кризи, через виробничий цикл, який є тривалим та залучення коштів на довготривалий період. Ці причини ускладнюють боротьбу з кризою [6].

Дослідженню причин виникнення банкрутства підприємств приділяли увагу зарубіжні та вітчизняні науковці, серед яких слід відмітити Л. Кравчук [5], М. Гаву [5], Є. Андрущак [1], М. Білик [3], Ю. Велику [4], С. Румянцеву [7] та ін.

Під час пандемії 2020 р. всі ці чинники дуже загострилися, та не всі підприємства змогли витримати тиск збоку всіх заходів, які проводилися з метою нерозповсюдження вірусу. Відомо, що Кодекс України з процедур банкрутства розпочав свою дію 21.10.2019 р., але світова пандемія COVID-19 вирішила внести свої корективи. За таких умов Кодекс не може застосовуватися у звичайному режимі, тоді жахливі наслідки неминучі. Відтак, 10.04.2020 р. у Верховній Раді України був зареєстрований перший [проект закону №3322](#) про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства щодо недопущення зловживань у сфері банкрутства на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню COVID-19. Багато підприємств вже зіткнулись із загрозою неплатоспроможності, але інші намагаються мінімізувати ризики. Наслідок залишається для всіх один – відповідальність менеджменту по боргах юридичних осіб. У Кодексі з процедур банкрутства йдеться про те, що солідарна відповідальність менеджменту компанії настає у тому випадку, якщо бізнесу загрожує неплатоспроможність (ч. 6 ст. 34 Кодексу з процедур банкрутства). Але за відсутності змін до Кодексу з процедур банкрутства на період пандемії, менеджмент компанії продовжує відповідати по боргах компанії за несвоєчасне звернення до суду у разі виникнення загрози неплатоспроможності [10].

Одним із головних завдань управління в конкурентному ринковому середовищі є виявлення загрози банкрутства і розробка контрзаходів,

спрямованих на подолання негативних тенденцій для розвитку підприємств [5].

З економічної точки зору поточною неплатоспроможністю вважається такий стан компанії, коли коштів та високоліквідних активів недостатньо для розрахунку з усіма кредиторами, строк сплати грошових зобов'язань перед якими вже настав. Відтак, якщо у компанії поточних зобов'язань більше ніж ліквідних активів, це свідчить, що бізнесу загрожує банкрутство, а ризик для директора розділити весь тягар відповідальності по усіх боргах компанії стає більше, ніж реальним [10].

17.03.2020 р. набрав чинності закон, яким додатково був внесений до переліку форс-мажорних обставин карантин (встановлений Кабінетом Міністрів України). Тому, сьогодні бізнесу буде доречно проаналізувати умови укладених договорів на предмет відповідальності за невиконання зобов'язань та підстав звільнення від них у разі настання форс-мажорних обставин, а також спробувати врегулювати відносини з контрагентом шляхом внесення змін до договору щодо відтермінування строків виконання зобов'язань. Це дозволить якнайшвидше вирішити проблему виконання договору та спрямувати ресурси компанії на інші важливі напрямки діяльності [10].

Керівникам підприємств необхідно пам'ятати, що відповідно до ч. 6 ст. 34 Кодексу України з процедур банкрутства, боржник зобов'язаний у місячний строк звернутися до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі, якщо задоволення вимог одного або кількох кредиторів призведе до неможливості виконання грошових зобов'язань боржника в повному обсязі перед іншими кредиторами (загроза неплатоспроможності), а також в інших випадках, передбачених цим Кодексом. Якщо керівник боржника допустив порушення цих вимог, він несе солідарну відповідальність за незадоволення вимог кредиторів [10].

Згідно з ч. 2 ст. 61 Кодексу України з процедур банкрутства, у разі банкрутства боржника з вини його засновників або керівника вони можуть

бути притягнуті до субсидіарної відповідальності в розмірі різниці між сумою вимог кредиторів і ліквідаційною масою. Отже, відповідно до положень чинного законодавства, керівник боржника та його засновники можуть відповідати за борги своєї компанії власним майном [10].

В умовах економічної кризи потрібно бути дуже уважними до такого поняття як «загроза неплатоспроможності» – обставини, яка підтверджує, що найближчим часом боржник не зможе виконати грошові зобов'язання чи здійснювати звичайні поточні платежі. У разі виявлення таких ознак варто негайно домовлятися зі своїми контрагентами про відстрочення або розстрочення оплати боргу. Якщо домовитися не вдалося, необхідно негайно звертатися до суду із заявою про ініціювання справи про банкрутство [10].

У цей складний час слід розуміти, що банкрутство – це не кінець діяльності суб'єкта господарювання. Сьогодні для боржників діє загалом лояльна система:

По-перше, вводиться мораторій на примусове стягнення заборгованості, яка виникла до порушення провадження у справі про банкрутство. Погашення такої заборгованості відбувається виключно в межах справи про банкрутство за участю кваліфікованого арбітражного керуючого, який допоможе знайти компроміс із кредиторами та під контролем суду.

По-друге, господарська діяльність підприємства продовжується, працівники не звільняються, можуть укладатися нові контракти та продовжують виконуватися роботи за раніше укладеними договорами.

По-третє, арешт майна боржника чи інші обмеження боржника щодо розпорядження належним йому майном можуть бути застосовані виключно господарським судом у межах провадження у справі про банкрутство.

По-четверте, господарський суд за заявою розпорядника майна може скасувати арешти майна боржника чи інші обмеження щодо розпорядження його майном, якщо такі арешти чи обмеження перешкоджають господарській діяльності боржника та відновленню його платоспроможності.

По-п'яте, не вигідні для боржника правочини можуть бути визнані недійсними, а відчужене за цими договорами майно – повернуте у власність боржника [10].

В умовах пандемії підприємствам необхідно швидко реагувати на умови зовнішнього середовища. Ризики, що виникають в умовах карантинних заходів потребують негайної мінімізації. Досягається це шляхом створення дієвої системи раннього попередження та реагування на підприємстві. Разом з цим треба пам'ятати, що відтермінування погашення боргу, буде кращим вибором для кредитора, ніж потрапити у судовий банкрутний процес на невизначений час з перспективою не отримати нічого у ліквідаційній процедурі, окрім витрат на проведення банкрутної процедури.

Література:

1. Андрущак Є. М. Діагностика банкрутства українських підприємств. *Фінанси України*. 2004. № 9. С. 118-124.
2. Бень Т. Г., Довбня С. Б. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. *Фінанси України*. 2002. № 6. С. 53-61.
3. Білик М. Д. Сутність та оцінка фінансового стану підприємства. *Фінанси України*. 2005. № 3. С. 117-129.
4. Великий Ю. М., Проскура О. Ю. Особливості кризового стану вітчизняних підприємств і методів його оцінки. *Фінанси України*. 2002. № 10. С. 29-34
5. Кравчук Л. С., Гава М. О. діагностика ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Інноваційна економіка*. 2013. № 1. С. 268-271.
6. Півень А. І. Механізм побудови системи ранньої діагностики та подолання фінансової кризи на підприємстві. *НТУ «ХПІ»*, 2010. С. 91-97.
7. Румянцева С. Вдосконалення процедур банкрутства. *Цінні папери України*. 2009. № 46. С. 20.
8. Стаття «Оцінка ймовірності банкрутства вітчизняних підприємств». URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/11.pdf (дата звернення 04.10.2020)
9. Юридична газета онлайн. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/onovlena-procedura-bankrutstva-pid-chas-pandemiyi-covid19-perspektivi-ta-realiyi.html> (дата звернення 04.10.2020)
10. Юридична газета онлайн. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/bankrutstvo-i-restrukturizaciya/pandemiya-recesiyi-ekonomiki-a-takozh-trohi-pro-bankrutstvo.html> (дата звернення 04.10.2020)

*Науковий керівник – Мікуляк Катерина Анатоліївна,
асистент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування, МНАУ*

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

*А. В. МУХІНА,
здобувач вищої освіти групи Ф 4/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

***Анотація:** Розглянуто суть фінансових інновацій та тенденції їх розвитку в Україні. Охарактеризовано особливості їх використання в банківській системі, а також інноваційний банківський менеджмент як чинник впровадження нових технологій.*

***Ключові слова:** інновація, фінансова інновація, фінансовий ринок, нововведення, фінансові продукти, фінансові послуги.*

***Annotation:** The article considers the essence of financial innovations and trends in their development in Ukraine. The features of their use in the banking system are characterized and innovative banking management as a factor of introduction of new technologies is investigated.*

***Keywords:** innovation, financial innovation, financial market, innovations, financial products, financial services.*

В умовах фінансової глобалізації, стрімких змінах на фінансовому ринку країн та за тенденцій розширення фінансових послуг і покращення фінансових інструментів особливої уваги набувають фінансові інновації, за допомогою яких можна збільшити кількість фінансових операцій, інтегрувати нові технології, отримати додаткові прибутки.

Під фінансовими інноваціями розуміють засоби і методи, що використовуються суб'єктами господарювання для виконання операцій з новими видами фінансових активів. Їх застосування дозволяє економічним агентам знизити витрати та ризики у своїй діяльності. Розглянемо детальніше як розкривають зміст даного поняття сучасні науковці (табл. 1).

Таблиця 1 **Визначення поняття «фінансові інновації»**

Науковці	Визначення
Р. Наполі	Нововведення для продукту чи послуги, що суттєво поліпшує їх характеристики
П. Туфано	Створення й поширення нових технологій, інститутів та інструментів
В. Волков	Кінцевий результат діяльності у фінансовій сфері у вигляді нового продукту чи операції, що виникає внаслідок постійного руху фінансових активів і зобов'язань
Г. Белінська	Виникнення нових ідей чи вдосконалення тих, що є на ринку, які реалізуються у формі фінансового продукту або технології та використовуються для збільшення прибутковості або зниження ризикованості фінансових операцій
Н. Пантелєєва	Результат творчого пошуку нового підходу до розв'язання проблем у фінансовому секторі шляхом створення нових технологій, інструментів та процесів
Г. Азаренкова	Методи, що використовуються економічними агентами для здійснення операцій з новими видами фінансових активів
М. Міллер	Зміни у фінансових інститутах та інструментах
В. Федоренко	Створення та запровадження в обіг нових фінансових інструментів і технологій фінансового інвестування

Джерело: узагальнено автором на основі [1] та [2]

Оцінити ефективність фінансової інновації можна внаслідок виявлення її потенційної цінності, що дозволяє сформулювати її якісну оцінку [3]. При цьому визначають групу факторів, на основі яких приймається рішення щодо доцільності запровадження нововведення. Згідно із системою збалансованих показників, що орієнтована на сприяння досягненню стратегічної мети діяльності суб'єкта господарювання, виділяють такі компоненти оцінки:

- внутрішня діяльність (необхідність оптимізації бізнес-процесів і технологій; підвищення якості бізнес-процесів);
- персонал та інноваційна діяльність (рівень новизни фінансової інновації; рівень інноваційного ризику фінансової інновації; вірогідність успішної реалізації фінансової інновації);
- фінансове забезпечення (наявність достатніх внутрішніх фінансових ресурсів для реалізації інвестування інноваційного проєкту; підвищення дохідності);
- клієнти (підвищення доступності банківських послуг, комплексності та якості обслуговування; підвищення конкурентної позиції банку на ринку,

збільшення клієнтської бази; оптимізація лінійки банківських продуктів і послуг).

В Україні найпотужнішою складовою фінансового ринку є банківські установи. Використання нововведень у банківській сфері надає можливості та перспективи успішної конкуренції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках [4]. Це можна досягти, ввівши інноваційний банківський менеджмент, головним завданням якого буде впровадження нових технологій та прогнозування їх окупності [3]. Він залежить від чинників зовнішнього середовища: поширення іноземних банківських установ в Україні; інтеграції банків у світову фінансову систему; реформування банківської сфери; посиленого державного регулювання діяльності банків.

До фінансових банківських інновацій відносять: аутсорсинг (процес повної або часткової передачі банком окремих функцій сторонній організації, яка виступає в ролі виконавця послуг і здійснює управління процесом реалізації даної послуги в рамках власної діяльності); фінансовий реінжиніринг (перепроєктування ділових процесів для досягнення поліпшень головних показників діяльності установи); бенчмаркінг (процес порівняння продуктів, послуг або процесів однієї організації з іншою).

Отже, дослідивши суть фінансових інноваційних процесів та їх тенденцію розвитку в Україні, ми дійшли висновку, що ці інструменти поліпшують фінансове обслуговування, забезпечують конкурентні переваги, підвищують ефективність функціонування фінансових ринків та фінансових інститутів, сприяють збільшенню прибутків та зниженню ризиків в діяльності економічних агентів.

Література:

1. Сутність і класифікація фінансових інновацій у фінансовому секторі. URL: <https://bit.ly/2GcJKdD> (дата звернення: 25.09.2020).
2. Фінансові інновації у вітчизняній банківській системі. URL: <https://bit.ly/368mecI> (дата звернення: 25.09.2020).
3. Мельник О. І., Боднар О. А. Запровадження фінансових інновацій у вітчизняній банківській практиці. *Modern Economics*. 2018. № 8(2018). С. 102-111.

4. Стратегія розвитку фінансових інноваційних технологій. URL: <https://bit.ly/2G3cmX7> (дата звернення: 25.09.2020).

*Науковий керівник – Мельник Ольга Іванівна,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування, МНАУ*

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З КОНТРАГЕНТАМИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

*О.С. ОВЧИНИНІКОВ,
здобувач вищої освіти групи ЗБ-6/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

***Анотація:** відображено основні поняття у розрахунках з контрагентами, їх класифікацію, рахунки бухгалтерського обліку для відображення.*

***Ключові слова:** контрагент, заборгованість, облік, розрахунки.*

***Abstract:** the basic concepts in settlements with counterparties, their classification, accounting accounts for display are reflected.*

***Key words:** counterparty, debt, accounting, calculations.*

Взаємовідносини між підприємствами, організаціями і установами, а також між ними і населенням, що зумовлені дією ринку, мають характер грошових розрахунків. Ці взаємовідносини ґрунтуються на використанні грошей у їх функціях – коштів обігу і коштів платежу. При цьому підприємство водночас є постачальником для одних і покупцем для інших.

Контрагент (лат. Contrahens - домовлятися; contra - проти + agens - діючий; con-trahere взаємно протистояти) - одна із сторін договору у цивільно-правових відносинах [1].

Контр- або проти відбувається з протиставлення однієї сторони іншій, в договорі кожному з зобов'язань сторін взаємно протистоїть (кореспондує) право іншої сторони і навпаки. У цивільно-правових відносинах під контрагентом розуміється одна зі сторін договору. У ролі контрагента виступають обидві сторони договору по відношенню один до одного. Кожен з партнерів, що укладають контракт, вважається контрагентом. Контрагентом

можуть називати, наприклад, підрядника – фізична або юридична особа, що зобов'язується зробити певну роботу, згідно із завданням замовника, отримуючи за це винагороду [2].

Розрахунки з дебіторами та кредиторами пов'язані з вхідними та вихідними фінансовими потоками. Стан цих розрахунків у певний момент часу розкривається через суми дебіторської та кредиторської заборгованості на цей момент. Таким чином, облік розрахунків з дебіторами та кредиторами полягає у визначенні сумм дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства, оцінки і класифікації їх для відображення у фінансовій звітності.

Найбільш загальна класифікація дебіторської та кредиторської заборгованості за строками погашення — це поділ її на довгострокову і поточну.

У таблиці 1 наведено класифікацію розрахунків з контрагентами.

Таблиця 1 Класифікація розрахунків з контрагентами

Класифікаційна ознака	Вид розрахунків
За способом економічного групування в бухгалтерській звітності	з покупцями і замовниками
	з постачальниками і підрядниками
	з різними дебіторами і кредиторами
За формою	грошові (готівкові, безготівкові)
	негрошові (взаємозалік)
За категорією контрагентів	з фізичними особами
	з юридичними особами
	з державою

Джерело: побудовано на підставі [3, с.121]

Для обліку розрахунків із дебіторами (дебіторської заборгованості) призначено рахунки синтетичного обліку 34 «Короткострокові векселі одержані» (активний), 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами» (активні або активно-пасивні) та пасивний рахунок 38 «Резерв сумнівних боргів».

Для обліку розрахунків за довгостроковими зобов'язаннями призначено рахунки класу 5 «Довгострокові зобов'язання» (рахунки 50 — 55). Розрахунки за поточними зобов'язаннями обліковують на рахунках класу 6 «Поточні зобов'язання» (рахунки 60 — 68). Ці рахунки, у принципі, є пасивними, проте на окремих субрахунках синтетичних рахунків 63, 64, 65, 68 сальдо на кінець місяця може бути не лише кредитовим, а й дебетовим [4].

Порядок та форми розрахунків між постачальниками та покупцем визначаються в господарських договорах, складання і використання яких регламентовано Господарським кодексом України [5].

Це найбільш поширена і важлива підстава виникнення зобов'язань, основна форма реалізації товарно-грошових відносин у ринковій економіці. Обов'язковою умовою укладання договорів має бути максимально точне відображення зобов'язань обох сторін.

Формування підсистеми бухгалтерського обліку розрахунків з контрагентами є найважливішим завданням комплексної інформаційної системи для забезпечення життєздатності підприємств, тому що інформація про розрахунки є первинною інформацією в ефективному управлінні господарською діяльністю. Вона забезпечує збір, структурування даних, формування зведених звітів, що представляють базу для проведення аналітичних процедур і об'єкт контролю.

Література:

1. [Електронний ресурс] / Режим доступу : uk.wikipedia.org.
2. [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://storage.library.opu.ua/online/conference/tez_45/6-60.pdf
3. Власова І.О. Проблеми класифікації заборгованості // Вісник Технологічного університету Поділля. Науковий журнал: серія “Економічні науки”. – Хмельницький: ТУП, 2003. – №5. – ч. 2, том 1 (55). – С. 119–124.
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 21.12.1999р. №291 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

*Науковий керівник – Чебан Юлія Юріївна,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку
і оподаткування, МНАУ*

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

*Н. В. ОХОТА,
здобувач вищої освіти спеціальності
071 «Облік і оподаткування», МНАУ*

*М. Ю. ВАСИЛЕНКО,
здобувач вищої освіти спеціальності
071 «Облік і оподаткування», МНАУ*

***Анотація:** проаналізовано особливості органічного виробництва в сільському господарстві. Доведено необхідність та важливість детального вивчення можливих ризиків екологізації сільського господарства.*

***Ключові слова:** органічне виробництво, екологізація, екологічне сільське господарство, адаптація.*

***Abstract:** the peculiarities of organic production in agriculture are analyzed and the ecological problems of mankind are revealed. The necessity and importance of a detailed study of possible risks of greening of agriculture is proved.*

***Key words:** organic production, greening, organic farming, conversion.*

Вирішення екологічних питань залишається основним завданням глобального світу. Розвиток органічного сільського господарства є результатом агресивного використання природних ресурсів, що негативно позначилось на екологічній ситуації у глобальному масштабі. Основним завданням технологічних змін є забезпечення споживачів екологічно безпечними продуктами харчування із мінімальним негативним впливом на навколишнє природне середовище при їх виробництві. Органічне виробництво має активний розвиток у багатьох країнах світу та значний потенціал щодо подальшого нарощування.

Одним із напрямів екологізації сільського господарства є виробництво сільськогосподарської продукції з використанням альтернативних

технологій. Серед них найбільшого поширення у світі отримало органічне виробництво.

Органічне виробництво – сертифікована діяльність, пов'язана з виробництвом сільськогосподарської продукції (у тому числі всі стадії технологічного процесу, а саме первинне виробництво (включаючи збирання), підготовка, обробка, змішування та пов'язані з цим процедури, наповнення, пакування, переробка, відновлення та інші зміни стану продукції), що провадиться із дотриманням вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції [1].

Окрім традиційних методів ведення сільського господарства у світі розвивається екологічне сільське господарство, роль якого полягає у виробництві сільськогосподарської продукції з мінімальним використанням хімічних речовин та обмеженням негативного впливу у природне середовище. Споживачі готові платити більш високу ціну за продукти, які є менш шкідливими для здоров'я. Тому головною метою альтернативного землеробства є співпраця природи та людини, як складової природи, а також якість продукції, що виробляється [2]. Тобто, орієнтація на вплив, переважно, природних процесів на результати виробництва. Суперечливість змін полягає у суттєвому зростанні витрат на екологізацію процесів.

Таблиця 1 **Порівняння основних аспектів альтернативного та традиційного землеробства**

Характеристика	Традиційне землеробство	Альтернативне землеробство
Урожайність	вища	нижча
Витрати матеріальних ресурсів (добрива, ядохімікати, пестициди)	вищі	нижчі
Затрати ручної праці	нижчі	вищі
Якість продукції	нижча	вища
Негативний вплив на навколишнє середовище	вищий	нижчий
Прибутковість виробництва	вища	нижча

Джерело: сформовано авторами за інформацією [1,2].

Природно-кліматичні умови України, якісний склад земельних угідь та її географічне положення сприяють розвитку альтернативних систем ведення

сільського господарства. Земельний потенціал є достатнім у розвитку екологічного сільського господарства.

Найбільш придатними для органічного землеробства є ґрунти Харківської, Черкаської областей; частково – Київської, Вінницької, Кіровоградської, Хмельницької, Івано-Франківської та Тернопільської областей [3].

Визначено, що близько 8 млн. га в Україні є екологічно чистими. Площа земель органічного призначення складає усього 1,2% від загального їхнього обсягу.

Важливо відмітити, що необхідною умовою переходу до органічного сільськогосподарського виробництва є адаптація та визначення потреб щодо практичного впровадження технологій.

Перехідний період передбачає розробку стратегії та приведення традиційних процесів відповідно до потреб органічного виробництва. В окремих випадках це пов'язано з повною сортовою заміною рослин, природним користуванням тварин, що значно підвищує затратність виробництва та підсилює ризик можливих втрат [4].

За інформацією офісу підтримки реформ при Мінагрополітики у 2018 році загальна площа сільськогосподарських земель з органічним статусом та перехідного періоду складала близько 309 тис. га або 0,7 % від загальної площі земель сільськогосподарського призначення України. При цьому нараховувалось 635 операторів органічного ринку, з них 501 – сільськогосподарські виробники [5].

Внутрішній споживчий ринок органічних продуктів в Україні розширюється через мережу супермаркетів. Основними видами органічної продукції, яка виробляється в Україні є: молоко та молочні продукти, крупи, м'ясо та м'ясні продукти, фрукти та овочі [5].

Україна має значний потенціал щодо розвитку органічного сільського господарства, що пов'язано зі сприятливими природно-кліматичними

умовами та зростаючим попитом на органічну продукцію. Прийнято нормативно-правову базу щодо здійснення органічного виробництва, якою затверджено правила сертифікації для виробництва та маркування органічної продукції. Рівень розвитку даної сфери знаходиться на стадії розвитку та має суттєві перспективи.

Тобто, пріоритети розвитку органічного виробництва у сільському господарстві обумовлені ринковими можливостями на внутрішньому та зовнішньому ринках, необхідність збереження природного середовища.

Література:

1. Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 36, ст.275.
2. Hronec O. Ekologické zaklady pol'nohospodárskej výroby. Nitra : SPU, 2001. 162 s. ISBN 80-7137-956-5.
3. Карта придатності ґрунтів до органічного виробництва. Сайт Інституту землеробства НААН. URL: <http://naas.gov.ua/newsall/newsnaan/5028/>. (Дата звернення: 23.07.2019).
4. Шумейко О. Органічне агровиробництво України: тенденції розвитку та виклики інституціонального забезпечення. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2016, Вип. 2. С. 33-42.
5. Інформаційно-аналітичний портал АПК України URL : <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/organichne-virobnictvo/organichne-virobnictvo-v-ukrayini> (дата звернення 23.09.2020).

***Науковий керівник – Вишневська Ольга Миколаївна,
д-р екон. наук, професор,
декан обліково-фінансового факультету, МНАУ***

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ АУДИТОРСЬКИХ КОМПАНІЙ

Н. В. ОХОТА,

здобувач вищої освіти спеціальності

071 «Облік і оподаткування», МНАУ

М. Ю. ВАСИЛЕНКО,

здобувач вищої освіти спеціальності

071 «Облік і оподаткування», МНАУ

Анотація: проаналізовано особливості корпоративної соціальної відповідальності вітчизняних аудиторських компаній. Доведено необхідність та важливість детального вивчення організації корпоративної соціальної відповідальності в управлінні компанією.

Ключові слова: аудит, аудиторська діяльність, корпоративна соціальна відповідальність, сталий розвиток.

Abstract: features of corporate social responsibility of an audit company are analyzed. The necessity and importance of a detailed study of the organization of corporate social responsibility in the management of the company is proved.

Key words: audit, audit activity, corporate social responsibility, sustainable development

Сучасна епоха характеризується суттєвими змінами як у світовій, так і в українській економіці. Розвиток національного бізнесу, інтеграція України у світову економічну систему, посилення конкуренції ставить перед вітчизняними компаніями багато нових питань, одне з яких пов'язано із корпоративною соціальною відповідальністю.

Світова практика застосування корпоративної соціальної відповідальності (далі за текстом – КСВ) свідчить не тільки про покращення власної репутації, а й про отримання прибутку від збільшення споживчої лояльності. Українські компанії дедалі активніше оперують на міжнародному ринку, тому застосування практик КСВ має стати невід'ємною частиною економічної діяльності національних суб'єктів господарювання.

Теоретичні питання та практичні аспекти з означеної проблематики вивчали такі зарубіжні і вітчизняні науковці, як: А. Андрющенко, В. Барова, Г. Боуен, О. Безрукова, З. Данаева, М. Зігель, Дж. Елкінгтон, А. Керолл, Ф. Котлер, Л. Лаптева, Дж. Ленсен, О. Мазурик, В. Маслов, О. Панькова, М. Портер, М. Статман, М. Фрідман, Е. Фріман, Ф. Фукуяма, Д. Хіл та інші.

У науковій літературі корпоративну соціальну відповідальність розглядають як просування практик відповідального бізнесу, які приносять користь бізнесу і суспільству та сприяють соціальному, економічному і екологічно стійкому розвитку шляхом максимізації позитивного впливу бізнесу на суспільство і мінімізації негативного [1].

У цілому соціальна відповідальність бізнесу – це політика, яка свідомо і цілеспрямовано обирається компанією для того, щоб не просто існувати та отримувати прибуток, а добровільно робити свій позитивний внесок у розвиток сучасного суспільства. Еволюція поглядів на КСВ формує нові підходи до її сучасної концепції, проте в епоху глобалізації потреба у застосуванні соціальної відповідальності бізнесу стає життєво необхідною для компаній й характеризується, як «...здатність компанії відповідати на економічні, правові та етичні очікування суспільства» [2]. Всі дії компаній щодо реалізації концепції корпоративної соціальної відповідальності можна об'єднати у такі групи: економіка; соціальна політика; екологія, основні компоненти яких представлено на рисунку 1.

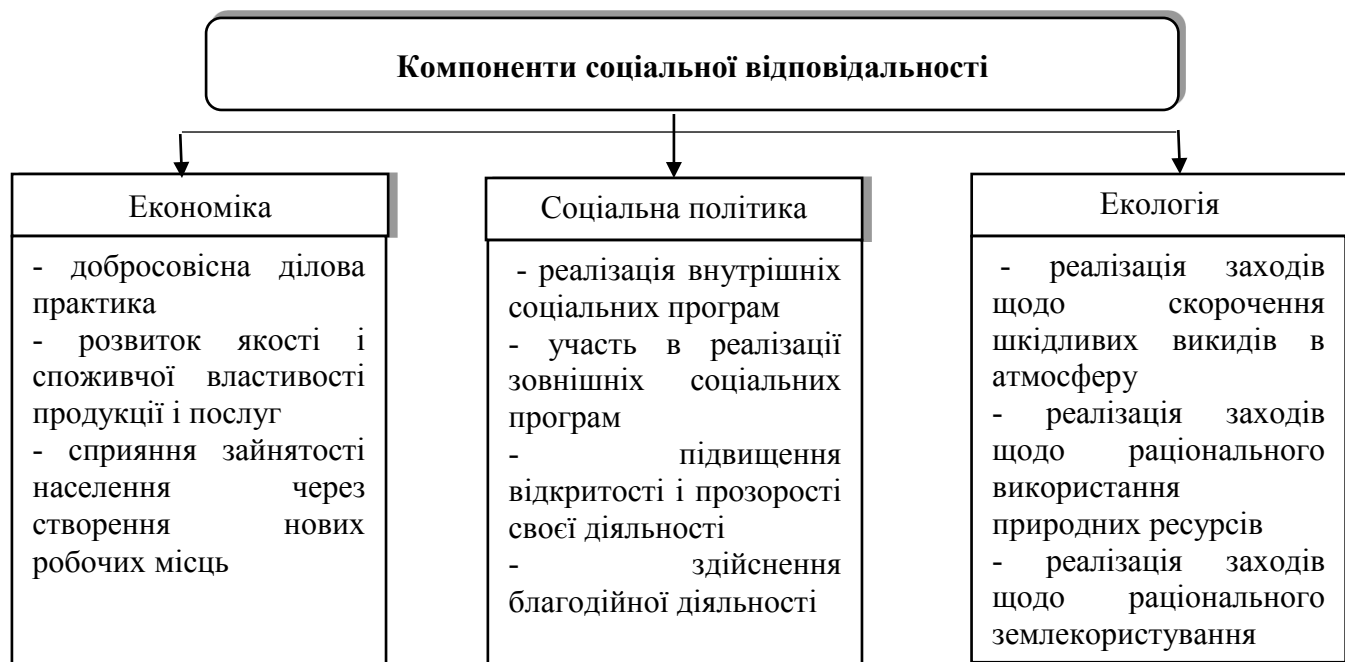

Рисунок 1 – Основні компоненти соціальної відповідальності
Джерело: побудовано і доповнено авторами з використанням [3]

Представлені компоненти із врахуванням специфіки і практики різних компаній можуть бути доповнені і розширені.

Аудиторська діяльність, як незалежна професійна діяльність аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності з надання аудиторських послуг, відповідно є видом підприємницької діяльності [4]. Тому питання соціально-відповідального бізнесу є актуальним і у сфері аудиторської діяльності.

Прикладом успішної реалізації політики соціальної відповідальності бізнесу можуть стати практики багатьох аудиторських компаній, а саме: ТОВ АФ «ПРАЙСВОТЕРХАУСКУПЕРС (АУДИТ)», АФ «Юнітс Консалтинг Лтд.», ТОВ «БЕЙКЕР ТІЛЛІ УКРАЇНА», ТОВ «АФ «Київська аудиторська група», АК «PSP Audit» та інші.

Соціальна та екологічна відповідальність бізнесу є важливою частиною діяльності аудиторських компаній. Сталий розвиток – це баланс між задоволенням існуючих потреб бізнесу та захистом інтересів майбутніх поколінь. Сьогодні це обов'язкова ознака ефективної компанії, що хоче привернути увагу партнерів та інвесторів, вийти на закордонні ринки та бути завжди готовою до змін в екологічному законодавстві.

Впровадження принципів сталого розвитку дозволяє вдало комунікувати з громадськістю, а також демонструє інвесторам стабільність компанії та одночасно її готовність до змін. Інвестування у сталий розвиток надає можливість залучити фінансування під низький відсоток, уникнути проблем із регулятивними органами та підвищити вартість компанії. Бути соціально і екологічно відповідальним, «зеленим» – це не тільки добре для довкілля і оточуючих, а ще це несе інші фінансові та нефінансові вигоди для бізнесу при взаємодії на місцевому та міжнародному рівнях. Етика бізнесу полягає не тільки у справедливому ставленні до працівників, наданні якісних послуг, а й у дбайливому поводженні з навколишнім середовищем. Крім того, аудиторські компанії беруть активну участь у благодійних проектах, які сприяють вирішенню найбільш гострих соціальних проблем.

Застосування корпоративної соціальної відповідальності надає аудиторським компаніям і конкретні переваги, зокрема: покращення управління завдяки запобіганню ризикам; покращення репутаційного менеджменту; збільшення частки ринку; мотивування співробітників; оптимізація операційних процесів та зменшення витрат; покращення фінансових показників діяльності; підвищення конкурентоспроможності тощо.

Література:

1. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Котлер Ф., Лі Н. / Пер. з англ. – К. : Стандарт, 2005. – 302 с.
2. Carroll Archie B. 2001. The Pyramid of Corporate Social Responsibility: To ward the Moral Management of Organizational Stakeholders. *Business Horizons*. URL: <http://bas.sagepub.com/cgi/content/refs/38/3/268>.
3. Білоног Ю.С. Характеристика та аналіз структурних елементів соціальної відповідальності бізнесу. *Грані: науково-теоретичний та громадсько-політичний альманах*. Дніпропетровськ : Грані. №5, 2015. С. 30-36.
4. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://www.apu.com.ua>.

*Науковий керівник – Костирко Алла Георгіївна,
канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку
і оподаткування, МНАУ*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

*А. І. ПОЛІЩУК,
здобувач вищої освіти групи Б 3/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

Анотація: Обґрунтовано роль фінансової безпеки домогосподарств у соціально-економічних процесах. Розглянуто домогосподарство як основу зміцнення фінансової безпеки держави. Класифіковано загрози фінансовій безпеці домогосподарств. Виявлено ефективні напрями забезпечення належного рівня фінансової безпеки домогосподарств.

Ключові слова: фінансова безпека, домогосподарство, фінансова безпека домогосподарства, фінансова політика.

Annotation: The role of financial security of households in socio-economic processes is substantiated. The household is considered as the basis of society. Threats to the financial security of households are classified. Effective ways to ensure the appropriate level of their financial security have been identified.

Key words: financial security, household, financial security of household, financial policy.

Будучи невіддільною частиною ринкових відносин, домогосподарства здійснюють великий вплив як на фінансовий, так і на реальний сектори економіки. Їх роль у соціально-економічних процесах дуже швидко зростає, адже домашнє господарство розглядається як основа життєдіяльності суспільства і національного добробуту. Результатом глобальної економічної стагнації є високий ступінь нестабільності сучасних умов життя домогосподарств, тому виникає потреба розглянути чинники, які впливають на формування фінансової безпеки держави і громадян, а також загрози, які стоять на перешкоді її забезпечення.

Особливість забезпечення фінансової безпеки домогосподарств досліджувало багато як закордонних, так і вітчизняних вчених, серед яких: О. Барановський [1], О. Драган [2], М. Зварич [3], Р. Сніщенко [4], А. Полторак [5, 6], С. Брю, Г. Беккер, К. Макконнелл, А. Маслоу, Ф. Модільяні, М. Фрідман, П. Самуельсон та інші.

Домогосподарство як економічний суб'єкт слід розглядати, з одного боку, як відкриту систему, що взаємодіє з зовнішнім макрооточенням, реагує

на його зміни під впливом сукупності економічних, соціальних, суспільних факторів, а з іншого, як закриту структуру, що має власні закони, мотиви, закономірності, протиріччя [2].

Поняття «безпека» містить у собі захист фінансових ресурсів від несприятливих внутрішніх і зовнішніх факторів, що роблять неможливими або погіршують життєві умови і розвиток людини. Складовими формування фінансової безпеки є: обґрунтування, пошук, раціональне використання фінансових ресурсів; прогнозування і планування витрат; ефективне управління бюджетом домогосподарства; ухвалення оптимальних і раціональних рішень у фінансових питаннях; оцінювання ефективності здійснюваних витрат.

Фінансова безпека домогосподарств має свою специфіку, яка виражається в цілісності системи надання можливостей економічного розвитку і саморозвитку домогосподарств, що забезпечує стабільне збереження параметрів гідного рівня життя, підвищення опірності загрозам. Ризики домогосподарств також мають специфічну природу. Частина несуттєвих ризиків для підприємства стає суттєвими ризиками для домогосподарства. На сучасному етапі економічного розвитку України найбільш суттєвими ризиками, що впливають на фінансову безпеку домогосподарств, на нашу думку, є ризики, викликані політичними, економічними, соціальними та демографічними чинниками [4].

Одними з перших, хто забезпечує цілісність системи фінансової безпеки, є фактори соціально економічної групи, які першочергово допомагають контролювати розвиток соціальної стійкості. Вони мають лише об'єктивний характер і показують вплив економіки у національній системі.

Водночас «...зниження добробуту населення, обмеженість доходів, неможливість отримання додаткових доходів, соціальна незахищеність, негативні зміни структури витрат населення, обмеження економічної свободи, зниження економічної активності, відсутність дієвої соціальної та економічної політики держави» [2] справляють негативний вплив на

економічну та фінансову безпеку домогосподарства. Фінансову безпеку домогосподарств також порушують цілеспрямовані або неусвідомлені дії самих людей, органів влади або інших ланок економіки.

Загрози фінансовій безпеці домогосподарства доцільно класифікувати на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх відносяться: відсутність планування витрат; брак заощаджень; низький рівень фінансової грамотності; втрата годувальника; втрата працездатності. Серед зовнішніх виділяють: несприятливі макроекономічні умови у країні; високий рівень інфляції; нестабільність валютного курсу; нестабільність податкової, кредитної і страхової політики; безробіття; зростання рівня злочинності; природні катаклізми та інші.

Чинники, що формують певний рівень фінансової безпеки домашнього господарства, різноманітні і не можуть бути універсальними для кожного з них [1], але всі вони є важливими умовами для досягнення належного рівня його існування та добробуту.

На нашу думку, ефективними напрямками забезпечення належного рівня фінансової безпеки домогосподарств є: всебічний і об'єктивний аналіз фінансової безпеки; прогнозування можливих загроз; розробка системи заходів спрямованих на забезпечення фінансової безпеки всієї держави; організація діяльності законодавчих та виконавчих органів державної влади України, яка буде попереджати або послабляти загрозу національним фінансовим інтересам; швидші темпи спрямування фінансових ресурсів на розвиток конкурентоспроможних галузей виробництва.

Отже, забезпечення фінансової безпеки домогосподарства є однією з важливих напрямів зміцнення національної економіки України. Переконавшись, що зміцнення фінансової безпеки домогосподарств – це не лише механізм саморегуляції самих господарств, але і ключове завдання держави.

Література:

1. Барановський О. І. Філософія безпеки : монографія. К. : УБС НБУ, 2014. Т. 1: Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів. 831 с.

2. Драган О. О. Фінансова безпека домогосподарств: поняття та сутність. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. № 8. 173-176 с.
3. Зварич М. С. Фінансова безпека домогосподарства: чинники впливу і загрози. ДВНЗ «Університет банківської справи». 2017. 29 с.
4. Сніщенко Р. Г. Фінансова безпека домогосподарств у період нестабільності економіки. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. Сер.: Економічні науки*. 2016. № 1.
5. Полторак А.С. Фінансова безпека держави в умовах глобалізації: теорія, методологія та практика : монографія. Миколаїв : МНАУ, 2019. 463 с. URL: <https://cutt.ly/BgrWXXx> (дата звернення: 01.09.2020).
6. Полторак А. С., Паламарчук В. Ю. Моніторинг чинників впливу на рівень фінансової безпеки України в умовах діджиталізації. *Modern economics*. 2019. № 18. С. 130–137. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V18\(2019\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V18(2019)-20).

*Науковий керівник – Полторак Анастасія Сергіївна,
доктор економічних наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування, МНАУ*

ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

*Поліщук А.І.,
здобувач вищої освіти групи БЗ/І,
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

Анотація: розглянуто стан розвитку фінансового лізингу в Україні, здійснено характеристику переваг та недоліків фінансового лізингу, проаналізовано вартість лізингових угод.

Ключові слова: фінансовий лізинг, інвестиційна діяльність, лізингодавець, лізингоодержувач, лізингова угода.

В умовах сьогодення сфера виробництва, на яку значно вплинув науково-технічний прогрес (НТП), модернізація економічних знань, шлях до євроінтеграції, який обрала Україна, а також розвиток інвестиційної діяльності та створення конкуренції з боку вітчизняних товарів, першочергово вимагає пошуку та втілення методів, які допоможуть оновити матеріально-технічну базу і зможуть змінити основні фонди суб'єктів

господарювання для всіх форм власності. Саме фінансовий лізинг є одним із таких методів.

Дослідженням фінансового лізингу в Україні займалися Г. Грідіна [1], Т. Завора [2], О. Грищенко, О. Ладюк, О. Борисюк, О. Гуменюк та ін.

Фінансовий лізинг згідно із [Законом України «Про фінансовий лізинг»](#) – вид цивільно-правових відносин, що виникають із договору фінансового лізингу. За договором фінансового лізингу лізингодавець зобов’язується набути у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов і передати її у користування лізингоодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (лізингові платежі) [3].

Лізингова форма фінансування, яка набула широкої популярності має як свої переваги, так і недоліки. До основних переваг лізингу фахівці відносять:

1. Оподаткування (використання лізингової схеми допомагає оптимізувати оподаткування підприємства);
2. В умовах обмежених фінансових ресурсів спостерігається розширення виробничих потужностей (лізинг вважається інструментом, за допомогою якого можна значно збільшити виробничі сили організації);
3. Завдяки прискоренню процесів амортизації виробничої бази набагато швидше відбувається окупність технологій [1].

На нашу думку, до головних переваг лізингу можна також віднести його фінансову безпеку, яка є вищою порівняно з кредитуванням комерційного банку, оскільки, фінансовий лізинг робить неможливим нецільове та неналежне використання фінансових ресурсів.

До недоліків слід віднести:

1. Значний обсяг авансового внеску (як правило, обов’язковою умовою договору лізингу є авансовий внесок у розмірі не менше 30 % від загальної вартості обладнання).

2. Тривалий час до одержання обладнання (основна складність процедури лізингу полягає в організаційному плані, оскільки в угоді приймає участь велика кількість контрагентів, що збільшує термін придбання обладнання [1]).

Український ринок лізингу продовжує залишатися флагманом зростання на ринку фінансових послуг (рис. 1).

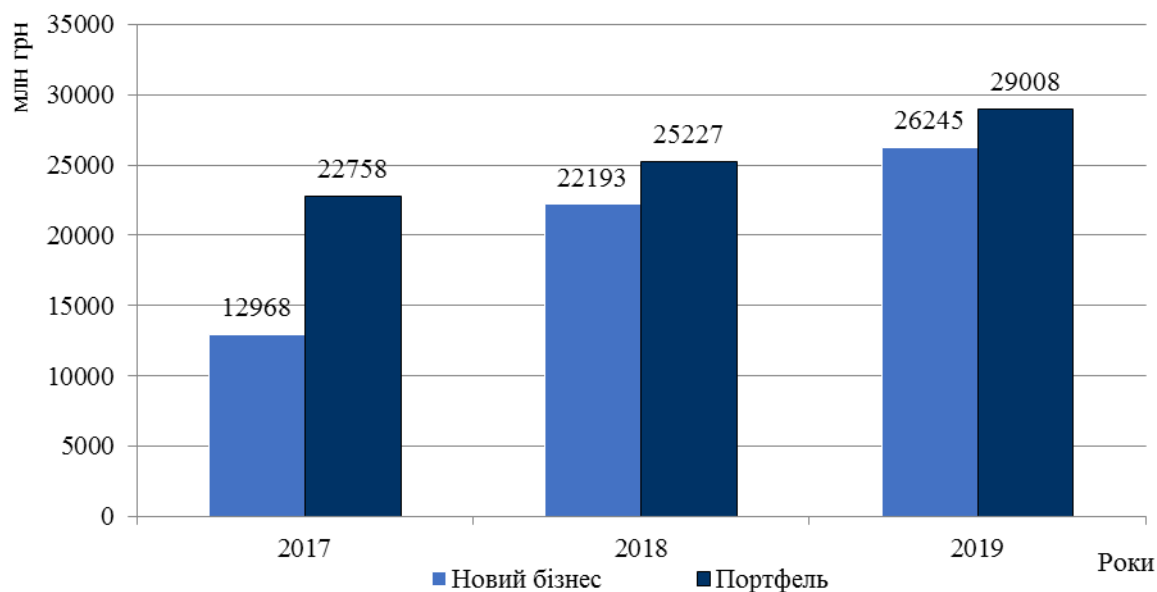

Рис. 1. Вартість лізингових угод укладених протягом 2017-2019 рр. [4]

Так, вартість лізингових угод, укладених у 2019 р. порівняно із 2018 р. зросла на 18% і склала 26 245 млн грн. Розмір портфеля лізингових компаній протягом 2019 р. зріс на 15% і склав 29 008 млн грн. Зростання портфеля порівняно із 2017 р. склало 27%.

Згідно зі статистикою, протягом 2019 р. найчастіше із допомогою лізингу фінансувалися наступні об'єкти: транспортні засоби – 16 450 млн грн, або 63% від загальної суми договорів; техніка, машини та устаткування для сільського господарства – 6 701 млн грн (25,5%); будівлі та споруди – 1 109 млн грн, або 4% від загальної суми договорів; будівельне обладнання та техніка – 1 069 млн грн, або 4% від загальної суми договорів [4].

Отже, тенденція до зростання кількості лізингових угод та фінансових компаній, які їм сприяють, свідчить про великий попит на даний вид

фінансування. В майбутньому це сприятиме високим темпам розвитку фінансового лізингу та розширенню портфеля лізингових послуг й асортименту обладнання, що надається в лізинг.

Література:

1. Грідіна Г. Фінансовий лізинг: проблеми та перспективи розвитку в Україні. *Сектор «Економіки». Вісник Траєкторія науки*. 2017. № 9. 3019-3025с.
2. Завора Т. М. Проблеми та перспективи розвитку ринку лізингових послуг в Україні. *Економіка і регіон*. №3(52). 2015.
3. Закон України «Про фінансовий лізинг». Документ 723/97-ВР, чинний. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.10.2020).
4. Українське об'єднання лізингодавців. URL: <http://uul.com.ua/2020> (дата звернення: 28.09.2020).

Abstract: *the state of financial leasing development in Ukraine is considered, the advantages and disadvantages of financial leasing are characterized, the cost of leasing agreements is analyzed.*

Keywords: *financial leasing, investment activity, lessor, lessee, leasing agreement..*

**Науковий керівник – Мікуляк К.А.,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ОСВІТНІ ТРАЄКТОРІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ БЮДЖЕТНОЇ СФЕРИ

**К.М. Сабатовська— магістр освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування» зі спеціальності 281
«Публічне управління та адміністрування»,
заочна форма навчання
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв,
Україна**

Анотація. *Автором обумовлено сутність й особливості підготовки молодих фахівців для підприємств, установ та організації бюджетної та соціальної сфер. Визначено основні пріоритети освітніх траєкторій, можливості формування освітніх програм у закладах освіти з огляду на потенційні потреби ринку, розширення варіативної компоненти з огляду на особливості діяльності суб'єктів у бюджетній сфері. Доведено потребу у розвитку партнерства між закладами освіти та стейкхолдерами, які представляють бюджетну й соціальну сфери економіки держави.*

Ключові слова: освітня діяльність, освітня траєкторія, освітні потреби, компетенції, адаптація, можливості, саморозвиток, програмні результати навчання, бюджетна сфера.

Сучасні тенденції наповнення ринку праці вимагають обов'язкової співпраці усіх його учасників. Подібна співпраця повинна мати системний характер, визначати пріоритетність у підготовці адаптованих до умов першого робочого місця фахівців. Формування освітніх програм залишається пріоритетом закладів освіти, але наповнення програм, формування компетенцій, програмних результатів навчання, масштабів освітньої траєкторії передбачено проводити спільно із зовнішніми стейкхолдерами. Подібна можливість передбачена Законом України «Про вищу освіту» [1, 3], який визначає якість освітньої діяльності як рівень організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

Забезпечення програмних результатів має пріоритети з огляду на якісне наповнення освітньо-професійних та освітньо-наукових програм підготовки молодих фахівців різних спеціальностей, галузей знань.

Участь зовнішніх стейкхолдерів у формуванні освітніх програм дозволяє формувати компетенції з огляду на практичну потребу у знаннях та вміннях молоді, які можуть бути результативно використані під час проходження практичної підготовки (стажування) в умовах виробництва.

Особливо актуальним є питання у контексті інтеграції вищої освіти до Європейського освітнього простору, її адаптації до високого рівня конкуренції із європейськими закладами вищої освіти, у тому числі у контексті формування кваліфікованих кадрів для ринку праці. З огляду на суттєвий вплив глобалізаційних трансформацій, у тому числі у освітньому просторі. Експерти Всесвітнього економічного форуму [2] сформували ключові навички, якими повинні володіти молоді фахівці з метою успішного працевлаштування, адаптації до умов ринку праці й кар'єрного зростання:

комплексне розв'язання проблем; критичне мислення; креативність; взаємодія з людьми; вміння керувати людьми; емоційний інтелект, вміння формувати власну точку зору та приймати рішення; орієнтація на клієнта; вміння вести переговори; гнучкість розуму. Актуальність формування зазначених навичок пов'язана із тим, що сучасні роботодавці дедалі частіше шукають не просто виконавців, а людей, які готові мислити поза шаблонами. Працівник майбутнього повинен бачити «крізь час» й втілювати у життя ідеї, які до нього ніхто не пропонував. Технологічна грамотність й емоційний інтелект повинні бути доповнені розумінням емоції, намірами й мотивацією людей, вмінням скерувати їх у належне русло. В основу навичок увійшла когнітивна гнучкість або гнучкість розуму – вміння обмірковувати декілька речей одночасно.

Саме тому підготовка молодого фахівця у закладах вищої освіти повинна бути налаштована на навчання спілкуванню з людьми, вмінню керувати, розуміти й домовлятися, здатності приймати рішення, генерувати й сприймати креативні ідеї. Майбутнє – це період, коли головною цінністю стає мозок, емоції й розвиток, комунікації.

Сучасність вимагає від фахівця постійно вчитися новому, темпи зміни життя в усіх напрямках набирають обертів, і для того щоб встигнути за ним, необхідно постійно адаптуватися. Результати навчання здобувачів повинні являти собою сукупність знань, умінь, навичок та інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною програмою підготовки. Саме тому масштаби освітньої траєкторії повинні бути широковаріативними й формувати компетенції не лише з огляду на фахові, а й загальні, інтегральні компетенції. Актуальним є питання з огляду на поширення знань, вмінь та компетенцій, які будуть актуальними для бюджетної та соціальної сфери: знання, вміння та практичні навички у веденні обліку та контролю за процесами, у використанні автоматизованих систем передачі інформації, узагальнення й обробки інформації, навички щодо організації процесу управління кадрами, нормативно-правового забезпечення процесів; знання,

вміння та практичні навички щодо організації роботи з публічних закупівель, а також комунікації молодого фахівця, швидкої адаптації на робочому місці.

Освітня траєкторія повинна визначати особистий напрям реалізації потенціалу здобувача вищої освіти. Особистий потенціал має суттєвий вплив на можливості сприйняття інформації та є сукупністю здібностей (пізнавальні, творчі, комунікативні, особистісні – чинник людини). Створити ці умови мають заклади освіти спільно із колом внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів у співпраці та системності реалізації підходів щодо теоретичного навчання, набуття практичних вмінь та навичок, розширення кола знань з огляду на потреби ринку праці через цикли варіативних навчальних дисциплін.

Партнерство усіх учасників освітнього процесу дозволить забезпечити якість підготовки фахівців закладами вищої освіти, сформувати особистість та фахівця, який готовий й далі вчитися на робочому місці з метою розширення своїх індивідуальних освітніх траєкторій (друга освіта, підвищення кваліфікації, стажування тощо). Чітка мета та системність, послідовність її досягнення у співпраці — дозволяє розширювати можливості ширшого залучення молоді до бюджетної та соціальної сфери, але повинна бути сформована мотиваційна основа через оплату праці та можливості постійного саморозвитку. Суттєвим є чинник особистості людини, який буде визначати основні життєві позиції та можливості до комунікації під час навчання з іншими учасниками освітнього процесу, під час стажування на виробництві, на робочому місці. Коло питань є широким й потребує подальших системних досліджень, у тому числі з огляду на державну кадрову політику у бюджетній сфері.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 05.10.2020).
2. Всесвітній Економічний Форум : https://www.rbc.ua/static/longread/davos_ukr/index.html (дата звернення: 05.10.2020).

3. Глосарій НАЗЯО : <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/01/%D0%93%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B9.pdf> (дата звернення: 05.10.2020).

4. Публічні закупівлі : https://tender.uub.com.ua/?gclid=CjwKCAjwzvX7BRAeEiwAsXExo7kS8sAeG-QCeMK3maS_aslh6a6fOSXCdfbXjVVL_bPiNmKOKn-EYxoCksUQAvD_BwE (дата звернення: 05.10.2020).

Науковий керівник — Вишневська О.М., доктор економічних наук, професор, декан обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету

ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Є. О. Савва, здобувач вищої освіти групи Ф 4/1 обліково-фінансового факультету, МНАУ

Анотація: Досліджено особливості обліку доходів і видатків місцевих бюджетів органами Державної казначейської служби. Виділено основні складові організації обліку доходів і видатків місцевих бюджетів та відображення операцій із їх визнання на рахунках бухгалтерського обліку.

Ключові слова: місцевий бюджет, доходи, видатки, місцеве самоврядування, спеціальний фонд, загальний фонд.

Важливу роль у соціально-економічному розвитку регіонів України виконують місцеві бюджети. Вони виступають як джерело фінансових ресурсів для місцевого самоврядування та як складова бюджетної системи держави. У процесі виконання завдань та функцій місцеві бюджети забезпечують: контроль за фінансово-господарською діяльністю економічних агентів, що підпорядковані їм; формують грошові фонди, що є фінансовим забезпеченням діяльності місцевого самоврядування; розподіляють та використовують фонди між галузями народного господарства [1]. Місцеві бюджети складаються із: загального фонду (кошти, що надходять з поточного чи реєстраційного рахунку фінансового органу для виконання функцій діяльності органів місцевого самоврядування); спеціального фонду (кошти, що виділяються для конкретного призначення, що не можуть бути використані на загальні функції).

Згідно зі ст. 78 Бюджетного кодексу України забезпечення процесу дотримання місцевими бюджетами усіх його надходжень та видатків покладено на органи Державної казначейської служби. Вони в повній мірі, своєчасно та достовірно відображають операції з виконання функцій місцевого самоврядування. Інформація, яка при цьому формується та аналізується, є важливою для потреб управління в процесі виконання бюджету [2]. Серед складових організації бухгалтерського обліку виділяють: план рахунків з бухгалтерського обліку виконання бюджету, що включає класи, рахунки 2-го та 3-го порядку; первинні документи, в яких зазначаються операції щодо дотримання бюджету [5]; облікові реєстри для узагальнення інформації. ДКСУ протягом обслуговування виділених коштів місцевим бюджетам визначає порядок відкриття рахунків в національній валюті, надає виписки з рахунків для зарахування надходжень бюджетів, установлює порядок складання фінансової звітності про виконання місцевих бюджетів [4]. Також за допомогою оперативної та звітної інформації органи ДКСУ проводять моніторинг стану виконання функцій місцевих бюджетів, складають звітність, відкривають різні види рахунків та проводять операції. Розглянемо деякі з них (табл. 1).

Таблиця 1 Кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з виконання місцевого бюджету

Зміст операції	Дт	Кт
Облік операцій за доходами місцевого бюджету		
Надходження доходів місцевого бюджету:		
– у національній валюті	245	3140, 3141
– в іноземній валюті	2341, 2342	3140, 3141
Повернення платникам зайво або помилково сплачених коштів до місцевого бюджету:		
– у національній валюті	3140, 3141	245
– в іноземній валюті	3140, 3141	2341, 2342
Здійснення у регламентованому режимі акумулювання коштів місцевого бюджету	3140, 3141	3145
Зарахування коштів до місцевого бюджету	3145	3241
Перерахування до загального фонду залишків коштів спеціального фонду, які втратили своє цільове призначення	3241	3241
Надходження коштів місцевого бюджету, які підлягають розподілу	245	334

Повернення помилково або надміру зарахованих до місцевого бюджету платежів, які підлягали розподілу	334	245
Проведення розподілу коштів місцевого бюджету	334	3140, 3141, 245, 3554
Облік операцій за видатками місцевого бюджету		
Виділення коштів місцевого бюджету розпорядникам коштів	3241	3440
Проведення розподілу виділених бюджетних асигнувань та зарахування коштів на реєстраційні рахунки розпорядників та/або одержувачів коштів місцевих бюджетів, рахунки для обліку операцій з міжбюджетними трансфертами	3440	344
Виділення коштів місцевого бюджету для здійснення оплати рахунків головними розпорядниками коштів відповідного місцевого бюджету, які не мають мережі підвідомчих установ	3241	344
Проведення оплати рахунків розпорядників або одержувачів бюджетних коштів	3442, 3443	245
Відновлення касових видатків, проведених у поточному році	245	344
Відновлення касових видатків, проведених у минулих бюджетних періодах	344	3140
Перерахування міжбюджетних трансфертів	3444	313, 314

Джерело: сформовано автором на основі [3]

На прикінці бюджетного року рахунки, що які були використані для відображення операцій із виконання бюджету, закривають та визначають їх результат. Після цього складають заключний баланс.

Отже, дослідивши особливості обліку доходів та видатків місцевих бюджетів, встановлено, що ведення бухгалтерського обліку усіх операцій з виконання функцій місцевого самоврядування є регламентованим та виконується відповідно нормативним документам, затвердженим ДКСУ.

Література:

1. Роль місцевих бюджетів у системі виконання державного бюджету в Україні. URL: <https://bit.ly/2FXN5xN> (дата звернення: 28.09.2020).
2. Виконання бюджету та його облік. URL: <https://bit.ly/347iHsx> (дата звернення: 28.09.2020).
3. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з виконання місцевого бюджету. URL: <https://bit.ly/2S8FoqJ> (дата звернення: 28.09.2020).

4. Особливості обліку доходів та видатків місцевих бюджетів. URL: <https://bit.ly/2S3o46J> (дата звернення: 28.09.2020).

5. Полторак А. С. Напрями збільшення обсягів надходжень до бюджетів об'єднаних територіальних громад. Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (10 листопада 2017 р.). Херсон : Ред.-вид. Центр «Колос», 2017. С. 114–115.

Annotation: *The article examines how local budget revenues and expenditures are recorded and analyzed by the state treasury service. The main components in the organization of data formation and analysis are highlighted and accounting operations are given.*

Keywords: *local budget, revenues, expenditures, local self-government, special fund, general fund.*

*Науковий керівник – Боднар О. А.,
кандидат економічних наук,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

*Ю. С. Сизоненко здобувач вищої освіти групи Ф 3/1
Обліково-фінансового факультету, МНАУ*

Анотація: *кредитування малого бізнесу в Україні набуває популярності з прийняттям нової програми уряду «Доступні кредити 5-7-9%». Варто відмітити, що для цієї програми були обрані пріоритетні напрями діяльності економіки. З'ясовано, що ринок банківського кредитування малого бізнесу активно розвивається разом зі зростанням кількості малих підприємств.*

Ключові слова: *кредитування, кредит, малий бізнес, нова програма уряду.*

У сучасному суспільстві термін «кредит» є розповсюдженим. На сьогодні, дуже мало людей, у яких немає боргів. Цьому сприяє велика і розгалужена мережа різних фінансових установ та ломбардів, «легка і покрокова» доступність кредитів.

Великий асортимент банківських послуг з року в рік розширюється і пропонує найбільш привабливі варіанти для споживача. Проводяться акції та

розігруються призи з метою залучення клієнтів. Будь-яка людина, незалежно від того офіційно вона працює чи ні може знайти варіант кредиту, який їй підходить. Людині, яка офіційно працевлаштована, простіше оформити кредит і вибрати більш вигідний варіант. Відсутність роботи не є перешкодою для отримання кредиту. Для цього існують різні види експрес кредитів [1].

Деякі банківські установи з метою залучення позичальників висилають кредитні карти поштою. В цьому випадку не потрібно навіть ходити в банк, достатньо активувати карту в банкоматі.

Отже, тема кредитування в житті сучасної людини є актуальною не тільки на сьогодні, але і буде популярною і в майбутньому.

Власного капіталу у людини, яка має намір відкрити свій бізнес, як правило, мало, а банківські кредити відлякують розміром відсотків і завищеними вимогами по заставі. Все це призводить до низької ефективності розвитку малого бізнесу. Проте, варто відмітити нову програму уряду «Доступні кредити 5-7-9%», яка на початку 2020 р. за ініціативи Президента України та Кабміну була розпочата. Вона покликана підтримати мікро- і малий бізнес країни. На даний момент це найнижча процентна ставка по кредиту, на яку можуть розраховувати українські підприємці. Але до участі в держпрограмі можуть бути допущені суб'єкти господарювання, які відповідають зазначеним в програмі вимогам [2].

Ця програма відрізняється від того, до чого звикли українські підприємці. Варто відмітити, що кредити видають безпосередньо банки-партнери програми. Відповідно, коли ви звертаєтесь в банківську установу, то працюєте тільки з ним. Він розглядає вашу заявку, надає вам кредит під 5, 7 або 9 відсотків, з банком у вас договір, і йому ви повертаєте гроші. Різницю за відсотками держава перераховує безпосередньо в банк. Тобто єдина роль держави – зробити так, щоб вартість вашого кредиту становила 5, 7 або 9 відсотків в залежності від того, наскільки ви підпадаєте під умови [2].

З'ясовано, що для цієї програми були обрані пріоритетні напрями діяльності. Тобто, якщо ваш вид діяльності – обмін валют або здача нерухомості в оренду, то вам відмовлять, адже на ці види діяльності відповідно до закону «Про державну підтримку» не може бути спрямована державна допомога [2].

Варто зауважити, що програма не передбачає кредитування складних проєктів., кредит спрямовується виключно на придбання або модернізацію основних засобів.

На основі проведених досліджень, з'ясовано, що з моменту старту програми «Доступні кредити 5-7-9%» (з 01 лютого по 05 жовтня 2020 р.) уповноважені банки видали 4127 кредитів на загальну суму 9,883 млрд грн (\$ 349 млн). З них – 7,760 млрд грн (\$ 274 млн) були видані в якості рефінансування попередньо отриманих позик, 1,608 млрд грн (\$ 56,8 млн) підприємці отримали на капітальні інвестиції й 515 млн грн (\$ 18,2 млн) – на поповнення оборотних коштів [3].

З 28.09.2020 р. по 05.10.2020 р. уповноважені банки видали 322 кредити на загальну суму в 820 млн грн (\$ 29 млн). 72% (592 млн грн (\$ 21 млн) від загальної суми укладених угод, складають угоди з рефінансування попередньо виданих кредитів й 15% (120 млн грн (\$ 4,2 млн)) – це видані уповноваженими банками інвестиційні кредити. Щодо кредитів на поповнення оборотних коштів, то вони становлять 13% (108 млн грн (\$ 3,8 млн)) [3].

Позитивним аспектом є те, що ринок банківського кредитування малого бізнесу активно розвивається разом зі зростанням кількості малих підприємств. На думку експертів, банківським установам не завжди вигідно працювати з малим бізнесом: існуючі процедури інколи не дозволяють оперативно і з мінімальними витратами проводити велику кількість дрібних угод і забезпечувати прийнятну якість кредитного портфеля.

Отже, популярність послуг кредитування малого бізнесу зростає, але варто зазначити, що цей ринок перебуває ще на стадії розвитку. Поступово,

хоча не настільки стрімко, як хотілося б, змінюється менталітет людей, вони починають розглядати кредитування як інструмент розвитку свого бізнесу, перестають брати в борг гроші у родичів і знайомих, а звертаються за ресурсами в банк, де крім безпосереднього отримання кредиту заробляють собі позитивну кредитну історію.

Література

1. Демчук Н. І., Довгаль О.В., Владика Ю.П. Банківські операції : навч. посіб. Дніпро : Пороги, 2017. 461 с.
2. Доступні кредити 5-7-9%. URL : <https://5-7-9.gov.ua/> (дата останнього звернення 05.10.2020).
3. Міністерство фінансів України: офіційний сайт. URL : <https://mof.gov.ua/uk> (дата останнього звернення 05.10.2020).

Abstract: *Lending to small businesses in Ukraine is gaining popularity with the adoption of a new government program "Affordable loans 5-7-9%." It should be noted that for this program the priority directions of activity of economy were chosen. It was found that the market of bank lending to small businesses is actively developing along with the growing number of small businesses.*

Key words: *crediting, credit, small business, new government program.*

***Науковий керівник – Лункіна Т.І.,
д-р екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та
страхування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ І ЗАХИСТ ТЕРИТОРІЙ

***А. В. Сіваченко, здобувач вищої освіти групи Ф 4/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ***

Анотація: *визначено поняття екологічної безпеки, охарактеризовано основні екологічні проблеми сьогодення, наведено напрями покращення екологічної ситуації в країні.*

Ключові слова: *екологічна безпека, навколишнє природне середовище, фінансування екологічних програм, екологічна ситуація.*

Одним із найважливіших складових елементів, що формують безпеку країни на національному рівні, є її екологічна безпека, яка забезпечує розвиток економічних процесів та рівень життя населення.

Питання екологічної безпеки як самостійного інституту та складової національної безпеки знаходить своє відображення в багатьох наукових працях українських вчених, зокрема: Л. Боровік, І. Гомлі, О. Заржицького, В. Копанчук, Ю. Литвинова, П. Фесянова, М. Хвесика, М. Хилька та інших.

Екологічні проблеми сьогодення створюють небезпеку для життя людини на всіх рівнях: починаючи від регіону та закінчуючи державою і світом в цілому. Україна особливо відчуває ці проблеми у зв'язку з наявністю великої кількості небезпечних виробництв, нераціонального використання природних ресурсів, відсутністю достатньої кількості спеціалістів у галузі екологічної безпеки.

Закон України «Про охорону навколишнього середовища» визначає поняття екологічної безпеки як стан навколишнього природного середовища, за якого забезпечується запобігання погіршенню екологічного оточення та виникненню небезпеки для здоров'я людей [3].

Система прийомів та методів забезпечення екологічної безпеки може бути визначена як сукупність законодавчих, державно-управлінських та медико-біологічних заходів, спрямованих на підтримання рівноваги між природними й антропогенними навантаженнями, необхідних для дотримання безпечного для життя і здоров'я довкілля. До методів підтримання екологічної безпеки доцільно віднести методи контролю, моделювання та прогнозу, юридичні засоби та прийоми, а також сукупність державно-управлінських і законодавчих заходів [2].

Серед напрямів забезпечення покращення екологічної ситуації та забезпечення екологічної безпеки можна виокремити такі [1]:

- систематичне поновлення нормативно-правової бази у сфері екології, внесення змін до наявних законодавчих актів та здійснення екологічного аудиту з метою покращення проведення процедур оцінки екологічного стану навколишнього природного середовища, співставлення вимог екологічної безпеки з економічними можливостями країни;

- здійснення фінансування екологічних програм на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях усіма суб'єктами підприємництва;

- заохочення громадян до інвестування природоохоронних програм, зокрема: насадження дерев навколо водоймищ та уздовж доріг, формування пилозахисних лісосмуг, застосування ґрунтозахисних технологій у власних господарствах тощо;

- забезпечення співпраці місцевої влади з благодійними організаціями та спрямування коштів на соціальні потреби, покращуючи якість життя населення стосовно тих територій, які зазнають забруднення довкілля промисловими підприємствами, підтоплення населених пунктів внаслідок нераціонального використання водних ресурсів та вирубки лісів, знищення лісосмуг навколо водоймищ;

- сприяння дотриманню технологій використання зрошуваних земель.

Отже, враховуючи низьку фінансову спроможність держави, на сьогодні є потреба у здійсненні у найкоротший термін повної агрохімічної паспортизації ґрунтів, що сприятиме зменшенню витрат держави на відновлення агроекологічного стану сільськогосподарських угідь. Крім того, впровадження програм із природокористування й охорони довкілля на загальнодержавному та регіональному рівнях забезпечить зниження рівня шкідливого впливу діяльності виробництв на навколишнє середовище та слугуватиме стимулом створення екологічно безпечних технологій.

Література:

1. Боровік Л. В. Екологічна безпека аграрної галузі: шляхи поліпшення. *Підприємництво, торгівля, маркетинг: стратегії, технології та інновації*. КНТЕУ. 2020. С. 233-236

2. Копанчук В. О. Екологічна безпека як складова національної безпеки України: сучасні концепції та підходи. *Вісник НАДУ. Серія «Державне управління»*. 2020. № 2 (97). С. 45–49.

3. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 26.09.2020)

Annotation: *the concept of ecological safety is defined, the basic ecological problems of today are characterized, the ways of improvement of the ecological situation in the country are resulted.*

Keywords: *ecological safety, environment, financing of environmental projects, ecological situation.*

*Науковий керівник – Мельник О. І.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

СОЦІАЛЬНІ ВИПЛАТИ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА: ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ

*І.Я. Талько, здобувач вищої освіти групи ЗБ-6/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

Анотація: *розкрито зміст понять «соціальні витрати» та «соціальні виплати», наведено класифікацію соціальних виплат сільськогосподарських підприємств та особливості їхнього облікового забезпечення*

Ключові слова: *облік, соціальний облік, соціальні витрати, соціальні виплати*

Проблема здійснення соціальних витрат пов'язана насамперед із соціальним захистом працівників, отже, із здійсненням першого кола соціальних виплат. Соціальна складова діяльності підприємств є присутньою під час здійснення всіх видів діяльності на всіх стадіях і процесах, що підтверджує складність процесу обліку і контролю соціальних витрат. Соціальними витратами вважають вибуття різних видів економічних ресурсів відповідно до законодавчих, соціально-економічних і морально-психологічних гарантій, які спрямовано на задоволення соціальних потреб фізичних чи юридичних осіб. А соціальними виплатами вважаємо виплату коштів працівникам підприємства та іншим фізичним і юридичним особам.

Облік і аналіз соціальних витрат є напрямом дослідження О.І. Пацули, Т.О. Стрибулевич, Г.Г. Фоменка, О.О. Яременка та інших. Соціальні виплати є соціальними витратами підприємства, їх складовою частиною, яка має доволі різнобічну характеристику, а, отже, і класифікацію та особливості відображення в обліку. До того ж, соціальні виплати є присутніми у всіх підприємствах, тоді як інші складові соціальних витрат, наприклад подарунки до свят, витрати на покращення екологічного стану тощо можуть і не мати місця у діяльності сьогоденних аграрних підприємств. Взагалі, на аграрних підприємствах Миколаївської області найпоширенішими напрямками соціальних витрат є соціальні виплати працівникам, витрати на соціальне страхування, зокрема відрахування на соціальні заходи та удосконалення умов і охорони праці.

Маємо на меті визначити види соціальних виплат за класифікаційними ознаками соціальних витрат та визначити їх особливості обліку.

Більшість дослідників соціальні витрати поділяються на обов'язкові та додаткові [1]. До обов'язкових соціальних витрат відносяться: витрати на забезпечення соціальних виплат працівникам, які є законодавчо встановленими (обов'язкові соціальні виплати працівникам); витрати, у вигляді внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування; витрати на удосконалення умов і охорону праці; інші витрати. До додаткових соціальних витрат відносяться: витрати на забезпечення додаткових соціальних потреб працівників, що виплачуються за рахунок прибутку (додаткові соціальні виплати працівникам); витрати на фінансування соціальних проектів, в тому числі видатки на благодійну діяльність та інші виплати соціального характеру, що здійснюються на користь інших фізичних чи юридичних осіб; витрати на утримання об'єктів соціальної інфраструктури, що перебувають на балансі підприємств.

Отже, обов'язковими виплатами на підприємстві є виплати, які передбачено законодавством, зокрема виплата заробітної плати на рівні, не нижче встановленого законодавчо, додаткової заробітної плати, виплата

лікарняних, відпускних тощо. Додатковими соціальними виплатами є виплати, зазначені у колективному договорі, які сплачуються за рахунок прибутку підприємства. Такими виплатами можуть бути виплати до професійних свят, ювілеїв, певних подій у житті працівника тощо.

Відповідним чином соціальні виплати поділяються за такими класифікаційними ознаками як джерело фінансування (собівартість або чистий прибуток); можливість регулювання підприємством (нерегульовані та регульовані). Також соціальні виплати аналогічно можна поділити на поточні (наприклад, заробітна плата) і разові (наприклад, до 50-річчя).

Внутрішні соціальні виплати спрямовані для працівників підприємства, зовнішні – грошові виплати іншим фізичним або юридичним особам (наприклад, виплата з нагоди професійного свята пенсіонерам, які були працівниками підприємства).

Зазначену вище класифікацію соціальних витрат було доповнено [2], тому аналогічно проаналізуємо соціальні виплати у таблиці 1.

Таблиця 1 Класифікація соціальних виплат аграрних підприємств

Класифікаційна ознака	Вид соціальних виплат аграрного підприємства	Аналітичні рахунки до субрахунку 949 «Інші витрати операційної діяльності», рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», рахунку 65 «Розрахунки за страхуванням»
За обов'язковістю здійснення	Обов'язкові	
	Регулюючі	
	Заохочувальні	
	Профспілкові	
	Добровільні	
За ступенем державного регулювання	Регламентовані	
	Не регламентовані	

Джерело: побудовано з використанням [2]

Щодо первинного обліку соціальних виплат, то первинним документами є документи по витрачання коштів – видатковий касовий ордер, платіжна відомість, платіжне доручення. Також зазначено в таблиці 1 рахунки та субрахунки, які використовують на підприємствах для відображення соціальних виплат. Аналітичний облік соціальних виплат ведуть за видами соціальних виплат та працівниками. Відображення соціальних виплат у фінансовій звітності підприємств є частковим, у складі певних статей фінансової звітності. Зазначимо, що для аналізу, контролю,

планування соціальних виплат підприємств, зокрема і аграрних, доцільним є ведення внутрішньої звітності соціальних виплат.

Література:

1. Пацула О. Соціальні витрати підприємства та їхня класифікація // О. Пацула / Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2006. - №3. – С. 74 – 81.

2. Чебан Ю.Ю. Учет расходов социальной деятельности аграрных предприятий: теоретический аспект / Ю.Ю. Чебан, С.В. Сырцева / JournalLAssociation 1901 «SEPIKE». SocialEducationalProjectofImprovingKnowledgeinEconomics. – Ausgabe 11 – s.120-124.

Abstract: the content of the concepts "social costs" and "social benefits" is revealed, the classification of social benefits of agricultural enterprises and the features of their accounting support are given.

Key words: accounting, social accounting, social expenditures, social benefits

*Науковий керівник – Чебан Ю.Ю.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

СУТНІСТЬ, РОЛЬ ТА МІСЦЕ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

*Т.М. Тесленко, здобувач вищої освіти групи ЗБ5/1
обліково-фінансового факультету, МНАУ*

Анотація: Розкрито сутність і зміст поняття «екологічна безпека». Виявлено роль і місце екологічної безпеки в системі національної безпеки держави. Визначено основні шляхи зміцнення екологічної безпеки країни.

Ключові слова: довкілля, природні ресурси, екологічна безпека, екологічна криза.

Економічна і політична стабільність будь-якої сучасної держави, її національна безпека неможливі без вирішення екологічних проблем та створення відповідного рівня екологічної безпеки.

В юридичному сенсі безпека являє собою стан захищеності суб'єкта від погроз, шкоди або зла [1]. Під екологічною безпекою прийнято розуміти стан захищеності навколишнього природного середовища і життєво важливих інтересів громадян країни від можливого негативного впливу господарської та іншої діяльності, надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, їх наслідків.

Екологічні складові економічної безпеки країн світу включають тривалість життя населення; стан здоров'я населення; рівень техногенного навантаження на навколишнє середовище; енергоємність ВВП та енергоефективність економіки; частку відновлювальних джерел у споживанні енергоресурсів; екологічну стійкість; якість повітря (обсяги викидів CO₂ в атмосферу), якість води; побутові відходи; застосування чистих та екологічно безпечних технологій; ефективність використання ресурсів; рівень забезпеченості природними ресурсами або кратність запасів природних ресурсів; вуглецева інтенсивність, урбанізація [2; 3].

За оцінками зарубіжних дослідників екологічна безпека може бути визначена в трьох вимірах: сталий розвиток і використання ресурсів; охорона навколишнього середовища в традиційному вузькому сенсі слова – підтримання чистоти повітря, води, ґрунту і тощо; мінімізація ризику в разі технологічних катастроф. Загалом розвинені країни характеризуються в 4 рази вищим рівнем екологічної безпеки порівняно з групами країн, що розвиваються. Тільки для розвинених країн характерною є тенденція до підвищення рівня безпеки [2, с. 175].

Екологічна безпека як невід'ємний атрибут соціального розвитку здійснюється на таких принципах: безумовного примату безпеки, її системності, інтернаціоналізації та добовільності; прийнятного ризику, його правового регулювання та плати за вимушений ризик; невід'ємного права громадян на здорове навколишнє середовище та свободи екологічної інформації. Останнім часом досить часто звертаються до принципу

компромісу між поколіннями, підґрунтям якого є уявлення про безпеку нащадків, яка є дорожчою від сьогоднішніх благ [4].

Для забезпечення екологічної безпеки держави в контексті сталого розвитку як в межах країни, так і на інтернаціональному рівні необхідно дотримуватися таких напрямків діяльності: регулярно оцінювати економічну ефективність в галузі забезпечення екологічної безпеки; встановлювати та дотримуватися наукової, екологічної та економічної обґрунтованості допустимого техногенного впливу на навколишнє середовище; здійснювати фінансування на рівні держави або партнерського співфінансування екологічних програм; організація господарської або іншої діяльності тільки з врахуванням наслідків для навколишнього середовища; використання міських виробничих зон після їх рекультивації та перепрофілювання, як резерву територіального розвитку під житлове та суспільне використання; розроблення та впровадження заходів щодо поліпшення якості життя громадян; впровадження державного екологічного контролю та моніторингу; розвиток систем страхування від наслідків екологічних, природних, техногенних лих, а також аварій, які можуть мати екологічні наслідки; прозорість екологічної діяльності як на місцево рівні, так і рівні держави.

Зважимо й на те, що неможливо досягти позитивних результатів у забезпеченні екологічної безпеки без використання кількісних методів, зокрема прогнозування, яке полягає у науково обґрунтованому прогнозі динаміки та структури економічних, соціальних та екологічних явищ та процесів для підвищення якості рішень, щоб уникнути помилки при розробці проектів короткострокової та довгострокової політики на мезорівні. Прогнозування екологічної та економічної безпеки на мезорівні означає прогнозування майбутнього стану економічної та екологічної складових сталого розвитку [5, с. 34].

На доцільність аналізу витрат і вигод у питаннях впровадженні екологічних проектів вказують ті дослідники, хто вважає, що будь-яка програма з боротьби із забрудненням зумовлює як суспільні вигоди, так і

витрати. Суспільні вигоди, зазвичай, зрозумілі, бо вони уособлюють розв'язання екологічних проблем, так, як економічний розвиток суспільства не може базуватися на невпинно зростаючих обсягах сировини і енергії, адже природні ресурси не безмежні. До складних й доволі дорогих можна віднести застосування примусового впливу законодавчого контролю і стандартів [6].

Таким чином, сталий розвиток країни, висока якість життя і здоров'я її населення, а також національна безпека можуть бути забезпечені тільки за умови збереження природних систем і підтримки відповідної якості навколишнього середовища.

Література:

1. Делія В. Ю. Екологічна безпека як об'єкт правового забезпечення. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2020. Вип. 1. С. 195-203.
2. Грибіненко О. М. Індикатори екологічної складової економічної безпеки країн світу. Економіка та держава. 2020. № 4. С. 168-176.
3. Латишева О. В., Підгора Є. О., Касьянюк С. В., Візіров В. Е. Природно-техногенна безпека та екологічна безпека: суть, індикатори оцінювання, роль у формуванні стратегії національної безпеки держави. Економічний вісник Донбасу. 2020. № 1. С. 145-161.
4. Сталінська І. В. Конспект лекцій з дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки». Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 88 с.
5. Балджи М. Прогнозування соціальної, екологічної та економічної безпеки на мезорівні. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2019. № 2. С. 29-44.
6. Танасієнко Н. П., Поплавська О. В., Федорчук І. І. Стан та перспективи вирішення екологічних проблем в системі національної безпеки. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2019. № 4(1). С. 142-146.

Анотація: The essence and content of the concept of "environmental safety" are revealed. The role and place of ecological security in the national security system of the state are revealed. The main ways to strengthen the ecological security of the country are identified.

Ключові слова: environment, natural resources, environmental security, environmental crisis

**Науковий керівник – Сирцева С.В.,
кандидат екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ЗАСАДАХ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

**О. Ю. Трум, здобувач вищої освіти групи Б 6/1
Обліково-фінансового факультету, МНАУ**

Анотація: На сьогодні, в умовах мінливого економічного середовища, виникла об'єктивна необхідність концентрації уваги на поняттях «соціального обліку» та «соціальної звітності» як одних з головних чинників, котрі впливають на ефективність функціонування підприємства. Важливим питанням, котре постає перед підприємствами, які мають на меті вдосконалити свої фінансові результати, є надання належної уваги до соціальних факторів як всередині, так і поза межами господарства. Вплив соціального обліку постає на рівні сфери обороту грошових коштів або власного капіталу.

Ключові слова: бухгалтерський облік, соціальний облік, звітність, корпоративна соціальна відповідальність.

Останнім часом роль соціальної відповідальності в світовому масштабі постійно зростає, набуваючи значного впливу на соціально-економічний розвиток та динаміку, формується нова парадигма результативного функціонування суспільства, яка базується не на максимізації прибутку, а на відповідальному поводженні до основних груп стейкхолдерів.

Питання розвитку теоретичних та методологічних засад розвитку соціальної відповідальності, формування принципів її реалізації у практиці ведення бізнесу, обґрунтування методики оцінки ефективності соціальної відповідальності на мікрорівні в сучасних умовах господарювання висвітлено у працях зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів: В. Ярової [1], І. Керолла, Г. Боуена, Р. Фрімана, І. Грушова, Л. Матвійчука [2],

О. Лазаренко, тощо.

Значні економічні, соціальні та екологічні потрясіння останніх десятиліть змусили переглянути усталені практики ведення бізнесу і принципи організації соціального сервісу. Саме тому в минулому столітті з'явилась концепція корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), яка визначає новий підхід до управління підприємством, з кожним днем залучає в сферу свого впливу все більшу кількість компаній по всьому світу. Поряд з тим, великі промислові підприємства мають високий рівень ресурсо-, енерго- і матеріаломісткості, вони, будучи акумуляторами значних матеріальних, людських і інших ресурсів, мають високий потенціал впливу на суспільний добробут, соціально-економічну стабільність і сталий розвиток, що зумовлює гостру необхідність не тільки в соціальній, а й етичній та екологічній відповідальності.

Відомі світові компанії вже протягом багатьох років вважають, що надійними партнерами можуть бути тільки ті, які використовують етичні підходи до громади в цілому і до своїх співробітників зокрема. Тому міжнародні експертні організації, асоціації бізнесу, аудиторські фірми наразі активно розробляють стандарти у складанні та верифікації соціальної звітності компаній. Ці звіти повинні доповнювати фінансову інформацію і дозволяти мати чітке уявлення про сталість і довгостроковість перспективного розвитку бізнесу.

Соціальна відповідальність бізнесу носить багаторівневий характер [15, с. 112]:

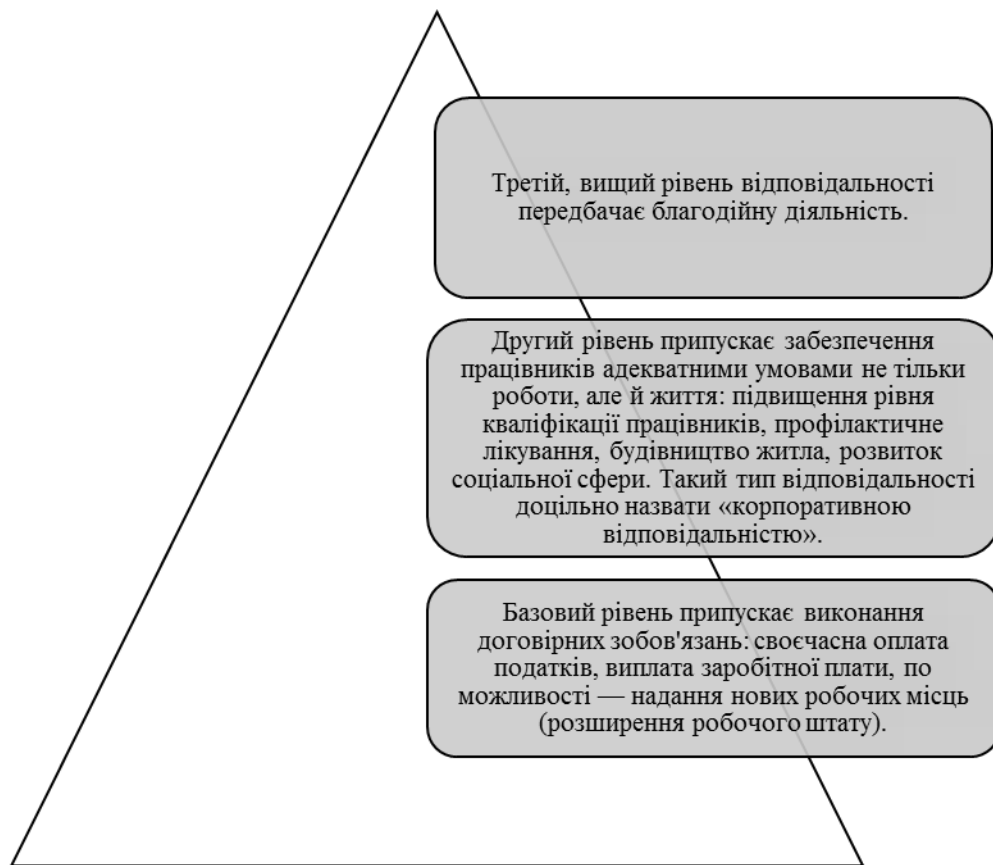

Рисунок 1 – Рівні соціальної відповідальності бізнесу

Джерело: узагальнено автором

Застосування корпоративної соціальної відповідальності надає підприємствам конкретні переваги, зокрема, покращення управління завдяки запобіганню ризикам; покращення репутаційного менеджменту; збільшення обсягів продажу та частки ринку; мотивування співробітників; оптимізація операційних процесів та зменшення витрат; лояльність інвесторів; покращення фінансових показників діяльності; налагодження стосунків із державним сектором та суспільством тощо.

Еволюція поглядів на корпоративну соціальну відповідальність формує нові підходи до її сучасної концепції в епоху глобалізації.

Література:

1. Yarova, V.V. (2013), —Theoretical and methodological approaches to the study of business social responsibility, Visnyk KhNAU, Ser.: Ekonomichni nauky, no. 5, pp. 185-196, available at: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Vkhнау_ekon_2013_5_26.pdf

2. Матвійчук Л.О. Генеза концепцій корпоративної соціальної відповідальності // Гроші, фінанси і кредит. 2016. — № 6. — С. 332 – 337.

3. Сіренко Н. М., Бурковська А. В., Лункіна Т. І. Становлення та розвиток соціальної відповідальності: зарубіжний та вітчизняний досвід // Сталий розвиток економіки. 2017. № 1. С. 5-11.

***Анотація:** Today, in a changing economic environment, there is an objective need to focus on the concepts of "social accounting" and "social reporting" as one of the main factors influencing the efficiency of the enterprise. An important issue facing companies that aim to improve their financial results is to pay due attention to social factors both inside and outside the economy. The impact of social accounting appears at the level of the turnover of cash or equity.*

***Ключові слова:** accounting, social accounting, reporting, corporate social responsibility.*

***Науковий керівник – Баришевська І. В.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

ВИРІШЕННЯ ТРУДОВИХ СПОРІВ: НОРМАТИВНО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

***Д.О. Філіпенко, здобувач вищої освіти групи Б-4/2
обліково-фінансового факультету, МНАУ***

***Анотація:** зазначено коло нормативного регулювання трудових спорів та окреслено основні напрями механізму їх регулювання*

***Ключові слова:** трудовий колектив, трудовий спір, механізм регулювання*

В умовах інтеграційних процесів України реформування вітчизняного ринку праці перебуває у прямій залежності від побудови ефективної моделі соціального партнерства, яка передбачає першочергову необхідність вдосконалення механізму захисту права на працю та інших, тісно пов'язаних із ним, прав. Адже, звертаючи увагу на міжнародну практику, саме шляхом ефективно організованого соціального партнерства можна забезпечити урахування потреб, інтересів, запитів працюючих і роботодавців, що дозволить значною мірою забезпечити запобігання правопорушенням у сфері праці. У зв'язку з цим, до пріоритетів розвитку новітньої моделі соціального

партнерства на ринку праці України належить оптимізація механізму вирішення трудових спорів (конфліктів).

Трудові спори і конфлікти є невід’ємною частиною всіх трудових відносин. Вони відбуваються за умови відсутності взаєморозуміння в колективі.

Провідне місце у нормативно-правовому забезпеченні вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) належить нормам Конституції України як основного закону України, який, декларуючи Україну як демократичну, соціальну та правову державу, визнає принцип верховенства права, а також закріплює фундаментальні соціально-економічні права людини, серед яких ключове місце належить праву на страйк [1]. КЗпП України, по суті, досить поверхово регламентує відносини щодо вирішення колективних трудових спорів (конфліктів). За його змістом працівники мають право «на вирішення колективних трудових конфліктів (спорів) у встановленому законом порядку, на участь в управлінні підприємством, установою, організацією....» та інші права, встановлені законодавством [3]. При цьому Кодекс не встановлює процедуру вирішення колективних трудових спорів (конфліктів). Тому відповідні питання регламентуються окремими законами про працю. Закон України «Про соціальний діалог в Україні» визначає правові засади організації та порядку ведення соціального діалогу в Україні з метою вироблення та реалізації державної соціальної і економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин та забезпечення підвищення рівня і якості життя громадян, соціальної стабільності в суспільстві [4], тобто цей закон можна вважати базовим з позиції попередження порушень у сфері соціального партнерства, запобігання колективним трудовим порушенням.

Відповідно до встановленої нормативно-правової бази трудові спори (конфлікти) розглядаються за відповідним механізмом (рис. 1). Отже, механізм вирішення трудових спорів і сама процедура проведення їх вирішення перебуває у прямій залежності від видів таких спорів.

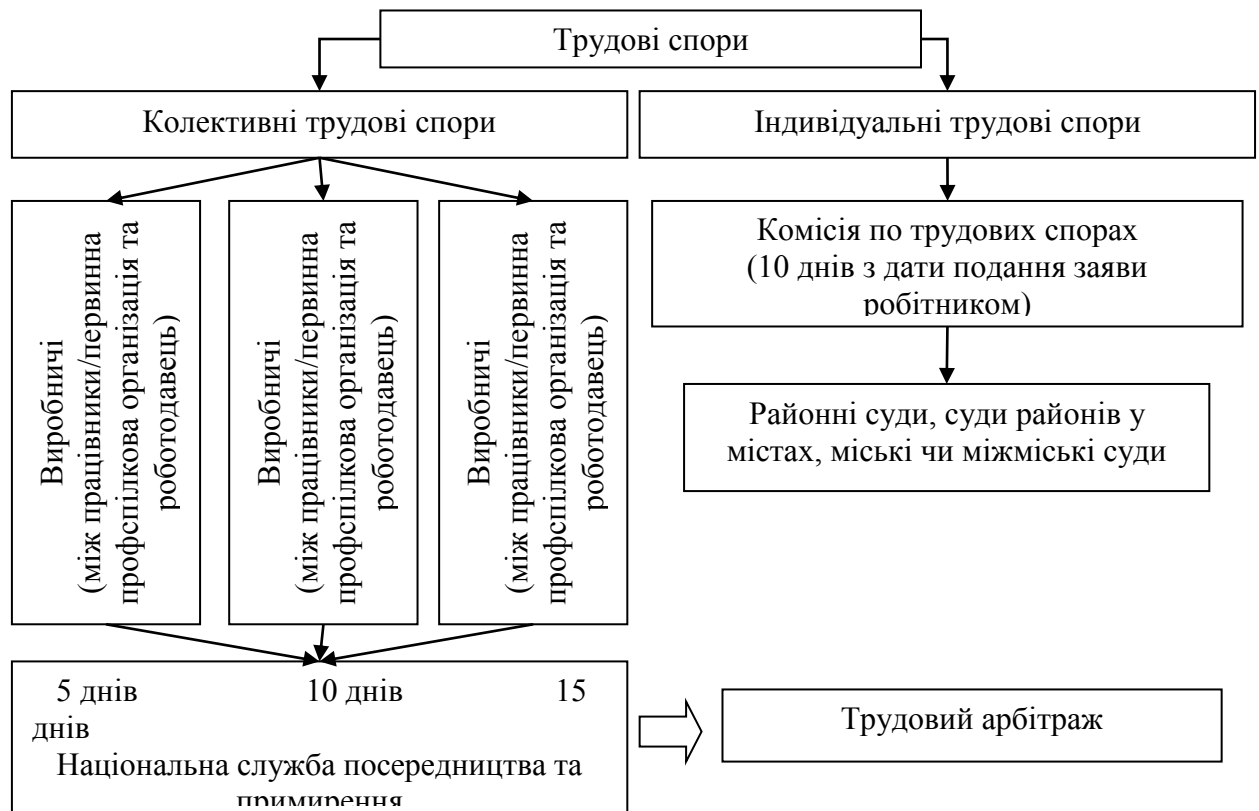

Рис. 1. **Механізм вирішення трудових спорів (конфліктів) в Україні**
Джерело: розроблено автором за матеріалами [2,3]

Рекомендують до механізму вирішення трудових спорів додати їх попередження, а саме – попередньо звертати увагу на такі напрямки як: 1) реорганізація (провести зміну в організаційно-трудої сфері між робітником і працівниками), 2) забезпечення належного рівня інформування (забезпечення соціально-психологічної регуляції, яка спрямовувалася б на переосмислення ситуації в свідомості конфліктуючих сторін), 3) трансформація (переведення конфлікту зі стану ворожнечі у стан переговорів), 4) відволікання (скерування уваги сторін, що конфліктують на інші, більш важливі проблеми), 5) дистанціювання (розмежування конфліктуючих сторін між колективом і закріплення загальних організаційно-трудоих відносин), 6) ігнорування (умисне неувага до конфлікту), 7) придушення (загроза адміністративних санкцій для однієї або обох сторін), 8) комфортна перевага (рішення на користь більшості, задоволення інтересів сильнішою в соціальному відношенні боку).

Отже, створення системи запобігання і врегулювання трудових спорів є обов'язковим для нормальної політики трудових відносин в умовах переорієнтації на соціальне партнерство.

Література:

1. Бонтлаб В. Нормативно-правове забезпечення вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): науково-теоретичний аспект. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/11/11.pdf> (дата звернення: 02-10-20).
2. Завадська К.А. Механізм вирішення трудових спорів і конфліктів в організації. URL: <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/2969/>
3. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року № 322-VII (у редакції від 01.07.2018). Відомості Верховної Ради УРСР – 1971. – № 50, с. 375.
4. Про соціальний діалог в Україні: Закон України від 23 грудня 2010 року № 2862-VI. Відомості Верховної Ради України – 2011. – № 28, с. 252

Abstract: *the range of normative regulation of labor disputes is indicated and the main directions of the mechanism of their regulation are outlined.*

Key words: *labor collective, labor dispute, regulatory mechanism*

*Науковий керівник – Чебан Ю.Ю.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ПРИЧИНИ СУЧАСНИХ ВАЛЮТНИХ КОЛИВАНЬ В УКРАЇНІ

*А. С. Цибулькіна, здобувач вищої освіти групи Б 2/1
обліково-фінансового факультету, Миколаївського національного
аграрного університету*

Валютний курс – установлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни [1, с. 39]. Він є важливим показником внутрішньо-економічного розвитку країни і відображає її здатність функціонувати на міжнародному рівні. За допомогою валютного курсу здійснюється порівняння вартісних показників окремих

країн, долається економічна обмеженість національної грошової одиниці та через механізм валютних курсів перерозподіляється національний продукт між країнами-учасниками міжнародних економічних зв'язків.

Для України важливим питанням залишається стабілізація національної валюти – гривні, а також покращення іміджу країни на міжнародному ринку, регулювання валютного ринку для формування стабільної економіки країни в цілому.

До основних причин валютних коливань можна віднести:

1. Стан платіжного балансу країни (активний платіжний баланс сприяє підвищенню курсу національної валюти, пасивний платіжний баланс породжує тенденцію до зниження курсу національної валюти);
2. Обсяги валового національного продукту (впливає на динаміку експорту та імпорту);
3. Внутрішня і зовнішня пропозиція грошей (при низьких внутрішніх цінах створюються додаткові стимули для нарощування експорту й стримування імпорту, що сприяє формуванню активного сальдо платіжного балансу);
4. Відсоткові ставки в країнах, валюти яких зіставляються;
5. Діяльність валютних ринків та спекулятивні валютні операції (швидка реакція валютних ринків на зміни у економіці та політиці збільшують шанси валютних спекуляцій та стихійного руху грошей);
6. Ступінь довіри до валюти на національному і міжнародному ринках (залежить від економічного стану країни та її політичної ситуації);
7. Регуляторна політика з боку держави (співвідношення регулюючої політики держави та ринкового саморегулювання);
8. Ступінь розвитку фондового ринку, який є конкурентним для валютного ринку, адже залучає кошти, які могли б бути використані на валютному ринку.

Однак, існують курсоутворюючі чинники і кризового характеру [2]. Це насамперед дефіцит державного бюджету (коли видатки перевищують

надходження), зростаюча інфляція (знецінення валюти), неконтрольована емісія грошей (більша кількість грошей знижує вартість цих грошей), штучне і надмірне контролювання цін (стримування цін), висока монополізація виробництва, зміни в політичному житті країни як на внутрішньому, так і на зовнішньому рівнях.

В Україні на сьогодні присутні не тільки курсоутворюючі чинники, але й кризові курсоутворюючі чинники, зокрема інфляція, дефіцит державного бюджету, емісія грошей, політико-економічна ситуація в країні.

Для регулювання валютних коливань НБУ використовує набір фінансових інструментів. Фінансові інструменти – це засоби, що застосовуються для виконання завдань, передбачених фінансовою політикою. Фінансова політика – комплекс дій і заходів, що здійснюються державою в межах наданих їй функцій та повноважень у сфері фінансової діяльності суб'єктів господарювання та фінансових інституцій, громадян і безпосередньо держави з метою вирішення певних завдань і досягнення поставлених цілей [3].

Сучасна монетарна політика НБУ складається з таких інструментів:

1. Операційна ціль монетарної політики (утримання гривневих міжбанківських ставок на рівні, близькому до рівня ключової ставки, у межах коридору процентних ставок);
2. Облікова ставка (проведення операцій за обліковою ставкою, які найбільше впливають на вартість коштів на міжбанківському ринку);
3. Коридор процентних ставок за інструментами постійного доступу (обмежує коливання процентних ставок навколо облікової ставки);
4. Інтервенції на валютному ринку (допомагають накопичити міжнародні резерви, згладити надмірні коливання обмінного курсу, підтримати трансмісію облікової ставки);
5. Інші інструменти (обов'язкові резерви, купівля та продаж державних цінних паперів) [4].

Розглянемо валютні коливання та причини цих коливань на прикладі співвідношення курсу долара до курсу гривні (рис. 1). Найчастіше котирування валют здійснюється з прив'язкою до долара США, який сьогодні є основною світовою валютою, виконуючи роль резервної валюти.

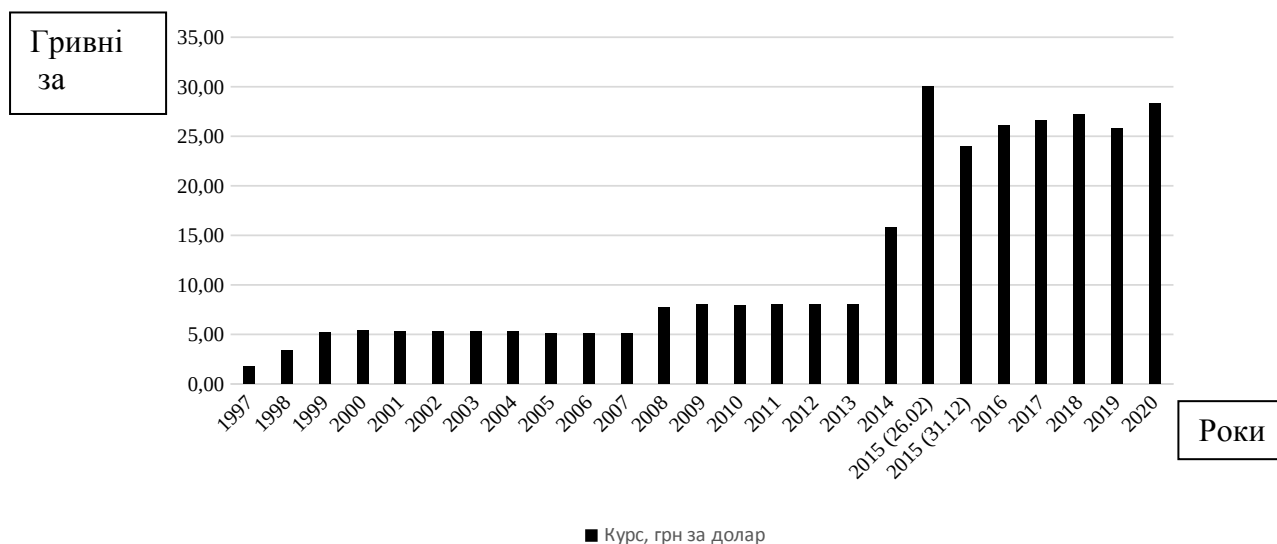

Рис. 1. Курс гривні відносно долара, 1997-2020 роки. За даними [4].

Аналізуючи дані рисунку 1, відмічаємо тенденцію зростання курсу долара відносно гривні. Умовно можемо поділити коливання курсу на етапи: зростання – стабілізація – зростання – стабілізація – зростання – коливання.

У 1998 році спостерігалася девальвація гривні через зниження валового внутрішнього продукту, зростання зовнішнього боргу країни, дефіцит бюджету і торговельного балансу, світова фінансова криза. З метою стабілізації національної грошової одиниці НБУ проводив політику стримування гривні шляхом викупу надлишкової пропозиції іноземної валюти, а також притримувався політики фіксованого курсу. Через вдале поєднання фінансових інструментів НБУ досягнув певної стабілізації курсу гривні, який протримався до 2007 року.

У 2008 році відбулося наступне знецінення гривні. Основними причинами коливань на цьому етапі було зменшення припливу капіталу до банківського сектору через світову фінансову кризу, підвищення попиту на іноземну валюту на валютному ринку, зменшення експорту і зростання імпорту. НБУ проводив стримуючу грошово-кредитну політику, спрямовану

на нівелювання монетарного чинника інфляції; розширював можливості банків з підтримки їх ліквідності; проводив процентну політику, спрямовану на стимулювання заощаджувальної активності населення; нарощував валютні резерви [4].

З 2014 року відбувалася значна девальвація гривні. Так, у 2014 році курс гривні сягнув 15,77 гривень за долар, а у 2015 році курс досягнув свого мінімуму – 30,01 гривня за долар. Головною причиною такого різкого знецінення національної валюти стала політична ситуація країни, яка спричинила падіння ВВП, дефіцит державного бюджету, надання Міжнародним валютним фондом позик, за які необхідно сплачувати відсотки, високий рівень інфляції та безробіття.

На сьогодні, спостерігаємо незначну девальвацію гривні. Причинами цього є коливання попиту та пропозиції валюти з боку імпортерів та експортерів, а також психологічний фактор – очікуванні коливання. Однак, ця девальвація знаходиться в межах політики плаваючого курсу, якої притримується НБУ. Тому можемо передбачити, що надалі відбудеться стабілізація курсу гривні.

В подальшому необхідним завданням НБУ є недопущення стрімких коливань курсу гривні шляхом валютних інтервенцій, підвищенням жорсткості правил торгівлі на валютному ринку, підтриманням політики плаваючого курсу, зняттям обмежень на приплив капіталу та посиленням контролю над його відпливом. А у поєднанні із припиненням війни та стабілізацією політичного життя країни, ефективна політика НБУ стане стимулом для зростання ВВП, зменшення безробіття, укріплення національної валюти – гривні.

Література:

1. Фінансово-економічний словник: словник-довідник / уклад. К. О. Біла. Дніпро : 2018. – 39 с.
2. Крупа В. Р. Фактори дестабілізації валютного ринку України. 2014. № 3. С. 124-129. Вісник Хмельницького національного університету. 2014.

3. Фінансові інструменти впливу на банківську систему / О.М. Грабчук // Культура народів Причорномор'я. – 2011. – № 217. – С. 16-20. – Бібліогр.: 20 назв. — укр.
4. Національний банк України: офіційне інтернет-представництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.

УПРАВЛІННЯ ОБЛІКОВИМИ РИЗИКАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

А. С. ЦИБУЛЬКІНА

здобувач вищої освіти, Миколаївський національний аграрний університет, Миколаїв, Україна

М. В. ФІЛІШИН

здобувач вищої освіти, Національної академії статистики, бухгалтерського обліку та аудиту, Київ, Україна

Анотація. Стаття присвячена дослідженню системи управління обліковими ризиками. Розглянуто види облікових ризиків та необхідність розробки єдиних процедур управління обліковими ризиками.

Ключові слова: ризик, бухгалтерський облік, аналіз, аграрні підприємства

Abstract. The article is devoted to the study of the accounting risk management system. The types of accounting risks and the need to develop common procedures for accounting risk management are considered.

Key words: risk, accounting, analysis, agricultural enterprises

Процес управління ризиками має власну процедуру, регламентовану міжнародними та національними стандартами управління ризиками, які не містять єдиних дій щодо подальшого обліку виявлених ризиків. Це призводить до зниження якості інформації про ризики для забезпечення процедур контролю і управління. При цьому стандарти бухгалтерського обліку не передбачають дій керівництва щодо ризиків, виявлених у бухгалтерському обліку [4].

Економічне середовище, в якому працює підприємство, характеризується постійним розвитком, створенням нових компонентів, перетворенням існуючих і зміцненням відносин між ними. Сучасна економіка має тенденцію до посилення зовнішньоекономічної інтеграції, міжнародного співробітництва в галузі торгівлі та виробництва, науково-технічного розвитку та досліджень. Суб'єкти господарювання працюють в постійно мінливій нормативно-правовій базі, появі нових суб'єктів

господарювання, розвитку систем розрахунків з контрагентами та посилення конкуренції. Посилюється вплив невизначеності та ризиків. Невизначеність проявляється в непередбачуваності подій, тобто не можна заздалегідь з упевненістю сказати, чи відбудеться певна подія в майбутньому (коливання курсів валют і кредитних ставок, природні явища, політичні події, наукові відкриття та т. і.), Щодо цього всього лише можна робити припущення на підставі наявної інформації. Господарюючі суб'єкти перебувають у стані невизначеності щодо наслідків прийнятих рішень, незважаючи на інформацію, наявну у фінансовій звітності, яка забезпечує процес моніторингу необхідних даних для аналізу фактів економічної діяльності.

Аграрні підприємства займають важливе місце в економічному житті нашої країни, оскільки забезпечують продовольчу безпеку населення, а також є сировинною базою для експортних операцій. Ефективність і результативність аграрного виробництва відображає успіхи всієї національної економіки.

Аграрні підприємства відчують необхідність модернізації та збільшення виробництва, диверсифікації своєї продукції з підвищенням вимог до її якості. При цьому ефективність використання наявних ресурсів (фінансових, природних, трудових та ін.) займає не останнє місце. Аграрна галузь – одна з найбільш нестабільних галузей економіки, оскільки крім впливу економічних законів, притаманних усім господарюючим суб'єктам, вона схильна до впливу певних факторів ризику: клімату, погодних умов, епідемій, екологічних проблем, та ін. Конкурентною перевагою для аграрних підприємств може стати створення системи вимірних показників ефективності, які разом з даними бухгалтерського обліку допоможуть скорегувати не тільки бізнес-стратегію в цілому, але і запобігти ризиковим ситуаціям. Науковий розвиток управління ризиками історично відбувався в різних областях економіки (особливо в промисловості, торгівлі, банківській справі).

У міжнародній практиці спостерігається зростання ступеня невизначеності прийняття рішень, оскільки розвиток науково-технічного прогресу прискорює динаміку економічних процесів і технічних можливостей. Вектор досліджень в цій області спрямований на формування єдиної системи управління ризиками, що відбиває зростаючий вплив ситуацій невизначеності на цілі [1]. Виробництво і продаж сільськогосподарської продукції найбільш пов'язані з імовірністю виникнення ситуацій, що ведуть до втрати прибутку, фінансової нестабільності та банкрутства. Це можна пояснити тим, що на обсяг виробництва сільськогосподарської продукції впливають не тільки обсяг інвестицій, витрати на робочу силу, а й об'єктивні кліматичні умови і біологічні закони,

Для комплексного вивчення ризиків аграрних підприємств бажано перерахувати проблеми, які в даний час мають максимальний вплив на виробничий процес. Серед найбільш значних загроз можна виділити наступні: висока вартість енергоресурсів; недостатній рівень державного фінансування; нестача кваліфікованого персоналу; валютні ризики; ризик зміни цін на товари; адміністративні, торгові, економічні бар'єри; логістичні проблеми; непривабливість галузі для іноземних інвесторів; геополітичні ризики і інші ризики.

Більшість наукових публікацій з обліку ризиків розглядають не сам ризик, а скоріше управління ризиками, особливо в контексті підприємств аграрного сектора економіки. Важливе місце відводиться обліку наслідків реалізації ризику відповідно до стандартів бухгалтерського обліку (неповернення дебіторської заборгованості, санкції за прострочену кредиторську заборгованість, зміна податкового законодавства, різкі коливання курсів валют і т. і.). Перераховані вище види ризиків є об'єктами бухгалтерського обліку і, як правило, не мають систематизованих чітких правил реагування на ризик і управління ним (відсутність стандартизованих

процедур) особами, які приймають рішення. Виходить, що записи ведуться, але управління перерахованими категоріями ризиків не передбачено [2].

Щодо управління ризиками розробка єдиних процедур дозволить вирішити такі завдання: забезпечення простоти і відкритості системи управління ризиками на основі стандартів для внутрішніх і зовнішніх користувачів; можливості зниження витрат на побудову та оптимізацію системи управління ризиками; стимулювання розвитку і активного використання аутсорсингу при розробці системи управління ризиками; забезпечення функціональності процесу обміну інформацією про ризики між контрагентами та ін. [3].

Вплив ризиків завжди призводить до зміни структури майна і зобов'язань господарюючого суб'єкта, що обов'язково відбивається в інформації у фінансовій звітності. Аграрні підприємства є активними користувачами кредитних ресурсів, що впливає з особливостей виробничого циклу (великий розрив у часі від початку виробничого циклу до надходження готової продукції). Для дотримання важливих принципів кредитування, таких як платежі, погашення та матеріальне забезпечення кредиту, позичальник повинен надати кредитору необхідні підтверджуючі документи, щоб гарантувати здатність виконувати умови кредитної угоди. Збільшення кредиторської заборгованості призводить до зниження фінансової стійкості і ризику втрати фінансової незалежності, рівень якої можна визначити за показниками структури капіталу в фінансовій звітності. Фінансова звітність (бухгалтерський облік) є основою для аналізу та оцінки ризиків, а також розробки плану дій по їх усунення або зниження негативного впливу на фінансові результати. Для вирішення подібних завдань раціонально застосовувати стратегічний аналіз.

Література:

1. Гнилицька Л.В. Інформаційне забезпечення ризиками підприємницької діяльності: обліковий аспект // Економічні інновації, 2014. – Вип. 57. – С. 88-100.

2. Балджи М.Д. Економічний ризик та методи його вимірювання. Навчальний посібник. Харків: Промарт, 2015. - 300 с
3. Ілляшенко С. М. Економічний ризик. 2-е вид., доп. і перероб. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. - 220 с.
4. Kaplan R. S., Mikes A. Managing risks: A new framework. Harvard business review. 2012. Vol. 90. No.6. P. 48-60.

*Науковий керівник – Дубініна Марина Вікторівна,
доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і
оподаткування, МНАУ*

ЗМІСТ

Бабенко А.В. ПЛІВГОВІ УМОВИ ЩОДО СПЛАТИ ПРЯМИХ ПОДАТКІВ	4
Буганов О.В. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ	7
Булатов А.В. МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ	10
Бурч В.В., Бондарєва В.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНОГО РОБОЧОГО МІСЦЯ «ОБЛІК ПЛАТНИКІВ – ПОДАТКІВ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ»	13
Вицина С.О. МОДЕРНІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В УКРАЇНІ	16
Волхонська А.А. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ	19
Л. Гасєвська, ТЕОРЕТИЧНІ СКЛАДОВІ ВПЛИВУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЇЇ ЗМІН І ТЕНДЕНЦІЙ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	23
Грицина М.С. НАПРЯМИ ГАРАНТУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	26
Жовта Н.А. КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	29
Зайцева Х.Ю. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	33
Зубрик А.О., Біліченко О.С. ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНOSTІ СПОЖИВЧОГО РИНКУ В УКРАЇНІ	36
Іщенко М.С. ДОДАТКОВА СОЦІАЛЬНА ВІДПУСТКА: ЗАКОНОДАВЧО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	38
Каземирчик К.С. ФІНАНСОВА ІНФРАСТРУКТУРА МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	41
Каземирчик М.С. ВКЛАДЕННЯ КОШТІВ АГРАРІЇВ ПОЗА СЕЗОНОМ ТА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	44
Кугляр А.А. ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ФІНАНСОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ	48
Митрофанова Ю.В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	50
Михайліченко М.О. БАНКРУТСВО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ	53
Мухіна А.В. ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	58
Овчинніков О.С. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З КОНТРАГЕНТАМИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	61
Охота Н.В., Василенко М.Ю. ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	64
Охота Н.В., Василенко М.Ю. КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ АУДИТОРСЬКИХ КОМПАНІЙ	68
Поліщук А.І. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ	72

ДОМОГОСПОДАРСТВ	
Поліщук А.І. ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ	75
Сабатовська К.М. ОСВІТНІ ТРАЄКТОРІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ БЮДЖЕТНОЇ СФЕРИ	78
Савва Є.О. ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	82
Сизоненко Ю.С. ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	85
Сіваченко А.В. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ І ЗАХИСТ ТЕРИТОРІЙ	88
Талько І.Я. СОЦІАЛЬНІ ВИПЛАТИ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА: ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ	91
Тесленко Т.М. СУТНІСТЬ, РОЛЬ ТА МІСЦЕ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	94
Трум О.Ю. УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ЗАСАДАХ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	98
Філіпенко Д.О. ВИРІШЕННЯ ТРУДОВИХ СПОРІВ: НОРМАТИВНО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	101
Цибулькіна А.С. ПРИЧИНИ СУЧАСНИХ ВАЛЮТНИХ КОЛИВАНЬ В УКРАЇНІ	104
Цибулькіна А.С., Філішин М.В. УПРАВЛІННЯ ОБЛІКОВИМИ РИЗИКАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	109
Зміст матеріалів	114

Наукове електронне видання

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ І МОЛОДИХ
УЧЕНИХ

«МОЛОДЬ, НАУКА, БІЗНЕС»

7 – 8 жовтня 2020 року
м. Миколаїв, Україна

online-захід